

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ

अमर कोंकणी

AMAR KONKANI

A HALF YEARLY JOURNAL OF KONKANI LANGUAGE AND CULTURE

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಚೆಂ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚೆಂ ಷಣ್ಮಾಸಿಕ್ ಪ್ರಕಟಣ್

VOL. 9

NO. 1

Editor : ALBAN CASTELINO

JANUARY 1990

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಸಾಂ ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜ್
ಮಂಗ್ಳೂರ್.

INSTITUTE OF KONKANI
ST. ALOYSIUS COLLEGE
MANGALORE.

कोंकणी बरव्प्यांक प्रशसत्यो

कौंकणी बरव्प्यांक प्रशसत्यो

मणिपालांतल्या डॉ. टि. एम. ए. पै कोंकणी शिक्षण आनी संशोधन संस्थान मंगळूरंतलो प्रसिद्ध आनी मालघडो साहिती आनी कादंबरिकार श्री. जोकिम संतान आल्वरिस हाणें बरयिल्ले "लिपयिल्लें दिवें" कादंबरिक १९८७ वरसाचे अती उत्तम कादंबरीक फावो जांवची प्रशस्ती आनी धा हजार रूपय अँवज लाभासो केला । ही कादंबरी मंगळूरच्या 'राकणो' प्रकाशनान छापून उजवाडा हाडल्या ।

श्री. आल्वरिस कोंकणीचो श्रेश्ठ आनी मालघडो साहिती । "मित्र" आनी "झेलो" पत्रां ताणें स्थापित केल्लीं आनी १९७४ पर्यांत तांचो संपादक जावन ताणें तीं चलवन व्हेल्लीं । कोंकणी भाषेची प्रथम कादंबरी "आंजेल" कानडी लिपींत श्री. आल्वरिसान बरयिल्ली । उपरांत आज पासून ताणें पन्नासांवयर कादंबरी लिखल्यात । "जेजु नजरेन" धार्मीक नाटका बराबर हेरयी कोंकणी नाटक बरयल्यात । तुळु भाषेंतयी ताणें कादंबरी लिखल्यात । आतांय जाल्यारी साहित्यीक वावरांत तो आपली लिखणी बरवन आसा । ताचे ७४ वरसांचे उतर प्रायेर श्री. आल्वरिसाक ताच्या अखंड वावराखातीर, कोंकणी समाजेन दिल्ली ही प्रशस्ती आनी बहुमान ताका फावो म्हण लेखयेत ।

देहलींत वावरून आसा ती केंद्र साहित्य अकाडेमी वरसावार प्रकट जाल्ल्या भारतीय भासांच्या उत्तम पुस्तकांक प्रशस्ती दिता । ह्या वरसा जाहीर केलेबरी अकाडेमी थौन प्रशस्ती लाबल्ल्या २२ भारती भासांच्या पुस्तकांपयकी कोंकणींत श्री. चा. फा. देकोस्ताच्या "सोस्याचे कान" कविता संग्रहाक १९८९ व्या वरसाची साहित्य अकाडेमी प्रशस्ती आनी रु. २५०००/- लाबला । मंगळूरंतल्या कोंकणी बरव्प्यांपयकी श्री. जे. बी. मोरायसाच्या "भितरलें तुफान" कविता संग्रहाक हाचे आदीं अकाडेमी थौन प्रशस्ती लाबल्ली ।

मणिपालांतल्या डा। डी. एम. ए. पै कौंकणी श्रिक्लूक आनी संशोधन संस्थांन मंगळूरान्तो प्रसिद्ध आनी मालघडो कौंकणी साहित्य आनी कादंबरीकार श्री. जौकर्म संतान अल्वरिसान बरयिल्ले "लिपयिल्लें दिवें" कादंबरीक १९८७ वर्साचे अती उत्तम कादंबरीक फावो जांवची प्रशस्ती आनी रु. १०,००० इवज लाभासो केला. ही कादंबरी मंगळूरच्या "राकणो" प्रकाशनान भाषणें लुज्वाडा हाडल्या.

श्री. अल्वरिस कौंकणीचो श्रेश्ठ आनी मालघडो साहित्य. "मित्र" आनी "झेलो" पत्रां ताणें स्थापित केल्लीं आनी १९७४ पर्यांत तांचो संपादक जावन ताणें तीं चलवन व्हेल्लीं । कौंकणी भाषेची प्रथम कादंबरी "आंजेल" कानडी लिपींत श्री. अल्वरिसान बरयिल्ली. उपरांत आज पासून ताणें पन्नासांवयर कादंबरी लिखल्यात । "जेजु नजरेन" धार्मीक नाटका बराबर हेरयी कोंकणी नाटक बरयल्यात । तुळु भाषेंतयी ताणें कादंबरी लिखल्यात । आतांय जाल्यारी साहित्यीक वावरांत तो आपली लिखणी बरवन आसा । ताचे ७४ वरसांचे उतर प्रायेर श्री. आल्वरिसाक ताच्या अखंड वावराखातीर, कोंकणी समाजेन दिल्ली ही प्रशस्ती आनी बहुमान ताका फावो म्हण लेखयेत ।

देहलींत वावरून आसा ती केंद्र साहित्य अकाडेमी वरसावार प्रकट जाल्ल्या भारतीय भासांच्या उत्तम पुस्तकांक प्रशस्ती दिता । ह्या वरसा जाहीर केलेबरी अकाडेमी थौन प्रशस्ती लाबल्ल्या २२ भारती भासांच्या पुस्तकांपयकी कोंकणींत श्री. चा. फा. देकोस्ताच्या "सोस्याचे कान" कविता संग्रहाक १९८९ व्या वरसाची साहित्य अकाडेमी प्रशस्ती आनी रु. २५,०००/- लाबला । मंगळूरंतल्या कोंकणी बरव्प्यांपयकी श्री. जे. बी. मोरायसाच्या "भितरलें तुफान" कविता संग्रहाक हाचे आदीं अकाडेमी थौन प्रशस्ती लाबल्ली ।

ಪ್ರಸ್ತುತ “ಜಿವಿತ” ಪತ್ರಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ ಜಾವನ ವಾವುರಚೊ ಶ್ರೀ. ಚಾ. ಫಾ. “ಜಾಗಮಾಗ”, “ವಿಶಾಲ ಕೊಂಕಣಿ” ಆನಿ “ಉದೇವ” ಪತ್ರಾಚೊ ಸ್ಥಾಪಕ-ಸಂಪಾದಕ ಜಾವನ ವಾವುರಲಾ । ಶೋಡಯಾ ವರಸಾ ಆದಿಂ “ಪಯಣಾರಿ” ಹಪತಾಡಯಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ ಜಾವನಯಿ ತಾಣೆ ವಾವುರ ಕೆಲಾ । ಭಾಗಾರ ಮನಿಸ, ದೊರೊ, ಜೋರ್ಜಿ ಬುತೆಲ, ತರನೆ ತರನೆ ಮೊರನೆ, ವಿಸೇತಿಚೆ ಭಾವ, ಸೊಬಿತ ಸಂಸಾರ, ಪಯಣಾಚ್ಯಾಂಚಿ ಮಿತ್ರ, ಆಂಕವಾರ ಮೆಸ್ತ್ರಿ, ಬೊಂಚೊ ಬಂಧ, ಮಾಗೀರಚೆ ಮಾಗೀರ, ಸುಣೆ ಮಾಗರ ಹಾಸತು ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಟಕಾಂ ದ್ವಾರಿಂ ಕೊಂಕಣಿ ರಂಗಮಂಚಾರ ವಾದಾಡ್ ಉಟಲಾಂ । ತಾಚ್ಯಾ ಅಪುರ್ವ ರಸಭರಿತ ಕಾವಯಾಂ ಆನಿ ಕವನಾಂ ಮುಖಾಂತ್ ಕವಿತಾ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಕಾಂತಿ ಉಟಯ್ಲಾಂ. ಚಾ. ಫಾ. ಹಾಚಿಂ ಕವಿತಾಂ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಶಾಕಾಂನಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಶಿಕಯ್ತಾತ್. 1986 ಇಸ್ರೇಲ್ ಅಖಿಲ್ ಭಾರತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖಿಕ್ ಸಮ್ಮೇಳನಾಚ್ಯಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷಾಚೊ ಗೌರವಯಿಲೊ ಶ್ರೀ ಚಾ. ಫಾ. ಹಾಕಾ ಫಾವೊ ಜಾಲ್ಲೊ.

ಆಜ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತಾಂಚಿ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್‌ಖಾತಿರ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಸವಲತಾಯೊ ಮೆळತಾತ್, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಮಾನ್ಯತಾ ದಿಲ್ಯಾ ಆನಿ ತೀ ಗೊಂಯ್ಚಿ ರಾಜ್ಯ ಭಾಸ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲಾ. ಪುಣ, ಆದಲ್ಯಾ ಕಾಲಾರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಕ್ ಮಾನ್ತಲೊ ಭೋವ್ ಥೊಡೊ ಲೊಕ ಆಸಲ್ಲೊ । ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಖಾತಿರ್ ವಾವುರ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂಕ್, ಸರ್ಕಾರಿ ಜಾಂವ್ ಹೆರ ಕಸಲ್ಯೊಯ್ ಸವಲತಾಯೊ ನಾಸಲ್ಲೊ । ತರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಚ್ಯಾ ಮೊಗಾನ್ ಆನಿ ತಿಕಾ ವಯರ್ ಹಾಡಪಾಚ್ಯಾ ಇರಾಡ್ತಾನ್ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಿ ವಾವುರ ಕೆಲ್ಯಾ ಶೋಡಯಾಪಯ್ಕಿ ಶ್ರೀ. ಆಲ್ವರಿಸ್ ಆನಿ ಶ್ರೀ. ಚಾ. ಫಾ. ದೆಕೊಸ್ತಾ ಪ್ರಮುಖ ।

ಹ್ಯಾ ಮಹಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸುಪುತ್ರಾಂಕ್, ತಾಂಕಾಂ ಲಾಬ್ಲಲ್ಯಾ ಪ್ರಶಸ್ತೆಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಿ, ಆಮಿಂಯ್ ತಾಂಕಾಂ ಉಲ್ಲಾಸ್ ಪಾಟಯ್ಲಾಂವ್. ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಆನಿ ಬಹುಮಾನ್ ದಿಲ್ಲಾ ಡಾ. ಟಿ. ಎಮ್. ಎ. ಪೈ ಕೊಂಕಣಿ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ಸಂಶೋಧನ್ ಸಂಸ್ಥಾಕ್ ತಶೆಂಚ್ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಆಮಿಂಚ್ ಅಭಿನಂದನ್. ಅಸಲ್ಯಾ ಪುರಸ್ಕಾರಾಂವ್ಚಿಂ ಬರಯಣಾಂಕ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮೆळೊನ್, ಉಂಟಾ ಮಾರ್ಗಾಂಚಿಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಾ ಜಾತಾ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷದ್:

1989 ಮೇ 21 ವರ್ “ಶಿರಸಿ” ಮ್ಹಣ್‌ಖಾತಿರ್ ಶ್ರೀ. ಮಾರಿಕಾಂಬಾ ಸಭಾಂಗಣಾಂತ್ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೊಂಕಣಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ್ “ಜಿವಿತ” ಪತ್ರಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾವುರೊ ಶ್ರೀ ಚಾ. ಫಾ. “ಜಾಗ್ ಮಾಗ್”, “ವಿಶಾಲ ಕೊಂಕಣಿ” ಆನಿ “ಉದೇವ” ಪತ್ರಾಂಚೊ ಸ್ಥಾಪಕ್-ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾವುರೊ. ಥೊಡ್ಯಾ ವರಸಾ ಆದಿಂ “ಪಯಣಾರಿ” ಹಪ್ತಾಚ್ಯಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾವ್ನ್ಯೊ ತಾಣೆ ವಾವುರ ಕೆಲಾ. “ಭಾಂಗಾರ್ ಮನಿಸ್”, “ದೊರೊ”, ಜೊರ್ಜಿ ಬುತೆಲ್”, “ತರ್ನೆ ತರ್ನೆ ಮೊರ್ನೆ”, “ವಿಶೇತಿಚೆ ಭಾವ್”, “ಸೊಬಿತ ಸಂಸಾರ್”, “ಪಯಣಾರ್ಚೊ ಮಿತ್ರ್”, “ಅಂಕವಾರ್ ಮೆಸ್ತ್ರಿ”, “ಬೊಂಚೊ ಬಂಧ್”, “ಮಾಗೀರಚೆ ಮಾಗೀರ”, “ಸುಣೆ ಮಾಗರ ಹಾಸತು” ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಟಕಾಂ ದ್ವಾರಿಂ ಕೊಂಕಣಿ ರಂಗಮಂಚಾರ್ ವಾದಾಳ್ ಉಟಯ್ಲಾಂ. ತಾಚ್ಯಾ ಅಪುರ್ವ ರಸಭರಿತ ಕಾವ್ಯಾಂ ಆನಿ ಕವನಾಂ ಮುಖಾಂತ್ ಕವಿತಾ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಕಾಂತಿ ಉಟಯ್ಲಾಂ. ಚಾ. ಫಾ. ಹಾಚಿಂ ಕವಿತಾಂ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಶಾಕಾಂನಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಶಿಕಯ್ತಾತ್. 1986 ಇಸ್ರೇಲ್ ಅಖಿಲ್ ಭಾರತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖಿಕ್ ಸಮ್ಮೇಳನಾಚ್ಯಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷಾಚೊ ಗೌರವಯಿಲೊ ಶ್ರೀ ಚಾ. ಫಾ. ಹಾಕಾ ಫಾವೊ ಜಾಲ್ಲೊ.

ಆಜ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತಾಂಚಿ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಖಾತಿರ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಸವಲತಾಯೊ ಮೆಳ್ತಾತ್, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಮಾನ್ಯತಾ ದಿಲ್ಯಾ ಆನಿ ತೀ ಗೊಂಯ್ಚಿ ರಾಜ್ಯ ಭಾಸ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲಾ. ಪುಣ, ಆದಲ್ಯಾ ಕಾಲಾರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಕ್ ಮಾನ್ತಲೊ ಭೋವ್ ಥೊಡೊ ಲೊಕ ಆಸಲ್ಲೊ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಖಾತಿರ್ ವಾವುರ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂಕ್, ಸರ್ಕಾರಿ ಜಾಂವ್ ಹೆರ ಕಸಲ್ಯೊಯ್ ಸವಲತಾಯೊ ನಾಸಲ್ಲೊ. ತರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಚ್ಯಾ ಮೊಗಾನ್ ಆನಿ ತಿಕಾ ವಯರ್ ಹಾಡಪಾಚ್ಯಾ ಇರಾಡ್ತಾನ್ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಿ ವಾವುರ ಕೆಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿಂ ಶ್ರೀ ಆಲ್ವರಿಸ್ ಆನಿ ಶ್ರೀ ಚಾ. ಫಾ. ದೆ. ಕೋಸ್ತಾ ಪ್ರಮುಖ್.

ಹ್ಯಾ ಮಹಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸುಪುತ್ರಾಂಕ್, ತಾಂಕಾಂ ಲಾಬ್ಲಲ್ಯಾ ಪ್ರಶಸ್ತೆಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಿಂ, ಆಮಿಂಯ್ ತಾಂಕಾಂ ಉಲ್ಲಾಸ್ ಪಾಟಯ್ಲಾಂವ್. ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಆನಿ ಬಹುಮಾನ್ ದಿಲ್ಲಾ ಡಾ. ಟಿ. ಎಮ್. ಎ. ಪೈ ಕೊಂಕಣಿ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ಸಂಶೋಧನ್ ಸಂಸ್ಥಾಕ್ ತಶೆಂಚ್ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಆಮಿಂಚ್ ಅಭಿನಂದನ್. ಅಸಲ್ಯಾ ಪುರಸ್ಕಾರಾಂ ವರ್ಗಿಂ ಬರಯಣಾಂಕ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮೆಳೊನ್, ಉಂಟಾ ಮಾರ್ಗಾಂಚಿಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಾ ಜಾತಾ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷದ್:

1989 ಮೇ 21 ವರ್ “ಶಿರಸಿ” ಮ್ಹಣ್‌ಖಾತಿರ್ ಶ್ರೀ ಮಾರಿಕಾಂಬಾ ಸಭಾಂಗಣಾಂತ್ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೊಂಕಣಿ

साहित्य परिषद उगतावण केली । ह्या जिल्ल्यांत जायतो लोक कोंकणी उलयता तरी, भाषेच्या विकासा खातीर वावुरपाक एका संस्थ्याची गरज आसल्ली ती परिहार जाली म्हणयेत । ह्या संदर्भांर अखिल भारत कोंकणी साहित्य परिषदेचो अध्यक्ष आनी प्रख्यात पत्रकर्ता श्री. एम. वी. कामतान भाषण केलें । “भौगोलिक तशेंच सामाजिक कारणांवरवीं कोंकणी उलयतल्यां मधें वेगळेपण आसल्यारी, सर्व कोंकणी लोकान एक जावन भाषेंत समानत्व हाडचें प्रयतन करूंक जाय । कोंकणी जनपद साहित्य आजकाल कोनश्याक दाखल जालां । असल्या जनपद साहित्या विशीं विस्तार अध्ययन चलवची गरज । कोंकणी भाषेचे अभिवृद्धेखातीर कोंकणी उलयतल्यांनी आपले सर्व भेदभाव विसरून एकामनान वावरूंक जाय” म्हण श्री. कामतान, उलो दिलो । सांगाताच कोंकणी बरयणारांक प्रोत्साव मेळचेखातीर तांणी रचल्लें साहित्य सर्वांनी घेवन वाचूंक तशेंच लोकसाहित्याच्यो आनी भावगीतांच्यो ध्वनीसुरूळी भायर हाडूंक कोंकणी भाषेच्या कवीसाहित्यिनी प्रयतन करूंक जाय म्हण ताणें सांगलें ।

ह्या संदर्भांर “पारिजात” म्हणपाचें परिषदेचें स्मारक पुस्तक डॉ. दयानंद शानुभाग हाणें उगतायलें । कोंकणी साहित्य क्षेत्रांत आनी सामाजिक क्षेत्रांत सेवा दिल्ल्यांक सनमान केलो । जून महिन्या थावन प्रकट जांवच्याक येवजिल्ल्या कोंकणी मासिक “सरस्वती प्रभा” पत्रिकेचें उगतावण श्री. पुंडलीक नायकान केलें । परिषदेच्या उगतावणाचो भाग जावन ज्ञानानंद शानुभागाचे अध्यक्षतेखाल महिळा गोष्टी आनी स्वामी सुप्रियाचे अध्यक्षतेखाल कविगोष्टी चलवन व्हेल्यो । सगळ्या कार्यक्रमांचो भाग जावन सांजवेळार सांस्कृतीक कार्यक्रमां, “भाषाचो गोंदोळु” नाटक आनी गोवाच्या कलावंत थावन कोंकणी पाश्चात्य संगीत कार्यक्रमां सादर केलीं । हीं कार्यक्रमां, कोंकणीची संस्कृती कितली गिरेस्त आसागी म्हण कळित करतालीं ।

कोंकणी उलंवचो विविध समाजांचो लोक आख्या कर्नाटकांत आनी गोंयांत तशेंच महाराष्ट्राच्या आनी केरळाच्या थोड्या प्रदेशांनी शिंपडोन आसा । कानडी,

साहित्य पळोवपाक लुगतावण केली. ह्या जिल्ल्यांत जायतो लोक कोंकणी उलयता तरी, भाषेच्या विकासा खातीर वावुरपाक एका संस्थ्याची गरज आसल्ली ती परिहार जाली म्हणयेत । ह्या संदर्भांर अखिल भारत कोंकणी साहित्य परिषदेचो अध्यक्ष आनी प्रख्यात पत्रकर्ता श्री. एम. वी. कामतान भाषण केलें । “भौगोलिक तशेंच सामाजिक कारणांवरवीं कोंकणी उलयतल्यां मधें वेगळेपण आसल्यारी, सर्व कोंकणी लोकान एक जावन भाषेंत समानत्व हाडचें प्रयतन करूंक जाय । कोंकणी जनपद साहित्य आजकाल कोनश्याक दाखल जालां । असल्या जनपद साहित्या विशीं विस्तार अध्ययन चलवची गरज । कोंकणी भाषेचे अभिवृद्धेखातीर कोंकणी उलयतल्यांनी आपले सर्व भेदभाव विसरून एकामनान वावरूंक जाय” म्हण श्री. कामतान, उलो दिलो । सांगाताच कोंकणी बरयणारांक प्रोत्साव मेळचेखातीर तांणी रचल्लें साहित्य सर्वांनी घेवन वाचूंक तशेंच लोकसाहित्याच्यो आनी भावगीतांच्यो ध्वनीसुरूळी भायर हाडूंक कोंकणी भाषेच्या कवीसाहित्यिनी प्रयतन करूंक जाय म्हण ताणें सांगलें ।

ह्या संदर्भांर “पारिजात” म्हणपाचें परिषदेचें स्मारक पुस्तक डॉ. दयानंद शानुभाग हाणें उगतायलें । कोंकणी साहित्य क्षेत्रांत आनी सामाजिक क्षेत्रांत सेवा दिल्ल्यांक सनमान केलो । जून महिन्या थावन प्रकट जांवच्याक येवजिल्ल्या कोंकणी मासिक “सरस्वती प्रभा” पत्रिकेचें उगतावण श्री. पुंडलीक नायकान केलें । परिषदेच्या उगतावणाचो भाग जावन ज्ञानानंद शानुभागाचे अध्यक्षतेखाल महिळा गोष्टी आनी स्वामी सुप्रियाचे अध्यक्षतेखाल कविगोष्टी चलवन व्हेल्यो । सगळ्या कार्यक्रमांचो भाग जावन सांजवेळार सांस्कृतीक कार्यक्रमां, “भाषाचो गोंदोळु” नाटक आनी गोवाच्या कलावंत थावन कोंकणी पाश्चात्य संगीत कार्यक्रमां सादर केलीं । हीं कार्यक्रमां, कोंकणीची संस्कृती कितली गिरेस्त आसागी म्हण कळित करतालीं ।

कोंकणी उलंवचो विविध समाजांचो लोक आख्या कर्नाटकांत आनी गोंयांत तशेंच महाराष्ट्राच्या आनी केरळाच्या थोड्या प्रदेशांनी शिंपडोन आसा । कानडी,

पुर्तुगेज आनी मलयाळी भासांचो प्रभाव कोंकणीचेर पडला आसतां ह्या भासांचे शब्द कोंकणींत घुसल्यात । देखून वेगवेगळ्या प्रदेशांच्या लोकान उलंवचे कोंकणी भाषेंत फरक दिसून येता । कोंकणी साहित्य परिषदेच्या कार्यक्रमां वेळार, सगळ्या प्रदेशांचे कोंकणी साहिती आनी वावराडी सांगाता मेळतात । त्या वेळार कोंकणी उलोवपी लोकामधें आसात तीं समस्यां समजून, तांकां परिहार सोधुंक प्रयतन करयेता ।

कोंकणी भास उलयतात त्या लोकांचीं थोडीं समस्यां आसात । वेगवेगळ्या प्रदेशांनी वेगवेगळ्यां लिपींनी कोंकणी बरयतात । सगळ्या कोंकणी लोकान वापरुंचे कोंकणी भाषेक एक सारके व्याकरणाचे नेम नांत आनी सगळ्या कोंकणी लोकाक उपकारचे व्याकरणी नेम आटापचें व्याकरण पुस्तकयी आजून बरयललें ना । देखून, भाषेक एक रूप येवंक कष्ट । कोंकणी परिषदेच्या सम्मेलना वेळार, कोंकणी फुडाऱ्यांनी असलीं समस्यां हातीं घेवन, तांकां परिहाराची वाट सोधुंक प्रयतन करचें गरजेचें । हे वाटेन शिरसींत स्थापित केल्ली नवी कोंकणी परिषद वावुरतली म्हण आमची आशा ।

कोंकणी नाटकांचे स्पर्धे:

मणिपालांत थावन प्रकट जावचें प्रसिद्ध दिसाळें कन्नड पत्र “उदयवाणी” स्थापित जावन १९८९ दसेंबरांत २० वरसां संपलीं । हो वीस वरसांच्या (विंशती) उत्सवाच्या आचरणाचो भाग जावन टक्षिण कन्नड जिल्ल्याचो लोक उलयता त्या तीन प्रमुख कन्नड, कोंकणी आनी तुळु भासांच्या नाटकांचे स्पर्धे अखिल भारत मट्टार मांडुन हाडल्ले । हे स्पर्धे १९८९ नवंबर-दसेंबर महिन्यांनी उडुपिच्या रंगभूमी (री.) संसंध्यान आपल्या रजतोत्सवाच्या उडासाखातीर चलवन व्हेले । जिकोन आयिल्ल्या नाटक पंगडांक प्रशसती आनी बहुमानां लाबलीं । हे स्पर्धे अखिल भारत मट्टार जाले देखून ते श्रेष्ठ मट्टार आसल्ले म्हळ्यार दुबाव ना ।

ह्या नाटक स्पर्द्यांत, युनायटेड यंगस्टर्स, मंगळूर हांणी प्रदर्शन केल्ल्या “परत एक पावटी” नाटकाक

असा. कानडी, पोर्युगलिस आनी मलयाळी भासांभेरी प्रभावां कोकणीचेर पडला असात ह्या भासांभेरी सद्दा कोकणींत फुसल्यात. देखून वेगवेगळ्या प्रदेशांच्या लोकान उलंवचे कोकणी भाषेंत फरक दिसून येता. कोकणी साहित्य परिषदेच्या कार्यक्रमां वेळार, सगळ्या प्रदेशांचे कोकणी साहिती आनी वावराडी सांगाता मेळतात. त्या वेळार कोकणी उलोवपी लोकामधें आसात तीं समस्यां समजून, तांकां परिहार सोधुंक प्रयतन करयेता.

कोकणी भास उलयतात त्या लोकांचीं थोडीं समस्यां आसात. वेगवेगळ्या प्रदेशांनी वेगवेगळ्या लिपींनी कोकणी बरयतात. सगळ्या कोकणी लोकांक वापरुंचे कोकणी भाषेक एक सारके व्याकरण नेम नांत आनी सगळ्या कोकणी लोकांक उपकारचे व्याकरण पुस्तकयी आजून बरयललें ना. देखून, भाषेक एक रूप येवंक कष्ट. कोकणी परिषदेच्या सम्मेलना वेळार, कोकणी फुडाऱ्यांनी असलीं समस्यां हातीं घेवन, तांकां परिहाराची वाट सोधुंक प्रयतन करचें गरजेचें. हे वाटेन शिरसींत स्थापित केल्ली नवी कोकणी परिषद वावुरतली म्हण आमची आशा.

कोकणी नाटकांभेरी स्पर्धे:

मणिपालांत थावन प्रकट जावचें प्रसिद्ध दिसाळें कन्नड पत्र “उदयवाणी” स्थापित जावन १९८९ दसेंबरांत २० वरसां संपलीं. हो वीस वरसांच्या (विंशती) उत्सवाच्या आचरणाचो भाग जावन टक्षिण कन्नड जिल्ल्याचो लोक उलयता त्या तीन प्रमुख कन्नड, कोंकणी आनी तुळु भासांच्या नाटकांचे स्पर्धे अखिल भारत मट्टार मांडुन हाडल्ले. हे स्पर्धे १९८९ नवंबर-दसेंबर महिन्यांनी उडुपिच्या रंगभूमी (री.) संसंध्यान आपल्या रजतोत्सवाच्या उडासाखातीर चलवन व्हेले. जिकोन आयिल्ल्या नाटक पंगडांक प्रशसती आनी बहुमानां लाबलीं. हे स्पर्धे अखिल भारत मट्टार जाले देखून ते श्रेष्ठ मट्टार आसल्ले म्हळ्यार दुबाव ना.

ह्या नाटक स्पर्द्यांत, युनायटेड यंगस्टर्स, मंगळूर हांणी प्रदर्शन केल्ल्या “परत एक पावटी” नाटकाक

प्रथम स्थान आनी नगदान रु. ५०००/- मेळो । गीताविहार, कासरगोड हांच्या "गांटी" नाटकाक दुसरें स्थान आनी नगदान रु. २०००/- तशेंच कोंकण कलाकेंद्र, बोंबय हांच्या "फाशेची दोरी" नाटकाक तिसरें स्थान आनी नगदान रु. १०००/- मेळो । तशेंच उत्तम नटनटियांक आनी दिगदर्शकांकयी पयलें, दुसरें आनी तिसरें बहुमान फावो जालें ।

खंयचेय भाशेंत नाटक बरवची आनी खेळोन दाकवची विद्या आदीं थावन चालू जावन आयल्या । हाचेवरवीं नाटक कलेक प्रोत्साव लाबता आनी ती कला वृद्धी जाता । सांगाताच, नाटक बरवप्यांक आनी नाटकांनी अभिनयन करतल्यांक उत्तेजन लाबता । पात्रधारीं थंय लिपोन आसल्लीं कलादेणीं उजवाडाक येतात आनी वृद्धी जातात । स्पर्ध्यांत प्रदर्शित जाल्ले नाटक उत्तीम आसून, नाटक खेळतल्यांक उत्तेजन मेळताना, नाटक देखतल्यांकयी मनोरंजन लाबता । बऱ्या नाटकांनी आटापललो संवाद, सवद, गादी इत्यादी भाषेच्या विकासाक कारण जातात ।

मंगळूरांत वावुरचे हेरयी संस्थे, कोंकणी नाटक कलेक प्रोत्साव दीवन आयल्यात । कोंकणी नाटक कृतियांचे स्पर्धे आनी कोंकणी नाटक प्रदर्शनाचे स्पर्धे ह्या संस्थ्यांनी चलवन व्हेल्यात आनी स्पर्ध्यांनी श्रेश्ठ म्हण तीं लाबल्ल्या नाटकांक बहुमाना आनी फलकां इत्यादी दीवन कोंकणी नाटक कलेची वाडावळ जिवी दवरल्या । कोंकणी भाषेखातीर वावुरन आसात त्या संस्थ्यांक सर्व थराचो प्रोत्साव लाबांदी आनी नाटक कलेच्या उदरगतेवरवीं कोंकणी तशेंच कानडी आनी तुळ भासांचो विकास मुकारून वचोंदी म्हण आमचे आशय ।

— आलबन कास्तेलिन.

पाव्पि" नाटकाक प्रथम स्थाणू आनी नगदान रु. 5000/- मेळो. गीताविहार, कासरगोड, हांच्या "गांटी" नाटकाक दुस्रो स्थाणू आनी नगदान रु. 2000/- तशेंच कौशल कलाकेंद्र, बोंबय हांच्या "फाशेची दोरी" नाटकाक तिस्रो स्थाणू आनी नगदान रु. 1000/- मेळो. तशेंच लुत्तम सभ-नटनटियांक आनी दिगदर्शकांकयी पयलो, दुस्रो आनी तिस्रो बहमान फावो जालो.

खंयचेय भाशेंत नाटक बरवची आनी खेळोन दाकवची विद्या आदीं थावन चालू जावन आयल्या. हाचेवरवीं नाटक कलेक प्रोत्साव लाबता आनी ती कला वृद्धी जाता. सांगाताच, नाटक बरवप्यांक आनी नाटकांनी अभिनयन करतल्यांक उत्तेजन लाबता. पात्रधारीं थंय लिपोन आसल्लीं कलादेणीं उजवाडाक येतात आनी वृद्धी जाता. स्पर्ध्यांत प्रदर्शित जाल्ले नाटक उत्तीम आसून, नाटक खेळतल्यांक उत्तेजन मेळताना, नाटक देखतल्यांक मनोरंजन लाबता. बऱ्या नाटकांनी आटापललो संवाद, सवद, गादी इत्यादी भाषेच्या विकासाक कारण जाता.

मंगळूरांत वावुरचे हेरयी संस्थे, कौशल नाटकाक प्रथम स्थाणू आनी नगदान रु. 5000/- मेळो. गीताविहार, कासरगोड, हांच्या "गांटी" नाटकाक दुसरो स्थाणू आनी नगदान रु. 2000/- तशेंच कौशल कलाकेंद्र, बोंबय हांच्या "फाशेची दोरी" नाटकाक तिसरो स्थाणू आनी नगदान रु. 1000/- मेळो. तशेंच लुत्तम सभ-नटनटियांक आनी दिगदर्शकांकयी पयलो, दुसरो आनी तिसरो बहमान फावो जालो.

— अल्विन कास्तेलिन.

एकसुरो

तुज्या देवळा भितर
कोणूच ना
फकत अंधकार
आनी मौन

दिवो जळवक
काळोकाक धांवडांवक
भजनां गांवक
नर्तन करूंक
कोणूच ना

ना कोणूच ना
आसा फकत
अंधकार आनी मौन ।

— वल्ली वग्ग.

ಎಕ್ಕುರೊ

ತುಜ್ಯಾ ದೇವಳಾ ಭಿತರ್
ಕೊಣ್ಣಂಚ್ ನಾ
ಫಕತ್ ಅಂಧ್ಯಾರ್
ಆನಿ ಮೌನ್

ದಿವೊ ಜಳಂವ್ಕ್
ಕಾಳೊಕಾಕ್ ಧಾಂವ್ಡಾಂವ್ಕ್
ಭಜನಾಂ ಗಾಂವ್ಕ್
ನರ್ತನ್ ಕರುಂಕ್
ಕೊಣ್ಣಂಚ್ ನಾ

ನಾ ಕೊಣ್ಣಂಚ್ ನಾ
ಆಸಾ ಫಕತ್
ಅಂಧ್ಯಾರ್ ಆನಿ ಮೌನ್

ವಲ್ಲಿ ವಗ್ಗ.

मरण

जिवीत तुजें वातीबरी ।
जळून दुसऱ्यांक उजवाड दिलो ॥
जिवीत तुजें फुला तशी ।
बावून दुसऱ्यांक पर्मोळ दिलो ॥

आमचें काळीज आजून रडता आसा ।
आमचें मन दुकता आसा ॥
तो उलो रोकडोच आयिल्लो ।
तें दूख व्हड मोटें आसा ॥

— एच. बी. शेणाई.

ಮರಣ್

ಜಿವೀತ್ ತುಜೆಂ ವಾತೀ ಬರೀ ।
ಜಳೂನ್ ದುಸ್ರ್ಯಾಂಕ್ ಉಜ್ವಾಡ್ ದಿಲೊ ॥
ಜಿವೀತ್ ತುಜೆಂ ಫುಲಾ ತಶೀ ।
ಬಾವೂನ್ ದುಸ್ರ್ಯಾಂಕ್ ಪರ್ಮೊಳ್ ದಿಲೊ ॥

ಆಮ್ಚೆಂ ಕಾಳಿಜ್ ಆಜೂನ್ ರಡತಾ ಆಸಾ ।
ಆಮ್ಚೆಂ ಮನ್ ದುಕತಾ ಆಸಾ ॥
ತೊ ಉಲೊ ರೊಕ್ಡೊ ಚ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ।
ತೆಂ ದೂಖ್ ವ್ಹಡ್ ಮೊಟೆಂ ಆಸಾ. ॥

— ಎಚ್. ಬಿ. ಶೆಣಾಯ.

एक विमर्शक लेखन :

ಏಕ್ ವಿನುರ್ಶಕ್ ಲೇಖನ್ :

कोंकणीचें अपार पुरातनत्व

(आदल्यान चालू)

(vi) द्विरुक्ति (Reiteratives):

द्विरुक्ति वाकांक कोंकणी अनी वेदभास समासम नावं पाविल्यो। वेदान्तु दोन वाकां मद्दें अवग्रह (hyphen) आसुयात, जल्यारि कोंकणीन्तु तांका ऐक्यवाकां जावून लेकताय। (Vedic अहरहर) Konkani दिसदीसा; (गृहेगृहे) घरघरांतु; (दिशो दिशः) दिक्दिक्कांक; (अंगात अंगात) आंगवंगांथून; (पर्वणि पर्वणि) संधसंधान्तु।

ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ಅಪಾರ ಪುರಾತನತ್ವ್

(ಆದ್ಲ್ಯಾನ್ ಚಾಲ್ತಾ)

(vi) ದ್ವಿರುಕ್ತಿ (Reiteratives)

ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ವಾಕಾಂಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಅನಿ ವೇದಭಾಸ್ ಸಮಾಸಮ್ ನೆವಾಂ ಪಾವಿಲ್ಯೊ. ವೇದಾಂತುಂ ದೋನಿ ವಾಕಾಂ ಮದ್ದೆಂ ಅವಗ್ರಹ (hyphen) ಆಸುಯಾತ್, ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಕೊಂಕಣಿಂತು ತಾಂಕಾಂ ಏಕ್ಯವಾಕಾಂ ಜಾವೂನ್ ಲೆತಾಯ್. (Vedic ಅಹರಹರ್) Konkani ದಿಸದಿಸಾ; (ಗೃಹಗೃಹ) ಘರ ಘರಾಂತು; (ದಿಶೊದಿಶು) ದಿಕ್ದಿಕ್ಕಾಂಕ; (ಅಂಗಾತ ಅಂಗಾತ) ಆಂಗವಂಗಾಂಥೂನು; (ಪರ್ವಣಿ ಪರ್ವಣಿ) ಸಂಧಸಂಧಾಂತು.

G. धातु तारतम्य (Verbal comparison):

G. ಧಾತು ತಾರತಮ್ಯ (Verbal Comparison)

वेदकालारि प्रयोगारि आसिल्ले काल (tenses) अनी अर्थ (moods), मध्य कालाक [Middle Indo Aryan (M. I. A.) period] कोंकणीक नष्ट जल्ले। आधुनिक कोंकणीन्तु उणे कांय काल अनी अर्थ मात्र आसाय। आधुनिक अनी पुरातन रुपां भित्तिरि सारकिक उणे जल्लि। तश्चि आस्तनाय, हांगा थांगा दृष्टि पडचि साम्यता सूचकार्थ जावून (significantly) कोंकणी वेदभासेचि समकालीना म्हणु दाकयता।

ವೇದಕಾಲಾರಿ ಪ್ರಯೋಗಾರಿ ಆಸಿಲ್ಲೆ ಕಾಲ್ (tenses) ಅನಿ ಅರ್ಥ (moods), ಮಧ್ಯಕಾಲಾಕ್ (Middle Indo Aryan (M. I. A.) period) ಕೊಂಕಣಿಕ್ ನಷ್ಟ್ ಜಾಲ್ಲೆ. ಆಧುನಿಕ್ ಕೊಂಕಣಿಂತು ಉಣೆ ಕಾಂಯ್ ಕಾಲ್ ಅನಿ ಅರ್ಥ ಮಾತ್ರ್ ಆಸಾಯ್. ಆಧುನಿಕ್ ಅನಿ ಪುರಾತನ್ ರುಪಾಂ ಭಿತ್ತರಿ ಸಾರ್ಕಿಂ ಉಣೆ ಜಾಲ್ಲಿಂ. ತಶ್ಚಿ ಆಸ್ತನಾಯ್, ಹಾಂಗಾ ಥಾಂಗಾ ದೃಷ್ಟಿಂ ಪಡ್ಚಿ ಸಾಮ್ಯತಾ ಸೂಚಕಾರ್ಥ್ ಜಾವೂನ್ (Significantly) ಕೊಂಕಣಿ ವೇದಭಾಸೆಚಿ ಸಮಕಾಲೀನಾ ಮ್ಹಣ್ ದಾಕಯ್ತಾ.

(i) भूतकाल (Past tense of Konkani):-

कोंकणीचो भूतकाल थेट कर्तरि प्रयोगु जावो कर्मणि प्रयोगु जावो न्हय. कर्ता तृतीया विभक्तीतु (passive), अनी कर्म कर्मविभक्तीतु (active) आसाय। त्या निमित्ति तांतु दोन्नीय प्रयोग मिश्र जावून आसाय, अधिक पक्षु कर्मणि प्रयोगु। “रामान सीतेक हाडलि” हें वचन संस्कृतांतूय, आंग्रेजींतूय समच अनुवादु करंक साध्य न्हय।

(i) ಭೂತಕಾಲ್ (Past tense of Konkani)

ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಭೂತಕಾಲ್ ಥೇಟ್ ಕರ್ತರಿ ಪ್ರಯೋಗು ಜಾವೊ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗು ಜಾವೊ ನ್ಹಯ್. ಕರ್ಮ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಂತು (passive), ಅನಿ ಕರ್ಮ್ ಕರ್ಮ್ ವಿಭಕ್ತಿಂತು (active) ಆಸಾಯ್. ತ್ಯಾ ನಿಮಿತ್ತಿಂ ತಾಂತು ದೋನ್ನೀಯ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಮಿಶ್ರ್ ಜಾವೂನ್ ಆಸಾಯ್. ಅಧಿಕ್ ಪಕ್ಷು ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗು. “ರಾಮಾನ್ ಸೀತೆಕ್ ಹಾಡ್ಲಿ” ಹೆಂ ವಚನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತೂಯ್, ಆಂಗ್ಲೆಜಿಂತೂಯ್ ಸಮಚ್ ಅನುವಾದು ಕರುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನ್ಹಯ್.

भूतकालाचि हि विशेषता आद्यकालाक धरुन आसलि जल्यारि, वेदभासेन्तूय ती दृष्टिपडूंक अवकाशु आसुका, न्हय! तसलि (भूरिपक्ष कर्मणि जल्लेलि) धातुरुपां रिगवेदान्तु पञ्चत्ताळीस (४५)

ಭೂತಕಾಲಾಚಿ ಹೀ ವಿಶೇಷತಾ ಆದ್ಯಕಾಲಾಕ್ ಧರುನ್ ಆಸ್ಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರಿ, ವೇದಭಾಸೆಂತೂಯ್ ತೀ ದೃಷ್ಟಿ ಪಡೊಂಕ್ ಅವಕಾಶು ಆಸುಕಾ, ನ್ಹಯ್! ತಸಲಿಂ (ಭೂರಿಪಕ್ಷ ಕರ್ಮಣಿ ಜಾಲ್ಲೆಂ) ಧಾತುರುಪಾಂ ರಿಗ್ವೇದಾಂತು ಪಂಚತ್ತ್ಯಾಳೀಸ್ (४५)

ಅನಿ ಇತರ ವೇದಾಂತು ಪನ್ನರಾ (१५) ದೆಕು ಆಸಾಯ—Macdonell ನಾವಾಂಚ್ಯಾ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿನ್ ತ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪಾಂಕ್ (passive indicative root aorist) म्हणु नांव सांगलां । भूतकालु विशेष तरपेन घटन करुंक कारण सायबु सांगता “to accent—strengthen the root” म्हणु—वेदभासेचें हें विशेष धातुरूप, संस्कृतांतुल्या past passive participle हाचें तुल्यार्थ आस । कोंकणीचो भूत कालूय तेच कृदन्ताक अनुसार जावून आसा । उदा:- रामान सीतेक हाडलि = रामेण सीता आहता—हाका सुमार तुल्य जावून आस ।

Vedic Passive indicative root aorist	Sanskrit past passive participle	Konkani past tense
अकारि =	कृतं →	केलें
अगामि =	गतं →	गेलें
अपादि =	पतितं →	पडलें
अजानि =	ज्ञातं →	जाणा
अदाशि =	दृष्टं →	देकलें
अष्टेदि =	छिन्नं →	शिन्दलें

हान्तुतून कळता कोंकणीचें व्याकरण संस्कृताक आश्रय जावून ना । कोंकणीचें व्याकरण वेदकालाक धरुन आसलें म्हणु स्पष्ट जाता ।

(ii) निषेध आज्ञार्थ क्रिया:-

(Negative Imperative)

ह्या धातूंचें रूप केरळान्तु “करुंक नाका” अथवा “करुनका” म्हणु आस । करनाटका कोंकणींतु “करशि” (don’t do), धावशि (don’t run), निद्वेशि (don’t sleep), ह्या नमूनेन आस । करनाटकांतुलो उच्चार वेदकाल शिष्ट (Remnant from Vedas) म्हणु दिसता ।

रिगवेदान्तु सुमार तीनि हजार असलि रूप मेळताय- “मा अकार्षीः” (Don’t do); “मा भैषीः” (Don’t fear), अशें । हांचीं नावां Augmented Aorist (with negative participle). सन्दर्भान अर्थ स्पष्ट आसल्यारि, निषेध प्रत्यय “मा” अनी कालचिह्न “अ” लुप्त करुन केवन “कार्षीः” “भैषीः”

अनि ಇತರ್ ವೇದಾಂತು, ಪಂದ್ಯಾ (೧५) ದೆಕು ಆಸಾಯ್—Macdonell ನಾವಾಂಚ್ಯಾ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿನ್ ತ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪಾಂಕ್ passive indicative root aorist ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ ಸಾಂಗ್ಲಾಂ. ಭೂತಕಾಲು ವಿಶೇಷ ತರವೇನ್ ಘಟನ್ ಕರುಂಕ್ ಕಾರಣ್ ಸಾಯ್ಬು ಸಾಂಗ್ತಾ, “to accent-strengthen the root” ಮ್ಹಣು—ವೇದಭಾಸೆಚೆಂ ಹೆಂ ವಿಶೇಷ್ ಧಾತುರೂಪ್, ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತುಲ್ಯಾ past passive participle ಹಾಚೆಂ ತುಲ್ಯಾರ್ಥ್ ಆಸ. ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಭೂತಕಾಲಾಯ್ ತೇಚ್ ಕೃದಂತಾಕ್ ಅನುಸಾರ್ ಜಾವೂನ್ ಆಸಾ-ಉದಾ:- ರಾಮಾನ್ ಸೀತೆಕ್ ಹಾಡ್ಲಿ = ರಾಮೇಣ ಸೀತಾ ಆಹೃತಾ-ಹಾಕಾ ಸುಮಾರ್ ತುಲ್ಯ ಜಾವೂನ್ ಆಸ.

Vedic Passive indicative root aorist	Sanskrit Past passive participle	Konkani past tense
अकालि =	कृतं →	केलें
अगामि =	गतं →	गेलें
अपादि =	पतितं →	पडलें
अजानि =	ज्ञातं →	जाणा
अदाशि =	दृष्टं →	देकಲें
अष्टेदि =	छिन्नं →	शिन्दಲें

ಹಾಂತುತೂನ್ ಕಳ್ತಾ ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಕ್ ಆಶ್ರಯು ಜಾವೂನು ನಾ. ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ವೇದ ಕಾಲಾಕ ಧರುನ್ ಆಸ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣು ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾತಾ.

(ii) ನಿಷೇಧ್ ಆಜ್ಞಾರ್ಥ್ ಕ್ರಿಯಾ

(Negative Imperative)

ಹ್ಯಾ ಧಾತುಂಚೆಂ ರೂಪ್ ಕೇರಳಾಂತು “ಕರೂಂಕ್ ನಾಕಾ” ಅಥವಾ “ಕರೂನ್ನಕಾ” ಮ್ಹಣು ಆಸ. ಕರ್ಮಾಟಕಾ ಕೊಂಕಣಿಂತು “ಕರಶಿ” (don’t do); ಧಾವಶಿ (don’t run), ನಿದ್ವೇಶಿ (don’t sleep), ಹ್ಯಾ ನಮೂನೆನ್ ಆಸ. ಕರ್ಮಾಟಕಾಂತುಲೊ ಉಚ್ಚಾರು ವೇದಕಾಲ ಶಿಷ್ಟ (Remnant from Vedas) ಮ್ಹಣು ದಿಸತಾ.

ರಿಗ್ವೇದಾಂತು ಸುಮಾರ್ ತೀನಿ ಹಜಾರ್ ಅಸಲಿಂ ರೂಪಾಂ ಮೆಳ್ತಾಯ್-“ಮಾ ಅಕಾರ್ಷಿ” (don’t do), “ಮಾ ಭೈಷಿ” (don’t fear), ಅಶೆಂ. ಹಾಂಚೆಂ ನಾಂವಾಂ Augmented Aorist (with negative participle). ಸಂದರ್ಭಾನ್ ಅರ್ಥ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಆಸ್ಲಾರಿ, ನಿಷೇಧ್ ಪ್ರತ್ಯಯ್ “ಮಾ” ಅನಿ ಕಾಲಚಿಹ್ನ್ “ಅ” ಲುಪ್ತ ಕರುನ್

ಮಗ್ನು ಸಾಗ್ಚೆ ವೆದರೊವಾಸು । ಕಾರ್ಪಿ: → (K) ಕರಶಿ (don't do); ಭೆಪಿ: → (K) ಭಿಶಿ (don't fear).

(iii) ಅವ್ಯಯ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ (Infinitive) :-

ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತು "ತುಮಂತ" ರೂಪ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಆಸಾಚೆ, ಕರ್ತು (to do), ಖಾತು (to eat), ಧಾವಿತು (to run) ಹಗಿತು (to smile) ಇತ್ಯಾದಿ । ಸಮಾನ (cognate) ಪ್ರಾಕೃತಾಂತು ಒಂದು ಚಡ್ ರೂಪಾಂ ನಾಂಯ್ । ಜಯಾರಿ ಕೊಂಕಣಿನ್ತು ದೊನಿ ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯ (a) ಒಂಕ ಸ್ವರೂಪಿ, ಕರಂಕ, ಧಾವುಂಕ, ಖಾವುಂಕ, ಹಾಸುಂಕ, ಅನಿ (b) ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ (Dative infinitive) ಉದಾ:- ಕರಚ್ಯಾಕ, ಧಾವುಂಚ್ಯಾಕ, ಖಾವುಂಚ್ಯಾಕ, ಹಾಸುಂಚ್ಯಾಕ ।

ವೆದಭಾಸೆಂತು ಕೊಂಕಣಿ ಸಾರಕೆ ಒಂದು ಚಡ್ infinitives ಆಸಾಯ ಉದಾ: ದೃಷ್ಟು, ದೃಶ್ಯೆ; (ಅಸಮಭ್ಯ ದೃಶ್ಯೆ ಸೂರ್ಯಾ = for us in order to see the Sun—), ಚಕ್ಷು ಚಕ್ಷು, (ಚಾವುಂಕ and ಚಾವುಂಚ್ಯಾಕ) ಭೋಕ್ತು, ಭೋಕ್ತವೆ (ಜೆವುಂಕ and ಜೆವುಂಚ್ಯಾಕ)

(iv) ಪೂರ್ಣಭೂತ ಕೃದಂತ (Past Perfect Participle)

ಅನೇಕ ಜಣಾ (ಪಣಿಡಿತ ಸಯತ), ಕರುಂ = doing (pres. participle) ಅನಿ ಕರುಂ having done (past perfect participle) ಹಾಚೆ ಮದ್ದೆಂ ವ್ಯತ್ಯಾಸು ದೆಕನಾಂಯ್ । ತಿ ನಾಂಗಲಿ ನೆಣತಾಕಾಯ್ ।

ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತು ಪೂರ್ಣಭೂತ ಕೃದಂತ 'ತ್ವಾಂತ' ಅನಿ 'ತ್ಯಾಂತ' ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯ । ಉದಾ: ಕೃತ್ವಾ = having done. ತಿರಸ್ಕೃತ್ಯಾ = Having rejected । ಕೊಂಕಣಿನ್ತು 'ಕು' ಅಂತ ಜಾವುಂ ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯ । ಕರುಂ, ಖಾವುಂ, ಧಾವುಂ, ನಿರ್ದೇವುಂ ಅಶೆ ಆಸಾಯ । ತಾಂಕಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪಾಂಕಾಂ ಕಾಯ್ ಸಾದೃಶ್ಯ ನಾ, ಕಾರಣ ತೆಂ ಕೃದಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂಕಾಂ ಫುಡೆ ನಿರ್ಮಾಯಿಲೆಲೆಂ । ವೆದಾಂತುಲೆಂ — 'ತ್ವಿನ್' ಕೊಂಕಣಿನ್ತು "ಕು" ಜಾಲೆಂ ।

(V) ಕೃತ್ವಿನ್ → (K) ಕರುಂ, (V) ಪಿತ್ವಿನ್ → (K) ಪಿವುಂ — ಅಶಿಶ ।

ಕೆವ್ನ್ "ಕಾರ್ಪಿ:" ಭೆಪಿ: ಮ್ಹಾಕ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ವೇದರೊವಾಸು. ಕಾರ್ಪಿ:—(K) ಕರಶಿ (don't do); ಭೆಪಿ:—(K) ಭಿಶಿ (don't fear).

(iii) ಅಸ್ಯಯ್ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ (Infinitive)

ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತು "ತುಮಂತ" ರೂಪ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಆಸಾಚೆ, ಕರ್ತುಂ (to do), ಖಾತುಂ (to eat), ಧಾವಿತುಂ (to run), ಹಗಿತುಂ (to smile), ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಮಾನ (Cognate) ಪ್ರಾಕೃತಾಂತು ಒಂದು ಚಡ್ ರೂಪಾಂ ನಾಂಯ್. ಜಾಲಾರಿ ಕೊಂಕಣಿನ್ತು ದೊನಿ ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯ (a) ಒಂಕ ಸ್ವರೂಪಿ, ಕರಂಕ, ಧಾವುಂಕ, ಖಾವುಂಕ, ಹಾಸುಂಕ, ಅನಿ (b) ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ (dative infinitive) ಉದಾ:- ಕರಚ್ಯಾಕ್, ಧಾವುಂಚ್ಯಾಕ್, ಖಾವುಂಚ್ಯಾಕ್, ಹಾಸುಂಚ್ಯಾಕ್.

ವೇದಭಾಸೆಂತು ಕೊಂಕಣಿ ಸಾರಕೆಂ ಒಂದು ಚಡ್ infinitives ಆಸಾಯ, ಉದಾ: ದೃಷ್ಟುಂ, ದೃಶ್ಯುಂ; (ಅಸಮಭ್ಯ ದೃಶ್ಯುಂ = For us in order to see the sun-), ಚಕ್ಷುಂ, ಚಕ್ಷು, (ಜೆವುಂಕ and ಜೆವುಂಚ್ಯಾಕ್) ಭೋಕ್ತುಂ, ಭೋಕ್ತವೆ (ಜೆವುಂಕ and ಜೆವುಂಚ್ಯಾಕ್)

(iv) ಪೂರ್ಣಭೂತ ಕೃದಂತ (Past perfect participle)

ಅನೇಕ್ ಜಣಾ (ಪಂಡಿತ್ ಸಯ್ತು), ಕರುಂ = doing (pres. participle) ಅನಿ ಕರುಂ = having done (past perfect participle) ಹಾಂಚೆ ಮದ್ದೆಂ ವ್ಯತ್ಯಾಸು ದೆಕನಾಂಯ್. ತಿ ತಾಂಗಲಿ ನೆಣತಾಕಾಯ್.

ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತು ಪೂರ್ಣಭೂತ ಕೃದಂತ "ತ್ವಾಂತ" ಅನಿ "ತ್ಯಾಂತ" ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯ. ಉದಾ: ಕೃತ್ವಾ = having done, ತಿರಸ್ಕೃತಾ = having rejected, ಕೊಂಕಣಿನ್ತು "ಒಂಕ" ಅಂತ ಜಾವುಂ ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯ. ಕರುಂ, ಖಾವುಂ, ಧಾವುಂ, ನಿರ್ದೇವುಂ, ಅಶೆ ಆಸಾಯ. ತಾಂಕಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪಾಂಕಾಂ ಕಾಂಯ್ ಸಾದೃಶ್ಯ ನಾ, ಕಾರಣ ತೆಂ ಕೃದಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂಕಾಂ ಫುಡೆ ನಿರ್ಮಾಯಿಲೆಂ. ವೇದಾಂತುಲೆಂ — "ತ್ವಿನ್" ಕೊಂಕಣಿನ್ತು "ಒಂಕ" ಜಾಲೆಂ.

(V) ಕೃತ್ವಿನ್ → (K) ಕರುಂ, (V) ಪಿತ್ವಿನ್ → (K) ಪಿವುಂ — ಅಶಿಶ.

(v) ಆಸನ್ನ ಕೃದಂತ (Present participle,) ಕರುನ=doing ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತು ಹೇ ಕೃದಂತಾಕ್ ದೋನಿ ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯ—(a) ಕುರ್ವತ್, ಧಾವತ್ ಅಶಿಶಿ ಮೂಲರೂಪಾಂ (ಅವ್ಯಯ), ಅನಿ (b) ಕುರ್ವನ್, ಧಾವನ್ ಅಶಿಶಿ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪಾಂ (declinables — gerund) ।

ಹೇಚಿ ತರಪೆನ ಕೊಂಕಣಿನ್ಯ ದೋನಿ ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯಿ ಜಲ್ಯಾರಿ ತಾಂಗೇಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂಚೆ ಉಪರಾಡೆ ಆಸಿ । ಕರತ, ಧಾವತ ಹೇ ತರಾ ರೂಪಾಂ, ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಾಂ (declinable, gerund) ಜಾತಾಯ್; ತಾಂಕಾಂ ಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಚಾಬೊವುನ ಕರತೊ, ಕರತಿ, ಕರತೆ ಅಶಿಶಿ ಕರತಾಯ್ । ಕರುನ, ಧಾವುನ ಹೇ ತರಾ ರೂಪಾಂ ಅವ್ಯಯ (indeclinables) ಆಸಾಯಿ । ಕಾರಣ, ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಾಕ್ ಆಶ್ರಯಿ ಜಾವುನ ನಾ ।

ವೇದಭಾಸೆಂತು ಕೊಂಕಣಿ ಸಾರಕೆ ಕೃದಂತಾಚಿ ದೋನಿ ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯಿ । ಉದಾ: (a) ದದತ giving, ದಂಶತ್ Worshipping, ಶಶತ್ instructing; ಹೀಂ ಸರ್ವಯ ಕರ್ತಾ ನಾಮಧಾತು (Gerund - agent Verbs) । (b) ಗಂಭನ್ (depth), ಮಹನ್ (greatness), ರಾಜನ್ (guidance), ಹೀಂ ಸರ್ವಯ ಕರಣ ನಾಮ ಧಾತು gerund - action Verbs ।

ವಯರಿ ದಿಲ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ ಕರತನ, ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚಾಕಯ ಪೂರ್ವಲಿ, ವೇದಭಾಸೆನಿ ಸಮಕಾಲಿನಾ (contemporary) ಆಸುಕ್ ಫಾವ್ ಜಲ್ಲೆಲಿ ಮ್ಹಣು ಅನುಮಾನ ಕರ್ಯಾತ । ದಣಿ, ವರಕುಚಿ, ಹೇಮಚಂದ್ರು ಇತ್ಯಾದಿ ವೈಯಾಕರಣಾನಿ ಸಾಂಗಲೆ ಆಸಿ "ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ (ಪ್ರಕೃತೆ:) ಪ್ರಾಕೃತ ಜಾತೆ" ಮ್ಹಣು । ಜಲ್ಯಾರಿ ಕೊಂಕಣಿ ಪ್ರಾಕೃತಾ ವಿಪಯಾಂತು "ಪ್ರಾಕೃತ" ಮ್ಹಣಲೆಲೆ ಮಮಾಸವಾಕ್—"ಪ್ರಾಕ್ ಕೃತ" (made earlier) ಮ್ಹಣು ಮನಾಂ ಕರುಂಕ್ ಆಸಿ ।

ಡಾ. ಪಂಢರಿನಾಥ ಭವನೇಂದ್ರ ಜ. (ಮದ್ರಾಸ್)

(v) ಆಸನ್ನ ಕೃದಂತ (Present participle), ಕರೂನ=doing ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತು ಹೇ ಕೃದಂತಾಕ್ ದೋನಿ ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯ—(a) ಕುರ್ವತ್, ಧಾವತ್ ಅಶಿಶಿ ಮೂಲ ರೂಪಾಂ (ಅವ್ಯಯ) ಅನಿ (b) ಕುರ್ವನ್, ಧಾವನ್ ಅಶಿಶಿ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪಾಂ (declinables gerund) .

ಹೇಚಿ ತರಪೆನ ಕೊಂಕಣಿನ್ಯ ದೋನಿ ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯಿ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ತಾಂಗೇಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚಾಂಚೆ ಉಪರಾಡೆ ಆಸಿ. ಕರತ, ಧಾವತ ಹೇ ತರಾ ರೂಪಾಂ, ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪಾಂ (declinable, gerund) ಜಾತಾಯ್; ತಾಂಕಾಂ ಲಿಂಗಪ್ರತ್ಯಯ ಚಾಬೊವುನ ಕರೊ, ಕರಿ, ಕರೆಂ ಅಶಿಶಿ ಕರಾಯ್. ಕರೂನ, ಧಾವೂನ ಹೇ ತರಾ ರೂಪಾಂ ಅವ್ಯಯ (Indeclinables) ಆಸಾಯಿ. ಕಾರಣ, ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಾಕ್ ಆಶ್ರಯಿ ಜಾವುನ ನಾ.

ವೇದಭಾಸೆಂತು ಕೊಂಕಣಿ ಸಾರಕೆ ಕೃದಂತಾಚಿ ದೋನಿ ರೂಪಾಂ ಆಸಾಯಿ. ಉದಾ: (a) ದದತ್ giving, ದಂಶತ್ worshipping, ಶಶತ್ instructing; ಹೀಂ ಸರ್ವಯ ಕರ್ತಾನಾಮಧಾತು (Gerund-agent verbs) (b) ಗಂಭನ್ (depth), ಮಹನ್ (greatness), ರಾಜನ್ (guidance), ಹೀಂ ಸರ್ವಯ ಕರಣನಾಮಧಾತು (gerund-action verbs) .

ವಯರಿ ದಿಲ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ ಕರೂನಾ, ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚಾಕಯ ಪೂರ್ವಲಿ, ವೇದಭಾಸೆನಿ ಸಮಕಾಲಿನ (contemporary) ಆಸುಕ್ ಫಾವೊ ಜಾಲ್ಲೆಲಿ ಮ್ಹಣು ಅನುಮಾನ ಕರುಂಯಾತ್. ದಂಡಿ, ವರಕುಚಿ, ಹೇಮಚಂದ್ರು ಇತ್ಯಾದಿ ವೈಯಾಕರಣಾನಿ ಸಾಂಗಲೆ ಆಸಿ "ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ (ಪ್ರಕೃತೆ:) ಪ್ರಾಕೃತ ಜಾತೆ" ಮ್ಹಣು, ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಕೊಂಕಣಿ ಪ್ರಾಕೃತಾ ವಿಷಯಾಂತು "ಪ್ರಾಕೃತ" ಮ್ಹಣಲೆಲೆ ಸಮಾಸವಾಕ್ "ಪ್ರಾಕ್ ಕೃತಂ" (made earlier) ಮ್ಹಣು ಮನಾಂ ಕರುಂಕ್ ಆಸಿ.

—ಡಾ| ಪಂಡರಿನಾಥ ಭವನೇಂದ್ರ ಜ.
(ಮದ್ರಾಸ್)

ಜೊಗಲಾ

ಜೊಗಲಾ ಮ್ಹಣ್ವಾರ
ಉಜವಾಡಾಚಿ ಪಾವಲಾ
ತಿ ಕಾಡಜಾತ ರೊಮಚಿ ದೆಖುನ್
ಅಸೊ ಉಗಡ್ಯಾರ ರಾವಲಾ ।

X X X X

ಮನಾಂತ್ ತುಕಾನ್ ಗಾಜ್ತಾ
ತೆನ್ನಾ ಲಿಖಣೆಚೆ ಜೊಗಲ್
ಕಾಗದಾರ ನಾಚತಾ ।

X X X X

ಏಕುಚ ರಾತ್ ದಿ ಮ್ಹಾಕಾ
ಜೊಗಲಾಚೆ ಚಾವುಕ್
ದುಡ್ಡಾಚಿ ಫಾಟ್ ಫೊಡುಕ್ ।

X X X X

ಹಡ್ಡಿಯಾಂತ್ಲೆ ಜೊಗಲ್
ಖುಬಲಟಾ
ತೆನ್ನಾ ಜಪುನ್ ದವರಲ್ಲೆ
ಸಗಲೆಂಚ ಜಲಟಾ ।

X X X X

ಜೊಗಲ್ ಧರ್ತರೆ ಪಡಲೆ
ಖಯ ತರಿ ಶೆಣಲೆ
ತಾಕಾ ಸೊಡುಕ್
ಹಾವೆಂ ಜಿವಿತ್ ಮೊಡಲೆ ।

X X X X

ಜೊಗಲಾಚ್ಯಾ ಉಜವಾಡಾಂತ್
ಸಂವಸಾರ ದಿಸತಾ
ತೊ ಸಪ್ನಾಪರಸ್
ಸೊಬಿತ್ ಭಾಸತಾ

X X X X

ಜೋಗ್ ಲಾಂ (Lightning)

ಜೋಗ್ ಲಾಂ ಮ್ಹಣ್ವಾರ
ಉಜ್ವಾಡಾಚೆಂ ಪಾವ್ಲಾಂ
ಶೀಂ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ರೋಮ್ಚೊಂ ದೆಖುನ್
ಅಸೊ ಉಗಡ್ಯಾರ ರಾವ್ಲಾಂ

* * * *

ಮನಾಂತ್ ತುಫಾನ್ ಗಾಜ್ತಾ
ತೆನ್ನಾ ಲಿಖಣೆಚೆಂ ಜೋಗುಳ್
ಕಾಗ್ದಾರ ನಾಚ್ತಾ

* * * *

ಎಕೊಚ್ ರಾತ್ ದೀ ಮ್ಹಾಕಾ
ಜೋಗ್ ಲಾಂಚೆಂ ಚಾವುಕ್
ದುಷ್ಟಾಂಚಿ ಫಾಟ್ ಫೊಡುಂಕ್

* * * *

ಹಡ್ಡ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ಜೋಗುಳ್
ಖುಬಲಟಾ
ತೆನ್ನಾ ಜಪುನ್ ದವರಿಲ್ಲೆಂ
ಸಗ್ಲೆಂಚ್ ಜಲ್ಮಾ

* * * *

ಜೋಗುಲ್ ಧರ್ತರೆ ಪಡ್ಲೆಂ
ಖಂಯ್ ತರೀ ಶೆಣ್ಣೆಂ
ತಾಕಾ ಸೊಧೂಂಕ್
ಹಾಂವೆಂ ಜಿವೀತ್ ಮೊಡ್ಲೆಂ

* * * *

ಜೋಗ್ ಲಾಂಚ್ಯಾ ಉಜ್ವಾಡಾಂತ್
ಸಂವ್ಸಾರ್ ದಿಸ್ತಾ
ತೊ ಸಪ್ನಾಪರಸ್
ಸೊಬಿತ್ ಭಾಸ್ತಾ

* * * *

कल्पनेच्या वारुचो खूर
उभाड्याच्या कुपार आपटता
तेत्रा जोगुल झगझगता ।

कल्पनेच्या वारुचो खूर
उभाड्याच्या कुपार आपटता
तेत्रा जोगुल झगझगता ।

— मनोहरराय सरदेसाय

— मुनीश्वर राय सदैवसाय

कोंकणी लोक, भास, साहित्य.

कोंकण प्रदेश :

भारताचे अस्तंते तडीवयल्या महाराष्ट्राच्या रत्नगिरी थीन ताच्या दक्षिणाक गोंय, कर्नाटकाचें उत्तर कन्नड आनी दक्षिण कन्नड मेळोन मुकार केरळ पर्यांत आसा ते विशाल भुंयक कोंकण करावळ म्हळें नांव पडलां । तरीपुण गोंयांत आनी कर्नाटकाच्या दक्षिण कन्नडांत (मंगळूर दियेसेजीत) कोंकणी भास उलंवचो लोक व्हडा संख्यान वस्ती करून आसा ।

आतां हो लोक खंय थीन अयल्लो म्हळें सवाल उदेता । हजार वरसां परस आदीं थीन कोंकणी उलंवच्या ब्राह्मण लोकांची आर्य कुळी उत्तर भारतांतल्या सरस्वती नंयचे तडीर जियेताली म्हणपाचें रुजु जालां । त्या खातीरच तांकां “सारस्वत ब्राह्मण” म्हण आपयताले । उपरांत हो सारस्वत कोंकणी लोक त्रिहोत्र गांवांत वस्ती करून रावलो । क्रमेण रत्नगिरी मुखांत पाशार जावन गोंयांत तांणी आपली घट कुन्याद घाली । शेवटीं इकाव्या आनी वाराव्या शतमानांनी आनी ताचे उपरांतयी विविगड कारणां वरवीं तांचे पयक्चो थोडो थोडोच लोक कारवार, होन्नावर, बँदूर, कुंदापुर, उडुपी, मंगळूर आनी कोच्ची पर्यांतयी येवन जियेवक लागलो । शतमानां पाशार जाल्लेपरिच अशें गोंयां थीन आयिल्ल्या कोंकणी लोकांची संतत सगळे उत्तर कन्नड, दक्षिण कन्नड आनी मलबार (उत्तर केरळाचे) तडीक विस्तारली । अशें

कौंकण लोक, भास, साहित्य.

कौंकण प्रदेश :

भारताचे अस्तंते तडीवयल्या महाराष्ट्राच्या रत्नगिरी धाव्ण ताच्या दक्षिणाक गोंयां, कर्नाटकाचें उत्तर कन्नड आनी दक्षिण कन्नड मेळोन मुकार केरळ पर्यांत आसा ते विशाल भुंयक कोंकण करावळ म्हळें नांव पडलां । तरीपुण गोंयांत आनी कर्नाटकाच्या दक्षिण कन्नडांत (मंगळूर दियेसेजीत) कोंकणी भास उलंवचो लोक व्हडा संख्यान वस्ती करून आसा ।

आतां हो लोक खंय थीन अयल्लो म्हळें सवाल उदेता । हजार वरसां परस आदीं थीन कोंकणी उलंवच्या ब्राह्मण लोकांची आर्य कुळी उत्तर भारतांतल्या सरस्वती नंयचे तडीर जियेताली म्हणपाचें रुजु जालां । त्या खातीरच तांकां “सारस्वत ब्राह्मण” म्हण आपयताले । उपरांत हो सारस्वत कोंकणी लोक त्रिहोत्र गांवांत वस्ती करून रावलो । क्रमेण रत्नगिरी मुखांत पाशार जावन गोंयांत तांणी आपली घट कुन्याद घाली । शेवटीं इकाव्या आनी वाराव्या शतमानांनी आनी ताचे उपरांतयी विविगड कारणां वरवीं तांचे पयक्चो थोडो थोडोच लोक कारवार, होन्नावर, बँदूर, कुंदापुर, उडुपी, मंगळूर आनी कोच्ची पर्यांतयी येवन जियेवक लागलो । शतमानां पाशार जाल्लेपरिच अशें गोंयां थीन आयिल्ल्या कोंकणी लोकांची संतत सगळे उत्तर कन्नड, दक्षिण कन्नड आनी मलबार (उत्तर केरळाचे) तडीक विस्तारली । अशें

जावन, कोंकणी लोक जियेवच्या विशाल भुंयक कोंकण प्रदेश म्हणजे नांव स्थिर उरलें ।

कोंकणी लोकांची मंडी आनी वस्ती :

आमच्या देशांत आतां कोंकणी मायभाषेच्या जणांचो मंडी लगबग पन्नास लाख आसा म्हण कळोन आयलां । हाचिपयकी कर्नाटकांत २५ लाख, महाराष्ट्रांत १२ लाख, गोंयांत ८ लाख, केरळांत ३ लाख आनी हेरेकडे २ लाख । कोंकण प्रदेश विस्तारोन आसा त्या च्यार राज्यां पयकी अधिक चड म्हळ्यार अर्धो वांटो लोक कर्नाटकांतच जियेता । गोंय, दक्षिण कन्नड (मंगळूर दियेसेज), उत्तर कन्नड (कारवार दियेसेज), तशेंच केरळाच्या उत्तर भागांत चड कोंकणी लोक वस्ती करता । कर्नाटकांतल्या विक्रमगळूर दियेसेजींत, बेंगळूर, मैसूर, हुबळी आनी हेर थोड्या ल्हान व्हड शहरांनी आनी पेंटांनी सयत थोडो कोंकणी लोक जियेता । ह्या गांवां थीन विविध कारणांक लागोन हो लोक भारताच्या हेर राज्यांक मात्र न्हय, पाकिस्तान, बर्मा, आफ्रिका, युरोप, आमेरिका, केनडा, ऑस्ट्रेलिया, अरेबियन गल्फ आनी हेर राष्ट्रांकय वचोन वस्ती करून आसा ।

कोंकणी — विविध धर्मांच्या लोकांची भास :

सगळ्या कोंकण प्रदेशार एक नदर भंवडायल्यार आमकां कळता की कोंकणी खंयच्याय एका धर्माच्या वा कुळयेच्या लोकांची भास जावन उरोंक ना । गोंयांत आनी ताच्या आसपास आसात त्या गांवांनी जियेवच्या विविगड धर्मांच्या आनी कुळयांच्या लोकांची माय-भास कोंकणी । हाचे पयकी चडावत लोक हिन्दू, क्रिस्तांव, मुस्लिम आनी हेर धर्मांक आनी जातीक सेर्वांल्लो । सगळ्यान शिंपडलेल्या मंगळूरी कथालीक क्रिस्तांव आनी हिन्दू सारस्वत लोकांचिची माय - भास कोंकणी ।

कोंकणीची वैविध्यता :

कोंकणी भास एकच तरयी विविगड विभागांनी आनी विविगड धर्मांच्या लोकांनी ती उलवची रीत मात्र वेगवेगळी जांवक पावल्या । कोंकणी लोक वस्ती करून आसात ते प्रदेश ब्रीबय, पूणे, गोंय, उत्तर

रि. अशें जाव्ना, कोकणी लोकां जियेवच्या मराठ्ठा भासाच्या कोकणक प्रदेसां म्हण्ळें नांव सार लुर्ले.

कोकणी लोकांचो संख्यो आनी वस्ती :

आमच्या देशांत अतां कोकणी मंडी-भाषेच्या जणांचो संख्यो लक्षांत घेवपाक आसा आसा म्हण्ळें कळोनां आयलां. हांभेपयकी कर्नाटकांत : २५ लाख, गोंयांत : ८ लाख, महाराष्ट्रांत : १२ लाख, केरळांत : ३ लाख, हेरकडे २ लाख. कोकणक प्रदेसां विस्तारोनां आसात, च्यां राज्यां पयकी अधिक चड म्हळ्यार अर्धो वांटो लोक कर्नाटकांतच जियेता. गोंय, दक्षिण कन्नड (मंगळूर दियेसेज), उत्तर कन्नड (कारवार दियेसेज), तशेंच केरळाच्या उत्तर भागांत चड कोंकणी लोक वस्ती करता. कर्नाटकांतल्या विक्रमगळूर दियेसेजींत, बेंगळूर, मैसूर, हुबळी आनी हेर थोड्या ल्हान व्हड शहरांनी आनी पेंटांनी सयत थोडो कोंकणी लोक जियेता. ह्या गांवां थीन विविध कारणांक लागोन हो लोक भारताच्या हेर राज्यांक मात्र न्हय, पाकिस्तान, बर्मा, आफ्रिका, युरोप, आमेरिका, केनडा, ऑस्ट्रेलिया, अरेबियन गल्फ आनी हेर राष्ट्रांकय वचोन वस्ती करून आसा ।

कोकणी-

निर्दिष्ट धर्मांच्या लोकांची भास :

सगळ्या कोकणक प्रदेसांभेपयकी एक नदर घेवपाक आसा आसा म्हण्ळें कळोनां आयलां. हांभेपयकी कर्नाटकांत : २५ लाख, गोंयांत : ८ लाख, महाराष्ट्रांत : १२ लाख, केरळांत : ३ लाख, हेरकडे २ लाख. कोकणक प्रदेसां विस्तारोनां आसात, च्यां राज्यां पयकी अधिक चड म्हळ्यार अर्धो वांटो लोक कर्नाटकांतच जियेता. गोंय, दक्षिण कन्नड (मंगळूर दियेसेज), उत्तर कन्नड (कारवार दियेसेज), तशेंच केरळाच्या उत्तर भागांत चड कोंकणी लोक वस्ती करता. कर्नाटकांतल्या विक्रमगळूर दियेसेजींत, बेंगळूर, मैसूर, हुबळी आनी हेर थोड्या ल्हान व्हड शहरांनी आनी पेंटांनी सयत थोडो कोंकणी लोक जियेता. ह्या गांवां थीन विविध कारणांक लागोन हो लोक भारताच्या हेर राज्यांक मात्र न्हय, पाकिस्तान, बर्मा, आफ्रिका, युरोप, आमेरिका, केनडा, ऑस्ट्रेलिया, अरेबियन गल्फ आनी हेर राष्ट्रांकय वचोन वस्ती करून आसा ।

कोकणीची वैविध्यता :

कोंकणी भास एकच तरयी विविगड विभागांनी आनी विविगड धर्मांच्या लोकांनी ती उलवची रीत मात्र वेगवेगळी जांवक पावल्या । कोंकणी लोक वस्ती करून आसात ते प्रदेश ब्रीबय, पूणे, गोंय, उत्तर

आनी दक्षिण कन्नड, कोडगु आनी केरळ, ह्या गांवांनी घोळतात त्या मराठी, पूडतुगेज, कन्नड, तुळू, कोडगी आनी मलयाळी भासांचो तशेंच विविध धर्मांचो आनी जातिंचो कोंकणीचेर पडलो प्रभावच हाका कारण । दृष्टांताक दक्षिण कन्नडांतल्या कथोलीक क्रिस्तांवांनी आनी सारस्वत ब्राह्मणांनी उलंबच्या रितींनी तपावत आसा । तशेंच गोंयच्या आनी मंगळूरच्या क्रिस्तांवांनी उलंबची रीतयी वेगवेगळीच ।

कोंकणी लोकांचो मनोभाव :

कोंकणी लोक प्रकृतीपर आनी साहसीक मनोभावाचो म्हणुंयेत । देशांतल्या मात्र न्हय, सवार विदेशी राष्ट्रांतल्या सयत पोंतान पोंताक पावोन थंयच्या लोकांची भास, संस्कृती आनी सामाजीक जीवन तांणी आपणायलां । परिसराक होंदवोन जियेवंचो, एकामेका लांगीं मयामोगान चलचो आनी सहकार आटापचो सांकोव तांणी बांदला । देशांतल्या विविगड समाजांच्या लोकांमधें भावनात्मक आनी सांस्कृतीक मिलन तांणी आसा केलां ।

विविध क्षेत्रांनी सेवा :

देशाचे अभिवृद्धेखातीर - विविध पंगडांच्या कोंकणी लोकांनी धार्मीक, आर्थीक, कैगारीक, वाणिज्य, शिक्षण, पत्रिकोद्यम, साहित्य आनी हेर क्षेत्रांनी अगिल्ली सेवा अपार म्हणुंयेत । भारतांतलीं च्यार व्हडलीं बैकां, सवार कार्याने आनी उद्यम संस्थे, असंख्यात शिकपा संस्थे, वाणिज्य संस्थे, भलायकेचे आनी समाजसेवेचे संस्थे ते चलयतात । हांचेपयकी राष्ट्रमट्टार सोभचीं केनरा, सिडिकेट आनी कोर्पोरेशन बैकां, कर्नाटकांत कस्तुरबा वैद्यकीय कोलेजी आनी आस्पत्रो, मणिपाल शिकपा संस्थे, मंगळूरचे वेसेंट आनी केनरा शिकपा संस्थे सां लुविस कोलेजीचे शिकपा संस्थे, सांत आगनेस आनी सांत आन्नाचे शिकपा संस्थे, फादर मुलर्स भलायके संस्थे, बेंगळूरान सां जुजेचे शिकपा संस्थे इत्यादी प्रमुख । कोंकणी लोकांनी चलंबचे लेख मीत नातल्ले हेर संस्थेय आसात । कोंकण प्रदेशांत मात्र न्हय, सगळ्या भारतांत ते शिपडोन आसात ।

लुत्तूर आनी दक्षिण कन्नड, कोडगु आनी केरळ, ह्या गांवांनी फोल्कात् त्वा मराठी, फोर्बेगेल्ले, कन्नड, तुळू, कोडगी, आनी मलयाळी भासांयें तशेंच विविध धर्मोयें आनी जातिंयें कोकणीचेर पडल्लो प्रभावच हाका कारण. दृष्टांतकां दक्षिण कन्नडांतल्या कथोलीक क्रिस्तांवांनी आनी सारस्वत ब्राह्मणांनी उलंबच्या रितींनी तपावत आसा. तशेंच गोंयच्या आनी मंगळूरच्या क्रिस्तांवांनी उलंबची रीतयी वेगवेगळीच.

कोकणी लोकांचो मनोभाव :

कोकणी लोक प्रकृतीपर आनी साहसीक मनोभावाचो म्हणुंयेत. देशांतल्या मात्र न्हय, सवार विदेशी राष्ट्रांतल्या सयत पोंतान पोंताक पावोन थंयच्या लोकांची भास, संस्कृती आनी सामाजीक जीवन तांणी आपणायलां. परिसराक होंदवोन जियेवंचो, एकामेका लांगीं मयामोगान चलचो आनी सहकार आटापचो सांकोव तांणी बांदला. देशांतल्या विविगड समाजांच्या लोकांमधें भावनात्मक आनी सांस्कृतीक मिलन तांणी आसा केलां.

विविध क्षेत्रांनी सेवा :

देशाचे अभिवृद्धेखातीर - विविध पंगडांच्या कोंकणी लोकांनी धार्मीक, आर्थीक, कैगारीक, वाणिज्य, शिक्षण, पत्रिकोद्यम, साहित्य आनी हेर क्षेत्रांनी अगिल्ली सेवा अपार म्हणुंयेत. भारतांतलीं च्यार व्हडलीं बैकां, सवार कार्याने आनी उद्यम संस्थे, असंख्यात शिकपा संस्थे, वाणिज्य संस्थे, भलायकेचे आनी समाजसेवेचे संस्थे ते चलयतात. हांचेपयकी राष्ट्रमट्टार सोभचीं केनरा, सिडिकेट आनी कोर्पोरेशन बैकां, कर्नाटकांत कस्तुरबा वैद्यकीय कोलेजी आनी आस्पत्रो, मणिपाल शिकपा संस्थे, मंगळूरचे वेसेंट आनी केनरा शिकपा संस्थे सां लुविस कोलेजीचे शिकपा संस्थे, सांत आगनेस आनी सांत आन्नाचे शिकपा संस्थे, फादर मुलर्स भलायके संस्थे, बेंगळूरान सां जुजेचे शिकपा संस्थे इत्यादी प्रमुख. कोंकणी लोकांनी चलंबचे लेख मीत नातल्ले हेर संस्थेय आसात. कोंकण प्रदेशांत मात्र न्हय, सगळ्या भारतांत ते शिपडोन आसात.

राजकीय क्षेत्रांत कोंकणी लोक :

राजकी क्षेत्रांतली कोंकणी लोक कांय पार्टी उरोंक ना । आदीं पुर्वी थौन कोंकणी लोकांपयकी कोणंच राय जाल्लो ना, म्हळ्यार कोंकणी प्रजेक आपलोच म्हळो राय वा राज्य नातल्लें । हेर भासो उलयतल्या रायांखाल ते जियेले । रायांची काळ अत्य जाल्या उपरांत पुडतुगेज आनी इंग्लीश अधिकाऱ्यांखाल ताणीं दीस मारिजय पडलें । भारताक स्वातंत्र मेळ्ळ्या उपरांतय दक्षिण कन्नड जिल्लो मद्रास प्रांत्यांत उरलो । १९५६ इस्वेंत हो जिल्लो (कासरगोड सोडन) मसुराक म्हळ्यार आतांच्या कर्नाटकाक मेळ्ळो । पुडतुगेजांच्या हातिच उरल्लें गोंय १९६१ इस्वेंत भारताक लाल्लें तरी, तबळ थौन एक केंद्राडळीत प्रदेश जावनासल्लें तें एक स्वतंत्र राज्य जाल्लें १९८७ इस्वेंत । त्याच वरसा कोंकणी त्या राज्याची अधिकृत (राज्य) भास जाली । हो विवर हांगा कित्याक दिलागी म्हळ्यार, भारतांत कोंकणी अधिकृत भाषेचें एक कोंकणी राज्य जल्मल्लें आयलेवारच म्हळें दाकंवक ।

तरिपुण कोंकणी लोक राजकीयांत आनी आडळितांत आदीं थौनयी आसल्लो आनी आतांयी आसा । गोंयांत मात्र न्हय, केंद्र सरकारांत आनी हेर सबार कडेनयी ते वावुरल्यात । तांचे पयकी हे थोडे मुख्य :

भारताचें संविधान रचुंक मजत दिल्लो, संयुक्त राष्ट्र संघाच्या अधिवेशनांक भारताचो प्रतिनिधी जावन गेल्लो आनी श्री जक्काहरलाल नेहरूक आधाराचो खांबो म्हळ्ळोपरीं आसल्लो जेजुचे सभेचो मा. बाप जेरोम सोज । बोंबय थौन राजकीयाक सेर्वाल्लो उडपीचो श्री. जोकिम आळ्व आनी ताची पतिण श्रीमती वायोलेट आळ्व आदीं पार्लिमेटाचे सांदे जावन वावुरल्यात । तांची सुन मंगळूरची श्रीमती मार्गरेट आळ्व केंद्र सरकारांत युवजणांच्या आनी स्त्रीयांच्या बरेपणाची, तशेंच खेळाविभागाची मंत्री जावन वावुरल्या । माजी केंद्र रेल्वे मंत्री उडपीचो दिवंगत श्री. टी. ए. पै; त्याच क्षेत्राचो प्रसूत पार्लिमेटाचो सांदो श्री. ओस्कर फेर्नांडीस ;

राजकीय क्षेत्रांत कोंकणी लोक :

राजकीय क्षेत्रांतली कोंकणी लोक कांय पार्टी उरोंक ना. आदीं पुर्वी थौन कोंकणी लोकांपयकी कोणंच राय जाल्लो ना, म्हळ्यार कोंकणी प्रजेक आपलोच म्हळो राय वा राज्य नातल्लें । हेर भासो उलयतल्या रायांखाल ते जियेले । रायांची काळ अत्य जाल्या उपरांत पुडतुगेज आनी इंग्लीश अधिकाऱ्यांखाल ताणीं दीस मारिजय पडलें । भारताक स्वातंत्र मेळ्ळ्या उपरांतय दक्षिण कन्नड जिल्लो मद्रास प्रांत्यांत उरलो । १९५६ इस्वेंत हो जिल्लो (कासरगोड सोडन) मसुराक म्हळ्यार आतांच्या कर्नाटकाक मेळ्ळो । पुडतुगेजांच्या हातिच उरल्लें गोंय १९६१ इस्वेंत भारताक लाल्लें तरी, तबळ थौन एक केंद्राडळीत प्रदेश जावनासल्लें तें एक स्वतंत्र राज्य जाल्लें १९८७ इस्वेंत । त्याच वरसा कोंकणी त्या राज्याची अधिकृत (राज्य) भास जाली । हो विवर हांगा कित्याक दिलागी म्हळ्यार, भारतांत कोंकणी अधिकृत भाषेचें एक कोंकणी राज्य जल्मल्लें आयलेवारच म्हळें दाकंवक ।

तरिपुण कोंकणी लोक राजकीयांत आनी आडळितांत आदीं थौनयी आसल्लो आनी आतांयी आसा । गोंयांत मात्र न्हय, केंद्र सरकारांत आनी हेर सबार कडेनयी ते वावुरल्यात । तांचे पयकी हे थोडे मुख्य :

भारताचें संविधान रचुंक मजत दिल्लो, संयुक्त राष्ट्र संघाच्या अधिवेशनांक भारताचो प्रतिनिधी जावन गेल्लो आनी श्री जक्काहरलाल नेहरूक आधाराचो खांबो म्हळ्ळोपरीं आसल्लो जेजुचे सभेचो मा. बाप जेरोम सोज । बोंबय थौन राजकीयाक सेर्वाल्लो उडपीचो श्री. जोकिम आळ्व आनी ताची पतिण श्रीमती वायोलेट आळ्व आदीं पार्लिमेटाचे सांदे जावन वावुरल्यात । तांची सुन मंगळूरची श्रीमती मार्गरेट आळ्व केंद्र सरकारांत युवजणांच्या आनी स्त्रीयांच्या बरेपणाची, तशेंच खेळाविभागाची मंत्री जावन वावुरल्या । माजी केंद्र रेल्वे मंत्री उडपीचो दिवंगत श्री. टी. ए. पै; त्याच क्षेत्राचो प्रसूत पार्लिमेटाचो सांदो श्री. ओस्कर फेर्नांडीस ;

केंद्रांत जनता सरकार आस्ताना मंत्री जावनासल्लो श्री. जॉर्ज फेर्नांडीस आनी कर्नाटकाच्या राजकीयांत आसात ते ताचे भाव श्रीयुत मैकल फेर्नांडीस (शासन सभा सांदो) आनी लॉरेन्स फेर्नांडीस (बेंगलूरचो मेयर); केंद्र सरकारांत आर्थीक राज्य मंत्री आसल्लो श्री. एडवार्डो फालेरो, आदीं पंजाबांत गवर्नराचो सलहादार जावन आसून, आतां रोमानियांत भारताचो रायभारी श्री. जे. एफ. रिबेरो, गोंयचो मुखेल मंत्री श्री. प्रताप सिध राणे, खेळा मंत्री श्री. मोति कूज, विधान सभेचो सांदो श्री. विल्फ्रेड डि'सोजा, श्री. उदय भेंब्रो, श्री. सैमन डि'सोजा आनी हेर सवार। आदीं (१९६७) लोक सभा सांदो श्री. जे. एम. लॉबो प्रभु, आदीं कर्नाटकांत मंत्री जावनासल्ले श्री. बी. वैकुंठ वाळिगा आनी उपरांत श्री. पी. एफ. रोड्रीगस आनी श्रीमती ईवा वाज। शासन सभा सांदो श्री. ब्लेसियस डि'सोजा, मंगलूरचो मेयर श्री. पी. एम. कास्टेलिनो सवें सवार कॉर्पोरेटर। आदीं कर्नाटकाच्या राजकीयांत श्रीमती ओकटेविया आलबुकेर्क आनी श्रीमती विन्निफ्रेड फेर्नांडीस वावुरल्यांत जाल्यार, श्रीमती सेलिन डि'सिलवा महाराष्ट्रांत मंत्री जावनासल्लो आनी आतांय ती शासन सभेचो सांदो जावन वावुरता। हीं न्हय आसतां, हेर सवार कोंकणी लोकांनी विविध सुवातेर राजकीयांत सेवा आपल्या आनी आतांय अर्पुन आमात ती कोंकणी लोकाक अभिमानाची संगत।

कोंकणीची लिपी :-

संस्कृत भाषेची मालवडी ध्रुव, सोभीत, मधुर कोंकणी भाषेची लिपी निजाको देवनागरी। पुण कोंकणी भाषक आनी साहित्याक आदीं रायांचो जांव, आनी उपरांत सरकारांचो जांव आमरो आनी दुडवाची मजत मेळनातल्ले कोंकणी मायेचें खाटें नशीव म्हणजय। आदीं कोंकणी लोक येवन गोंयांत वस्ती करुन रावताना थंयच्या कदंब रायांची आनी स्थळीय लोकांची भास कन्नड जावनासलेल्यान तांणी आपले कोंकणी भाषेक कन्नड लिपी वापरुंक सुरु केली। कदंब रायांची राजवटकाय संपलेल्या उपरांतयी शिकण्यांनी आनी व्यापारिस्तांनी आपल्या

सार्वभौमतेचो सान्दो त्रै लक्ष्मण फेर्नांडीस, केंद्र द्यांत्त जसता सकार्क आसून मंत्री जावनासल्लो त्रै जेर्नाल्स फेर्नांडीस, आनी कर्नाटकाच्या राजकीयांत आसात ते ताचे भाव श्रीयुत मैकल फेर्नांडीस (शासन सभा सांदो) आनी लॉरेन्स फेर्नांडीस (बेंगलूरचो मेयर); केंद्र सरकारांत आर्थीक राज्य मंत्री आसल्लो श्री. एडवार्डो फालेरो, आदीं पंजाबांत गवर्नराचो सलहादार जावन आसून, आतां रोमानियांत भारताचो रायभारी श्री. जे. एफ. रिबेरो, गोंयचो मुखेल मंत्री श्री. प्रताप सिध राणे, खेळा मंत्री श्री. मोति कूज, विधान सभेचो सांदो श्री. विल्फ्रेड डि'सोजा, श्री. उदय भेंब्रो, श्री. सैमन डि'सोजा आनी हेर सवार। आदीं (१९६७) लोक सभा सांदो श्री. जे. एम. लॉबो प्रभु, आदीं कर्नाटकांत मंत्री जावनासल्ले श्री. बी. वैकुंठ वाळिगा आनी उपरांत श्री. पी. एफ. रोड्रीगस आनी श्रीमती ईवा वाज। शासन सभा सांदो श्री. ब्लेसियस डि'सोजा, मंगलूरचो मेयर श्री. पी. एम. कास्टेलिनो सवें सवार कॉर्पोरेटर। आदीं कर्नाटकाच्या राजकीयांत श्रीमती ओकटेविया आलबुकेर्क आनी श्रीमती विन्निफ्रेड फेर्नांडीस वावुरल्यांत जाल्यार, श्रीमती सेलिन डि'सिलवा महाराष्ट्रांत मंत्री जावनासल्लो आनी आतांय ती शासन सभेचो सांदो जावन वावुरता। हीं न्हय आसतां, हेर सवार कोंकणी लोकांनी विविध सुवातेर राजकीयांत सेवा आपल्या आनी आतांय अर्पुन आमात ती कोंकणी लोकाक अभिमानाची संगत।

कौमोकराची लिपी :-

संस्कृत भाषेची मालवडी ध्रुव, सोभीत, मधुर कौमोकराची लिपी निजाको देवनागरी। पुण कौमोकराची भाषा आनी साहित्याक आदीं रायांचो जांव, आनी उपरांत सरकारांचो जांव आमरो आनी दुडवाची मजत मेळनातल्ले कौमोकराची मायेचें खाटें नशीव म्हणजय। आदीं कौमोकराची लोक येवन गोंयांत वस्ती करुन रावताना थंयच्या कदंब रायांची आनी स्थळीय लोकांची भास कन्नड जावनासलेल्यान तांणी आपले कौमोकराची भाषेक कन्नड लिपी वापरुंक सुरु केली। कदंब रायांची राजवटकाय संपलेल्या उपरांतयी शिकण्यांनी आनी व्यापारिस्तांनी आपल्या

लेखापाखाची पत्रां, इत्यादी कन्नड लिपीतच मुकाबल व्हेली। पुण क्रमेण, दुबळ्या आनी मध्यम वर्गाच्या लोकांनी कोंकणी उल्लेख रावयनातल्यारी, शिकण्या पयकी थोड्या हिदवांनी मराठी भाषेक वेंगनाता, शिकपी क्रिस्तांव लोक पुडतुगेज वा इंग्लीश भाषे थंय आकर्षित जाले। मावस्वत ब्राह्मणांनी कोंकणीक देवनागरी लिपी वापरताना क्रिस्तांवां पयकी सामान्य लोकान कन्नड लिपीच मुकाबल व्हेली। देकुनंच उपरांत आयिल्ले पुडतुगेज कन्नड लिपीतले कोंकणी भाषेक केनरीस, कानडी वा कन्नड भास (लिगवा कानरीना) म्हण चूक समजले। तशेंच मारस्वत ब्राह्मणांच्या कोंकणीक तांणी ब्राह्मणांची भास (लिगवा ब्राह्मणीका) म्हण बोलायलें।

पुडतुगेजांच्या काळाचीन गोंयांत रोमी (इंग्लीश) लिपीची उपयागाक आयिल्ली। तशें जावन क्रिस्तांवांनी कोंकणी बरंवकयी रोमी लिपी वापरुंक सुरू केली। १९६१ इस्वेंत गोंयाक स्वातंत्र लाबल्या नंतर जाल्यारी थंयसर कोंकणीक देवनागरी आनी रोमी लिपी वापरताले। अशें आसतां, १९८७ इस्वेंत गोंय एक स्वतंत्र राज्य जातच, कोंकणी ताची राज्य भास म्हण मानून घेतली आनी देवनागरी लिपीच कोंकणीची अधिकृत लिपी म्हळो निर्धार घेतलो। पुण इंग्लीश माध्यमाच्या शाळांच्या प्रभावान कोंकणीची अभिवृद्धी भोवच सवकास जाता म्हणयेत।

गोंयांत तशें तर, कर्नाटकांत थंयच्या सरकारान कोंकणीक कसलेंच स्थान वा मान्यता दीवक ना। ह्या राज्यांत सगळ्यान आसा ते परी उत्तर आनी दक्षिण कन्नड जिल्ल्यांनीय, चडावत कन्नड भाषेंतच प्राथमीक शिक्षण आसल्लेवरवीं कोंकणी बरंवकयी कन्नड लिपीच वापरतात, मात्र न्हय, हे लिपींत विविध आनी धाराळ कोंकणी साहित्य उदेलें आनी सबार कोंकणी पत्रांय चल्यांत आनी आतांय चलीत आसात (नीज सांगचें तर, गोंयांतल्या प्राप्त चड कोंकणी साहित्य आनी पत्रां मंगळुरांत कन्नड लिपींत प्रकट जाल्यांत आनी जायत आसात) तशेंच, केरळाचो कोंकणी लोक मलयाळी लिपींतयी कोंकणी बरयतात आनी भटकळ तेणेंचो मुस्लीम, नवायत लोक कोंकणी बरंवक उर्दू लिपी वापरतात।

अझो, लेखा-पाखाचो पत्रां, इत्यादी कन्नड लिपींतच मुकाबल व्हेलीं. पुण क्रमेण, दुबळ्या आनी मध्यम वर्गाच्या लोकांनी कोंकणी उल्लेख रावयनातल्यारी, शिकण्या पयकी थोड्या हिदवांनी मराठी भाषेक वेंगनाता, शिकपी क्रिस्तांव लोक पुडतुगेज वा इंग्लीश भाषे थंय आकर्षित जाले। मावस्वत ब्राह्मणांनी कोंकणीक देवनागरी लिपी वापरताना क्रिस्तांवां पयकी सामान्य लोकान कन्नड लिपीच मुकाबल व्हेली। देकुनंच उपरांत आयिल्ले पुडतुगेज कन्नड लिपीतले कोंकणी भाषेक केनरीस, कानडी वा कन्नड भास (लिगवा कानरीना) म्हण चूक समजले। तशेंच मारस्वत ब्राह्मणांच्या कोंकणीक तांणी ब्राह्मणांची भास (लिगवा ब्राह्मणीका) म्हण बोलायलें।

पुडतुगेजांच्या काळाचीन गोंयांत रोमी (इंग्लीश) लिपीची उपयागाक आयिल्ली। तशें जावन क्रिस्तांवांनी कोंकणी बरंवकयी रोमी लिपी वापरुंक सुरू केली। १९६१ इस्वेंत गोंयाक स्वातंत्र लाबल्या नंतर जाल्यारी थंयसर कोंकणीक देवनागरी आनी रोमी लिपी वापरताले। अशें आसतां, १९८७ इस्वेंत गोंय एक स्वतंत्र राज्य जातच, कोंकणी ताची राज्य भास म्हण मानून घेतली आनी देवनागरी लिपीच कोंकणीची अधिकृत लिपी म्हळो निर्धार घेतलो। पुण इंग्लीश माध्यमाच्या शाळांच्या प्रभावान कोंकणीची अभिवृद्धी भोवच सवकास जाता म्हणयेत।

गोंयांत तशें तर, कर्नाटकांत थंयच्या सरकारान कोंकणीक कसलेंच स्थान वा मान्यता दीवक ना। ह्या राज्यांत सगळ्यान आसा ते परी उत्तर आनी दक्षिण कन्नड जिल्ल्यांनीय, चडावत कन्नड भाषेंतच प्राथमीक शिक्षण आसल्लेवरवीं कोंकणी बरंवकयी कन्नड लिपीच वापरतात, मात्र न्हय, हे लिपींत विविध आनी धाराळ कोंकणी साहित्य उदेलें आनी सबार कोंकणी पत्रांय चल्यांत आनी आतांय चलीत आसात (नीज सांगचें तर, गोंयांतल्या प्राप्त चड कोंकणी साहित्य आनी पत्रां मंगळुरांत कन्नड लिपींत प्रकट जाल्यांत आनी जायत आसात) तशेंच, केरळाचो कोंकणी लोक मलयाळी लिपींतयी कोंकणी बरयतात आनी भटकळ तेणेंचो मुस्लीम, नवायत लोक कोंकणी बरंवक उर्दू लिपी वापरतात।

पुण आतां कोंकणीक देवनागरी लिपीच अधिकृत लिपी म्हण मानून घेतलेवरवीं विविध भागांच्या आनी पंगडांच्या कोंकणी लोकांनी तीच लिपी उपयोग केल्यार भाषेचो एकवट, प्रचार, छाप्याचो वावर इत्यादींक कुमक जायत, मात्र न्हय. हेर लिपींनी आसलें साहित्य देवनागरी लिपींत बदल्लयार आनी येदोळ हेर लिपींनी बरयतेल्यांनी ह्या सुकार देवनागरी लिपींतच साहित्य रचल्यार, सर्व पंगडांच्या कोंकणी लोकांनी तें वाचूंक सलीस जातलें, आनी त्या बरवप्यांची ओळख चडीत लोकांक जातली ।

(विविध मुळां थौन माहेत आरौन १९८९
अगस्तांत लिखलें)

(चालू आसा)

— श्री. कित्वेस्तर डि'सोजा, मैसूर

ಪ್ರಣ್ ಆತಾಂ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಚ್ ಅಧಿಕೃತ್ ಲಿಪಿ ಮ್ಹಣ್ ಮನೂನ್ ಘೆತ್ಲೆವರ್ವಿಂ ವಿವಿಧ್ ಭಾಗಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿ ಪಂಗಡಾಂಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕಾಂನಿ ತೀಚ್ ಲಿಪಿ ಉಪಯೋಗ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಭಾಷೆಚೊ ಎಕ್ವಟ್, ಪ್ರಚಾರ್, ಛಾಪ್ಕಾಚೊ ವಾವ್ರ್, ಇತ್ಯಾದಿಂಕ್ ಕುಮಕ್ ಜಾಯ್. ಮಾತ್ ಸ್ವಯ್. ಹೆರ್ ಲಿಪಿಂನಿ ಆಸ್ಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಬದ್ಲಲ್ಯಾರ್. ಆನಿ ಯೆದೊಳ್ ಹೆರ್ ಲಿಪಿಂನಿ ಬರಯ್ತಲ್ಯಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಮಹಾರ್ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ಚ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚ್ಲಾರ್, ಸರ್ವ್ ಪಂಗಡಾಂಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕಾಂನಿ ತೆಂ ವಾಚುಂಕ್ ಸಲೀಸ್ ಜಾತಲೆಂ, ಆನಿ ತ್ಯಾ ಬರವ್ಪ್ಯಾಂಚಿ ಒಳಖ್ ಚಡಿತ್ ಲೋಕಾಕ್ ಜಾತಲಿ.

(ವಿವಿಧ್ ಮುಳಾಂಫಾವ್ನ್ ಮಾರ್ಚೆ ಆರಾವ್ನ್ 1989
ಆಗಸ್ಟಾಂತ್ ಲಿಖ್ಲೆಂ)

(ಚಾಲೂ ಆಸಾ)

— ಶ್ರೀ ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಮೈಸೂರ್

खंयसर उबलीं सपणां ?

तरनीं तरां सपणां आटवन ।
मयपामाचे बांध तुटवन ।
सर्वस्व आपलें नोवऱ्याक भेटवन ।
आयलीय नवी व्हकाल ॥

पयल्या बाळाक वेंगयताना ।
पानो बांटांक तेंकयताना ।
पिंपरीं बांटां पोशेताना ।
सातव्या सर्गाक पावलीय ॥

भागी दीस ते वेगान धांवले ।
परत पाटी ना ते पावले ।
काळके दीस ते शाश्वत रावले ।
सोरो जालो सयरो ॥

आंकडोन गेलीं पोरान बाळां ।
तुटलीं वारप्यार तरनीं फळां ।
बुडोन गेलीं घरां कुलां ।
आयलें वादाळ आवचीत ॥

ಖಂಯ್ಸರ್ ಉಬ್ಲಿಂ ಸಪ್ಣಾಂ ?

ತರ್ನಿಂ ತರ್ನಿಂ ಸಪ್ಣಾಂ ಆಟವ್ನ್ ।
ಮಯ್ಪಾಸಾಚೆ ಬಾಂಧ್ ತುಟವ್ನ್ ।
ಸರ್ವಸ್ವ್ ಆಪ್ಲೆಂ ನೊವ್ರ್ಯಾಕ್ ಭೆಟವ್ನ್ ।
ಆಯ್ಲಿಯ್ ನವಿ ವ್ಹಕಾಲ್ ॥

ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಬಾಳಾಕ್ ವೆಂಗಯ್ತಾನಾ ।
ಪಾನೊ ಬಾಂಟಾಂಕ್ ತೆಂಕಯ್ತಾನಾ ।
ಪಿಂಪ್ರಿ ಬೊಟಾಂ ಪೊಶೆತಾನಾ ।
ಸಾತ್ವ್ಯಾ ಸರ್ಗಾಕ್ ಪಾವ್ಲಿಯ್ ॥

ಭಾಗಿ ದೀಸ್ ತೆ ವೇಗಾನ್ ಧಾಂವ್ಲೆ ।
ಪರತ್ ಪಾಟಿ ನಾ ತೆ ಪಾವ್ಲೆ ।
ಕಾಳ್ಕೆ ದೀಸ್ ತೆ ಶಾಶ್ವತ್ ರಾವ್ಲೆ ।
ಸೊರೊ ಜಾಲೊ ಸಯ್ರೊ ॥

ಆಂಕ್ಡೊನ್ ಗೆಲಿಂ ಪೊರಾಂ ಬಾಳಾಂ ।
ತುಟಿಂ ವಾರ್ಪಾರ್ ತರ್ನಿಂ ಫಳಾಂ ।
ಬುಡೊನ್ ಗೆಲಿಂ ಫರಾಂ ಕುಳಾಂ ।
ಆಯ್ಲೆಂ ವಾದಾಳ್ ಆವ್ಚಿತ್ ॥

ಶೇಖಾ ಶೇಖಾನ್ ಗಡ್ಡಲಿ ದುಖಾಂ ।
 ಪಾಲ್ವಾರ್ ದಿಮ್ಲಿ ಉಜ್ವಲ ಶಿಕಾಂ ।
 ಗುಮ್ನ ಗೇಲಿ ಗುಜಿ ಗುಖಾಂ ।
 ಜಯಗೊ ವಾಖಾಂತ ಧುಬರ ॥

ಲಗನಾ ಗುಶ್ವೇರ ಮುಖಾಮಾಂ ।
 ಆನಾಂ ಫಕನ್ ಕಾಡ್‌ಮಾನ್ ಅಖಾರ ।
 ಜಿಣಯೆಚೆ ಹೆ ಲಿಮಾವ್ ಜವಾರ ।
 ತೆದನಾ ತು ವಿಮರ್ಲಾಯಿ ॥

ಕುಡಾಚಿ ಆಶಾ ದಿಸಾ ।
 ಜಗೊವನ್ ಕಾಡ್‌ಜಾಂತ ರಾತಿ ದಿಸಾ ।
 ಸತಾಕ್ ದೋಲೆ ಖಾಂಪಲೆಯ ದಿಸಾ ।
 ಆತಾಂ ಬಸುನ್ ರಡ್‌ಟಾಯಿ ॥

ಆತಾಂ ಖೆಯಮರ್ ಲಿಪಲಾ ಹಾಸೊ ?
 ಕಾಂಕಣಾ ಕಡ್‌ಕಡ್ ಮೊನ್ ಕಸೊ ?
 ಕಸಲೊ ಭೀಕರ್ ರಿಗಲಾ ವಾಸೊ ?
 ಕಾಂತವನ್ ಸುಂದರ್ ಜಿಣಯೆಕ್ ॥

—ಜೆ. ಬಿ. ಮೋರಾಯಸ್.

ಫೆಂಯ್, ಫೆಂಯ್ ಗಳ್ಳಿಂ ದುಖಾಂ ।
 ಪೊಲ್ವಾರ್ ದಿಮ್ಲಿಂ ಉಜ್ವಲ್ ಧಿಕಾಂ ।
 ಪುಸೂನ್ ಗೆಲಿಂ ತುಜೆಂ ಸುಖಾಂ ।
 ಜಯ್ಗೊ ವಾರ್ತಾಂತ್ ಧುಂಬರ್ ॥

ಲಗ್ನಾ ಸುರ್ದೇರ್ ಸುಖಾ ಸಾಗೊರ್ ।
 ಆತಾಂ ಫಕತ್ ಕೊಡ್‌ಮಾನ್ ಅಫೋರ್ ।
 ಜಿಣ್‌ಚೆಂ ಹೆಂ ಲಿಮಾವ್ ಜಯ್ಗೊರ್ ।
 ತೆದ್ನಾ ತೂಂ ವಿಮರ್ಲಾಯ್ ॥

ಪುಡಾರಾಚಿ ಆಶಾ ದಿಶಾ ।
 ಜಗೊವನ್ ಕಾಳ್ಜಾಂತ್ ರಾತ್ರಿ ದಿಸಾ ।
 ಸತಾಕ್ ದೋಲೆ ಧಾಂಪ್ಲೆಯ್ ಪಿಶಾ ।
 ಆತಾಂ ಬಸೂನ್ ರಡ್ಪಾಯ್ ॥

ಆತಾಂ ಖಿಯುರ್ ಲಿಪ್ಲಾ ಹಾಸೊ ?
 ಕಾಂಕ್ಣಾಂ ಕಳ್ಳಳ್ ಮೊನ್ ಕಸೊ ?
 ಕಸೊ ಭೀಕರ್ ರಿಗ್ಲಾ ಪೊಸೊ ?
 ಕಾಂತವ್ನ್ ಸುಂದರ್ ಜಿಣ್‌ಚೆಕ್ ॥

—ಜೆ. ಬಿ. ಮೋರಾಯಸ್

ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ಮರಾಠಿ ಹಾಂಚೊ ನಾಜೂಕ್ ವಿಮರ್ಸೊ

(ಮುಂದರಲಾಂ)

೧೦. ವರಾಡಿಕ ವಾ ವ಼಼ಹಾಡಿಕ = ಕಾಜಾರ (ಲಗನ್) ।
 “ತೆಥ್ ಇಚ್ಛಾ ಹೆ ಕುಮಾರಿ ಜಾಲಿ । ಮಗ ತೆ ಕಾಮಾಚಿಯಾ
 ತಾರುಣ್ಯಾ ಆಲಿ । ತೆಥ್ ದ್ವೇಷಿ ಮಾಡಲಿ । ವರಾಡಿಕ”
 ॥ ೭-೧೬೬ ॥ = ತೆನ್ನಾ ಇಚ್ಛಾ ಮ್ಹಣ್‌ಲಿ ಕುರ್ವನ್ ಜಲ್ಮಲಿ ।
 ಉಪರಾಂತ ತಿ ಕಾಮಾತುರಾಯೆಚ್ಯಾ ತರುಣಪಣಾಕ್ ಆಯಲಿ ।
 ತೆನ್ನಾ ವೆರೀಲಾಗಿನ್ ಲಗನ್ ಜಾಲಿ । ಕೊಂಕಣಿತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚೆ
 ೧. ಆಹರ = ಹಾಡ, ೨. ಆನಿ = ಆಣಿ = ಹಾಡುನ್ ಯೆ—
 ಅಶಿ ದೊನ್ ಅರ್ಥಾಚಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ ರುಪಾಂ ಆಸಾತ್ । “ಆಣಿ”
 ಸಬ್ದ ಮರಾಠಿತ್ “ಆಣ” ರುಪಾನ್ ಘೊಡತಾ । ಪುಣ ಮರಾಠಿತ್
 ಕ್ರಿಯಾಪದ “ಹಾಡ” ನಾ । “ವರಾಡಿಕ” ಸಬ್ದ “ವರ+
 ಹಾಡಿಕ” = ನವರೊ + ಹಾಡಪ್ ಮ್ಹಣ್‌ಲಿ ದೊನ್

ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ಮರಾಠಿ ಹಾಂಚೊ ನಾಜೂಕ್ ವಿಮರ್ಸೊ

(ಮುಂದಾರಿಲಾಂ)

೧೦. ವರಾಡಿಕ ವಾ ವರಾಡಿಕ = ಕಾಜಾರ್ (ಲಗ್ನ) ।
 “ತೆಥ್ ಇಚ್ಛಾ ಹೆ ಕುಮಾರೀ ಜಾಲೀ । ಮಗ ತೆ ಕಾಮಾಚಿಯಾ
 ತಾರುಣ್ಯಾ ಆಲೀ । ತೆಥ್ ದ್ವೇಷೇಂ ಮಾಂಡಲೀ । ವರಾಡಿಕ”
 ॥ ೭-೧೬೬ ॥ = ತೆನ್ನಾ ಇಚ್ಛಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಕುಂಬರ್ನ್ ಜಲ್ಮಲಿ ।
 ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಿ ಕಾಮಾತುರಾಯೆಚ್ಯಾ ತರುಣಪಣಾಕ್ ಆಯ್ಲಿ ।
 ತೆನ್ನಾ ವೈರಿಂಗಾಂ ಜಾಲಿ । ಕೊಂಕಣಿತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚೆಂ ೧.
 ಆಹರ್ = ಹಾಡ್, ೨. ಆನೀ = ಆಣಿ = ಹಾಡ್ನ್ ಯೆ - ಅಶೆಂ
 ದೋನ್ ಅರ್ಥಾಚೆಂ ಕ್ರಿಯಾಪದ್ ರುಪಾಂ ಆಸಾತ್. “ಆಣಿ”
 ಸಬ್ದ ಮರಾಠಿಂತ್ “ಆಣ್” ರುಪಾನ್ ಘೊಳ್ತಾ. ಪುಣ್
 ಮರಾಠಿಂತ್ ಕ್ರಿಯಾಪದ್ “ಹಾಡ್” ನಾ. “ವರಾಡಿಕ” ಸಬ್ದ
 “ವರ + ಹಾಡಿಕ” = ನವೊ + ಹಾಡಪ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ದೋನ್

थावन उवजलां । देकुन "नवरो हाडप" हाचो अर्थ "लगन करप" म्हळ्यार उपेगार येवन आतां "लगन" म्हळ्यार अर्थान कोंकणींत घोळता । विचित्र म्हळ्यार, ज्ञानेश्वरींत "लगन" म्हळ्यार अर्थान उपेगायिल्लो "वऱ्हाडिक" सव्द आतांचे मराठींत ना तरयी "वऱ्हाड" सव्द "लगनाक जमललो लोक" वा "लगनाची मेरवणीग" वा "व्होर" म्हळ्यार अर्थान मराठिच्या शब्दकोशांनी आसा । "वऱ्हाडिक" म्हळ्यो सव्द कोंकणींत "व्हारडीक" रुपान घोळता आनी नोवऱ्याचे पक्षेचे मेरवणीगेक "वराण" म्हणतात । हो सव्द "वर + यान" = "नोवऱ्याचें पयण" म्हळ्यारचें बदललें रूप । व्होराच्या मुखेल्याक "वराणकार" म्हणतात । "व्हाराड" सव्दाचो अर्थ "लगनाक जमललो लोक" म्हण मराठी कोशकारांनी दिल्यारी ताचो अर्थ "व्होर" म्हणच चालू आसा । मगाठींत क्रियापद "हाड" ना देकुन "वऱ्हाडिक" सव्द कोंकणीचाच म्हण स्पष्ट जाता । "शब्दौघ कल्पद्रुम" म्हळ्यार संस्कृत शब्दकोशांत "वार्धुक्यम विवाहे स्यात्" म्हळ्यार "वार्धुक्यम" शब्दाचो अर्थ "लगन" म्हण दिला । तो खंयच्या मुळाथावन उवजला म्हण कळित नासल्लें । तो एक तद्धित सव्द जावयेत । पयलो सव्द "वर" म्हण लेकल्यार, दुसरो सव्द "धुक" खंयचा अर्थाचो म्हण सांगोंक वा अंदाज करूंक इडें ना । त्या भायर, "वार्धुक्यम" शब्द हेर शब्दकोशांनी एदोळ मेळोंक ना ।

११. सांजवेळ = सांजेचो वेळ । हो सव्द "संघ्यावेला" संस्कृत सव्दाचें कोंकणी रूप । ज्ञानेश्वरींत हो सव्द हे परीं वापरला— "येरवी संकल्पाचीये सांजवेळे । नावेक तिमिरैजती बुद्धीचे डोळे" ॥ ९-७७ ॥ = अथवा संकल्पाचे सांजवेळा बुद्धीच्या दांड्यांक विणभर काळाक येता । सांजवेळे = सांजेच्या वेळार (सांजेर) हो प्रयोग आपुट कोंकणीचो आनी हो मराठींत ना ।

१२. जा = जा । हो सव्द संस्कृताच्या "जन" धातुचें कोंकणींत बदललें रूप । आनी जसें संस्कृतांत तसें कोंकणींत "जल्म" आनी "जा"—ह्या अर्थानीं घोळता । मराठींत "जा" क्रियेच्या सामान्य भूत

सव्दांन धावू लुब्लुला. देकुन "सव्दो हाडपा" हाचो अर्थ "लगन करप" म्हळ्यार उपेगार येवन आतां "लगन" म्हळ्यार अर्थान कोंकणींत घोळता । विचित्र म्हळ्यार, ज्ञानेश्वरींत "लगन" म्हळ्यार अर्थान उपेगायिल्लो "वऱ्हाडिक" सव्द आतांचे मराठींत ना तरयी "वऱ्हाड" सव्द "लगनाक जमललो लोक" वा "लगनाची मेरवणीग" वा "व्होर" म्हळ्यार अर्थान मराठिच्या शब्दकोशांनी आसा । "वऱ्हाडिक" म्हळ्यो सव्द कोंकणींत "व्हारडीक" रुपान घोळता आनी नोवऱ्याचे पक्षेचे मेरवणीगेक "वराण" म्हणतात । हो सव्द "वर + यान" = "नोवऱ्याचें पयण" म्हळ्यारचें बदललें रूप । व्होराच्या मुखेल्याक "वराणकार" म्हणतात । "व्हाराड" सव्दाचो अर्थ "लगनाक जमललो लोक" म्हण मराठी कोशकारांनी दिल्यारी ताचो अर्थ "व्होर" म्हणच चालू आसा । मगाठींत क्रियापद "हाड" ना देकुन "वऱ्हाडिक" सव्द कोंकणीचाच म्हण स्पष्ट जाता । "शब्दौघ कल्पद्रुम" म्हळ्यार संस्कृत शब्दकोशांत "वार्धुक्यम विवाहे स्यात्" म्हळ्यार "वार्धुक्यम" शब्दाचो अर्थ "लगन" म्हण दिला । तो खंयच्या मुळाथावन उवजला म्हण कळित नासल्लें । तो एक तद्धित सव्द जावयेत । पयलो सव्द "वर" म्हण लेकल्यार, दुसरो सव्द "धुक" खंयचा अर्थाचो म्हण सांगोंक वा अंदाज करूंक इडें ना । त्या भायर, "वार्धुक्यम" शब्द हेर शब्दकोशांनी एदोळ मेळोंक ना ।

१३. सांजवेळ = सांजेचो वेळ । हो सव्द "संघ्यावेला" संस्कृत सव्दाचें कोंकणी रूप । ज्ञानेश्वरींत हो सव्द हे परीं वापरला— "येरवी संकल्पाचीये सांजवेळे । नावेक तिमिरैजती बुद्धीचे डोळे" ॥ ९-७७ ॥ = अथवा संकल्पाचे सांजवेळा बुद्धीच्या दांड्यांक विणभर काळाक येता । सांजवेळे = सांजेच्या वेळार (सांजेर) हो प्रयोग आपुट कोंकणीचो आनी हो मराठींत ना ।

१४. जा = जा । हो सव्द संस्कृताच्या "जन" धातुचें कोंकणींत बदललें रूप । आनी जसें संस्कृतांत तसें कोंकणींत "जल्म" आनी "जा"—ह्या अर्थानीं घोळता । मराठींत "जा" क्रियेच्या सामान्य भूत

ಕಾಡ್ಲಿ ಸಬ್ದಾಂ ಶಿವಾಯ ಹೇರ ರೂಪಾಂ ನಾಂತ್. ಪುಣ ಜಾನೇಶ್ವರೀತ ಹೇರ ಪ್ರಯೋಗ ಆಸಾತಾ. ದಾಖಲ್ಯಾಕ:- “ಮುಖ ಜಾವೊ ಲಾಗಲೆ ಫಾವಾ” || ೩-೧೯೧ || = ಮುಖ ಫಾವೊ ಜಾಂತ್ ಲಾಗಲೆ.

೧೩. ಸಾನ್ = ಲ್ಹಾನ್, ಸೂಕ್ಷಮ, ಬಾರೊಕ, ಸಪೂರ್. ಹೊ ಗದದ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚ್ಯಾ “ಇಲಕ್ಷಣ” ಸಬ್ದಾಂ ತಾವನ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಬದಲಲ್ಯಾ ತೊಂ ಸಬ್ದಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಏಕ. ೧. ಸಾನ್ = ಲ್ಹಾನ್, ಸಪೂರ್, ಬಾರೊಕ. ೨. ಲ್ಹಾನ್ = ಮೊವ, ನಾಜೂಕ. ೩. ಸೂಕ್ಷಮ = ಸೂಕ್ಷಮ, ಪಾತಲ (ಲುಗಡ). ಹಾಂಚೆಪಯ್ಕಿ “ಲ್ಹಾನ್” ಸಬ್ದ ಮಾತ್ರ ಮರಾಠೀತ “ಲ್ಹಾನ್” ಜಾವನ ಬದಲಾನ್ “ಸಾನ್” ಮ್ಹಣಪಾಚ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಘೊಡತಾ. ಜಾನೇಶ್ವರೀತ ತಾಚೊ ಪ್ರಯೋಗ ಹೇ ಪರೀ ಆಸಾ. “ಕಾಂ ಶಾಖಾ ಸಾನಿ ಯಾ ತೊರಾ” || ೧-೨೫೧ || = ಖಾಂದೊ ಲ್ಹಾನ್ ವಾ ವ್ಹಡ್ ಆಸಾಂದೊ. ಹಾಂತು ಸಾನಿ ಶಾಖಾ (ಲ್ಹಾನ್ ಖಾಂದೊ) ಮ್ಹಣ್ಲೊ ಪ್ರಯೋಗ ಕೊಂಕಣಿಚೊ. ಮರಾಠೀತ “ಅ”-ನ್ ಸೊಪತಲಿ ವಿಶೇಷಣಾಂ ನಾಮಾಚ್ಯಾ ಲಿಂಗಾ ಪರ್ಮಾಣಿ ಬದಲನಾಂತ್. ಮ್ಹಣ್ವಾರ, ಕೊಂಕಣಿತ್ ಆಸಲ್ಲೆಬರಿ, ಮರಾಠೀತ “ಲ್ಹಾನಿ ಶಾಖಾ” ಮ್ಹಣಪಾಚೊ ಪ್ರಯೋಗ ನಾ, ಬಗರ್ “ಲ್ಹಾನ್ ಶಾಖಾ” ಜಾತಾ. ಮರಾಠೀತ “ಸಾನ್” ಸಬ್ದಾಚೊ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ನಾ ತರಿ “ಲ್ಹಾನ್-ಸಾನ್” (ಲ್ಹಾನ್-ಸಾನ್) ಸಬ್ದ ಸಾಂಗಾತಾ ವಾಪರತಾ. ಕೊಂಕಣಿತ್ ಸಾನ್, ಲ್ಹಾನ್ ಆನಿ ಸಣ್ಣ ಸಬ್ದಾಂಪಯ್ಕಿ ಪಯ್ಲಾ ದೊನ್ ಸಬ್ದಾಂನಿ ಆಸಾ ತೊ ಲಿಪಿನ್, “ಸಾನ್” ಆನಿ “ಲಾನ್” ರೂಪಾಂ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಾಚೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ “ಲ್ಹಾನ್” ಮ್ಹಣ್ಲೆಂ ರೂಪಾಚೆ ವಾಪರತಾ, ಆನಿ ತಾಂಚೆ ಭಾಷೆಂತ್ “ಸಾನ್” ಮ್ಹಣ್ಲೊ ಅರ್ಥಾಯೊ ಆಸಾ.

೧೪. ಘಾಲ = ವೊತ, ಮಾರ. ಮರಾಠೀತ “ಘಾಲ” ಸಬ್ದಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿ “ಘಾಲ” ಸಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ ನಾ; ಪುಣ “ಘಾಲ” ಮ್ಹಣ್ವಾರಾ ಅರ್ಥಾನ್ “ಟಾಕ್” ಮ್ಹಣ್ವಾರಾ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಘೆತಾ. ಜಾನೇಶ್ವರೀತ “ಘಾಲ” ಕ್ರಿಯಾಪದ ಕೊಂಕಣಿತ್ ಘೊಡತಾ ತ್ಯಾಚಿ ಅರ್ಥಾನ್ ಘೊಡಯಲಾ. “ಜೆಸಾ ಘರೀ ಆಪುಲಾ. ವಾನಿವಸೆಂ ಅಗನಿ ಲಾಗಲಾ. ತೊ ಆಣಿಕಾಂಹಿ ಪ್ರಜ್ವಾಲಿಲಾ. ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಘಾಲಿ” || ೧-೨೫೮ || = ಖಂಚ್ಯಾ ಘರಾಕ್ ಆಕಸ್ಮಿತ್ ಉಜೊ ಲಾಗಲ್ಯಾರ, ತೆಂ ಘರ ಪರ್ಜೊನ್ ಹೇರ ಘರಾಂ ಹುಲ್ಮಾನ್ ಘಾಲತಾ ತೆಂ; ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಘಾಲಿ = ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಟಾಕಿತೊ = ಹುಲ್ಮಾನ್ ಘಾಲತಾ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಳಿ ಸಬ್ದಾಂನಿವಾಜಾಂ ಹೆರ್ ರೂಪಾಂ ನಾಂತ್. ಪುಣ್ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರೀತ ಹೆರ್ ಪ್ರಯೋಗ ಆಸಾತ್. ದಾಖಲ್ಯಾಕ್:- “ಸುಖ ಜಾವೊ ಲಾಗಲೆಂ ಫಾವಾ” || ೮-೧೯೧ || = ಸುಖ ಫಾವೊ ಜಾಂತ್ ಲಾಗಲೆಂ.

೧೫. ಸಾನ್ = ಲ್ಹಾನ್, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಬಾರೊಕ, ಸಪೂರ್. ಮೊ ಸಬ್ದಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚ್ಯಾ “ಶ್ಲಕ್ಷಣ” ಸಬ್ದಾಂನಿವಾಜಾಂ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಬದಲಲ್ಯಾ ತೊಂ ಸಬ್ದಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಏಕ. ೧. ಸಾನ್ = ಲ್ಹಾನ್, ಸಪೂರ್, ಬಾರೊಕ, ೨. ಲ್ಹಾನ್ = ಮೊವ, ನಾಜೂಕ, ೩. ಸೂಕ್ಷ್ಮ = ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಪಾತಲ (ಲುಗಡ). ಹಾಂಚೆಪಯ್ಕಿ “ಲ್ಹಾನ್” ಸಬ್ದ ಮಾತ್ರ ಮರಾಠೀತ್ “ಲಹಾನ್” ಜಾವ್ನ್ ಬದಲಾನ್ “ಸಾನ್” ಮ್ಹಣ್ವಾರಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಘೊಡ್ತಾ. ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರೀತ ತಾಚೊ ಪ್ರಯೋಗ ಹೇ ಪರಿ ಆಸಾ. “ಕಾಂ ಶಾಖಾ ಸಾನಿ ಯಾ ಥೋರಾ” || ೯-೨೫೧ || = ಖಾಂದೊ ಲ್ಹಾನ್ ವಾ ವ್ಹಡ್ ಆಸಾಂದೊ. ಹಾಂತು ಸಾನಿ ಶಾಖಾ (ಲ್ಹಾನ್ ಖಾಂದೊ) ಮ್ಹಣ್ಲೊ ಪ್ರಯೋಗ ಕೊಂಕಣಿಚೊ. ಮರಾಠೀತ್ “ಅ”ನ್ ಸೊಂಪ್ತಲಿಂ ವಿಶೇಷಣಾಂ ನಾಮಾಚ್ಯಾ ಲಿಂಗಾ ಪರ್ಮಾಣಿ ಬದಲನಾಂತ್. ಮ್ಹಣ್ವಾರ, ಕೊಂಕಣಿತ್ ಆಸಲ್ಲೆಬರಿ, ಮರಾಠೀತ್ “ಲಹಾನ್ ಶಾಖಾ” ಮ್ಹಣ್ವಾರಾ ಪ್ರಯೋಗ ನಾ, ಬಗರ್ “ಲಹಾನ್ ಶಾಖಾ” ಜಾತಾ. ಮರಾಠೀತ್ “ಸಾನ್” ಸಬ್ದಾಚೊ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ನಾ ತರೆಯೊ “ಲಹಾನ್-ಸಾನ್” (ಲ್ಹಾನ್-ಸಾನ್) ಸಬ್ದ ಸಾಂಗಾತಾ ವಾಪರತಾ, ಕೊಂಕಣಿತ್ ಸಾನ್, ಲ್ಹಾನ್, ಆನಿ ಸಣ್ಣ ಸಬ್ದಾಂಪಯ್ಕಿ ಪಯ್ಲಾ ದೊನ್ ಸಬ್ದಾಂನಿ ಆಸಾ ತೊ “ಹ”ಕಾರ್ ಲಿಪಿನ್, “ಸಾನ್” ಆನಿ “ಲಾನ್” ರೂಪಾಂ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಾಚೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ “ಲ್ಹಾನ್” ಮ್ಹಣ್ಲೆಂ ರೂಪಾಚೆ ವಾಪರತಾ, ಆನಿ ತಾಂಚೆ ಭಾಷೆಂತ್ “ಸಾನ್” ಮ್ಹಣ್ಲೊ ಅರ್ಥಾಯೊ ಆಸಾ.

೧೬. ಫಾಲ = ಪೋತ್, ಮಾರ. ಮರಾಠೀತ್ “ಫಾಲ” ಸಬ್ದಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿ “ಫಾಲ” ಸಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ ನಾ; ಪುಣ್ “ಫಾಲ” ಮ್ಹಣ್ವಾರಾ ಅರ್ಥಾನ್ “ಟಾಕ್” ಮ್ಹಣ್ವಾರಾ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಘೆತಾ. ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರೀತ್ “ಫಾಲ” ಕ್ರಿಯಾಪದ ಕೊಂಕಣಿತ್ ಘೊಡ್ತಾ ತ್ಯಾಚಿ ಅರ್ಥಾನ್ ಘೊಡಯಲಾ. “ಜೆಸಾ ಫರೀ ಆಪುಲಾ. ವಾನಿವಸೆಂ ಅಗ್ನಿ ಲಾಗಲಾ. ತೊ ಆಣಿಕಾಂಹಿ ಪ್ರಜ್ವಾಲಿಲಾ. ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಫಾಲಿ” || ೧-೨೫೮ || = ಖಂಚ್ಯಾ ಘರಾಕ್ ಆಕಸ್ಮಿತ್ ಉಜೊ ಲಾಗಲ್ಯಾರ, ತೆಂ ಘರ ಪರ್ಜೊನ್ ಹೆರ್ ಫರಾಂ ಹುಲ್ಮಾವ್ ಫಾಲ್ತಾ ತೆಂ; ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಫಾಲಿ = ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಟಾಕಿತೊ = ಹುಲ್ಮಾವ್ ಫಾಲ್ತಾ.

೧೫. येणें=हेणें, येणें, हेवशीन, हे कुशीन, हे वाटेन—ह्या अर्थानी दक्षिण कन्नड जिल्ल्यांतले क्रिस्तांव हो सव्द उपेगायतात। ज्ञानेश्वरींत पर्यांत निमाण्या अर्थानिंच हो सव्द वापरला। “पाठीं महर्षी येणें आले। साधकांचे मिद्ध जाले। आत्मविद थोरावले। येणेंची पंथें ॥ ६-१५६ ॥=ऋषी हे वाटेन आयले; निपुण आसलले सिद्ध जाले आनी आतमीक वाटेन वाडोन व्हड जाले।

आनिकी दाखले दिवचे जाल्यार, ज्ञानेश्वरींत जायते कोंकणीचे सव्द आनी प्रयोग मेळतात। हाचे आदीं दिल्ल्या दाखल्यांवरवीं कोंकणी भास ज्ञानेश्वरी ग्रंथ वरयिल्ल्या काळाचाकयी आदली, तशेंच तांतले प्रयोग दक्षिण कन्नड जिल्ल्यांत आजूनी घोळोन आसात आनी मराठींत ते प्रयोग नांत जाल्लेवरवीं, ज्ञानेश्वरिची भास कोंकणीच जावन आसली, पुण संत एकनाथांत ती अर्ध मराठी करून बदल्ली म्हण सिद्ध जाता।

मराठींतले थोडे प्राचीन सव्द कोंकणींत नांत म्हण कोंणेंय आश्रेंप काडयेत। पुण तसले सव्द नासल्ले-वरवीं कोंकणीचें प्राचीनपण खंयचेय रितीन उणें जायशें ना। मराठींत प्राचीन म्हण दाकवयेत तसले सव्द संस्कृत मुळाचे प्राकृत सव्द न्हय आसून, मूळ सोधुन काडुंक जायना तसले देशी सव्द म्हणुंक जाय। दुसऱ्यान, मराठींतले हिन्दी, गुजराती, पारसी, अरबी आनी देशी सव्द वेगळे केल्यार, उरलले सगळे सव्द कोंकणी मुळाचे आनी तांचो संखो कोंकणीच्या सव्दांक सरी करताना भोव उणो म्हण कळनास्ताना वेचें ना। तिसऱ्यान, कोंकणी भाषेवर विघनां अनवारां इतलीं आयलीं आस्तांय, तांतली मुटोन कोंकणीत आतां आसलले इतलीं उत्राय उरलीं म्हणपाचेंच व्हड एक अजाप। आपलो गांव सांडून, विविध दिशानी धुस्पोटोन, प्राचीन साहित्य सगळें हांगडीन, परक्या वातावरणांत नवें साहित्य रचुन हाडुंक साध्य नास्ताना, फकत तोंडपाशी उलोवपान वांचून उरलले हे भाषेचें सव्दसंपत्त मराठी भाषेच्याकयी चड आसून, तिचें प्राचीनपण दाखोवन दीवक यत्नेस्त आसा। हाचे आदीं दिल्ले पट्टेंतले

०११. ಯೇಣೇಂ=ಹೇಣೆಂ, ಯೆಣೆಂ, ಹೆವ್ಶಿನ್, ಹೇ ಕುಶಿನ್, ಹೇ ವಾಟೇನ್—ಹ್ಯಾ ಅರ್ಥಾಂನಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾಂತ್ಲೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಹೊ ಸಬ್ದ ಉಪೇಗಾಯ್ತಾತ್. ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿಂತ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ನಿಮಾಣ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್‌ಂಚ್ ಹೊ ಸಬ್ದ ವಾಪರಾ. “ಪಾಲಿಂ ಮಹರ್ಷಿ ಯೇಣೇಂ ಆಲೆ! ಸಾಧಕಾಂಚೆ ಸಿದ್ಧಿ ಜಾಲೆ! ಆತ್ಮವಿದ ಥೋರಾವಲೆ! ಯೇಣೇಂಚಿ ಪಂಥೆಂ” ॥ ೬-೧೫೬ ॥=ಋಷಿ ಹೇ ವಾಟೇನ್ ಆಯ್ಲೆ; ನಿಪುಣ್ ಆಸ್ಲಲೆ ಸಿದ್ಧಿ ಜಾಲೆ ಆನಿ ಆತ್ಮಿಕ್ ವಾಟೇನ್ ವಾಡೊನ್ ವ್ಹಡ್ ಜಾಲೆ.

ಆನಿಕೆ ದಾಖ್ಲೆ ದಿಂವ್ಚೆ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿಂತ್ ಜಾಯ್ತೆ ಕೊಂಕಣಿಚೆ ಸಬ್ದ ಆನಿ ಪ್ರಯೋಗ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ಹಾಚೆಆದಿಂ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ದಾಖ್ಲ್ಯಾಂವರ್ವಿಂ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ ಗ್ರಂಥ್ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾಳಾಚಾಕ್‌ಯೊ ಆದ್ಲಿ, ತಶೆಂಚ್ ತಾಂತ್ಲೆ ಪ್ರಯೋಗ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾಂತ್ ಆಜೂನಿ ಘೊಳೊನ್ ಆಸಾತ್ ಆನಿ ಮರಾಠಿಂತ್ ತೆ ಪ್ರಯೋಗ್ ನಾಂತ್ ಜಾಲ್ಲೆ ವರ್ವಿಂ, ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿಚೆ ಭಾಸ್ ಕೊಂಕಣಿಂಚ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಲಲೆ, ಪುಣ್ ಸಂತ ಏಕನಾಥಾನ್ ತೀ ಅರ್ಧ್‌ಮರಾಠಿ ಕರೊನ್ ಬದ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಸಿದ್ಧಿ ಜಾತಾ.

ಮರಾಠಿಂತ್ಲೆ ಥೊಡೆ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಸಬ್ದ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ನಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ ಕೊಣೆಂಯ್ ಆಕ್ಷೇಪ್ ಕಾಡ್ತಾತ್. ಪುಣ್ ತಸಲೆ ಸಬ್ದ ನಾಸ್‌ಜೆವರ್ವಿಂ ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ಪ್ರಾಚೀನ್‌ಪಣ್ ಖಿಂಯ್ಲೇಯ್ ರೀತಿನ ಉಣೆಂ ಜಾಯ್ತೆಂನಾ. ಮರಾಠಿಂತ್ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಮ್ಹಣ್ ದಾಕವ್ಣೆತ್ ತಸಲೆ ಸಬ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಮುಳಾಡೆ ಪ್ರಾಕೃತ್ ಸಬ್ದ ನ್ಹಯ್ ಆಸೂನ್, ಮೂಳ್ ಸೊಧುನ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ ತಸಲೆ ದೇಶಿ ಸಬ್ದ ಮ್ಹಣುಂಕ್ ಜಾಯ್. ದುಸ್ರ್ಯಾನ್, ಮರಾಠಿಂತ್ಲೆ ಹಿಂದೀ, ಗುಜರಾತೀ, ಪಾರ್ಸಿ, ಅರಬೀ ಆನಿ ದೇಶೀ ಸಬ್ದ ವೆಗ್ಗೆ ಕೆಲ್ಯಾರ್, ಉರ್ದುಲೆ ಸಗ್ಗೆ ಸಬ್ದ ಕೊಂಕಣಿ ಮುಳಾಡೆ ಆನಿ ತಾಂಚೊ ಸಂಖೊ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂಕ್ ಸರಿ ಕರ್ತಾನಾ ಭೋವ್ ಉಣೊ ಮ್ಹಣ್ ಕಳನಾ ಸ್ತಾನಾ ವೆಚೆಂ ನಾ. ತಿಸ್ರ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆವಯ್ರ್ ವಿಫ್ಲಾಂ ಅನ್ವಾರಾಂ ಇತ್ಲಿಂ ಆಯ್ಲಿಂ ಆಸ್ತಾಂಯ್, ತಾಂತ್ಲಿ ಸುಟೊನ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಆತಾಂ ಆಸ್ಲಲೆ ಇತ್ಲಿಂ ಉತ್ರಾಂಯ್ ಉರ್ದಿಂ ಮ್ಹಣ್ಲಾಚೆಂಚ್ ವ್ಹಡ್ ಏಕ್ ಆಜಾಪ್. ಆಪ್ಲೊ ಗಾಂವ್ ಸಾಂಡೊನ್, ವಿವಿಧ್ ದಿಶಾಂನಿ ಧುಸ್ಪೊಟೊನ್, ಪ್ರಾಚೀನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಸಗ್ಗೆಂ ದೊಗ್ಡ್ ವ್ಹಡ್ ಪರ್ಕಾನ್ ವಾತಾಂತ್ ತಾಂತ್ಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚುನ್ ಹಾಡುಂಕ್ ಸಾಧ್ ಸಾಸ್ತಾನಾ, ಥಕ್ತ್ ಕೊಂಡ್ಲಾಂ ಉಲೊವ್ಪಾನ್ ವಾಂಚೊನ್ ಉರ್ದುಲೆ ಮ್ಹಣ್ಲಾಚೆಂ ಸಂಪತ್ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಚ್ಯಾಕ್ ಯೊ ಚಡ್ ಆಸೂನ್, ತಿಚೆಂ ಪ್ರಾಚೀನ್‌ಪಣ್ ದಾಖವ್

ತಯೆವೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಘಾಟಯಿಲ್ಲೆ ಜಾಯನೆ ಮದ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ನಾಂತ್ ತೆ ಮರಾಠಿ ವಯರ್ ಆಯ್ಲೆಲ್ಯಾ ಕಮಲ್ಯಾ ವಿಷಯಾಂತ್ ಅನವಾರಾಂಕ್ ಲಾಗುನ್ ಮ್ಹಣ ಸಾರಕೆಂ ಕ್ರು ಕ್ರುಕ ಮರಾಠಿ ಪತ್ರಿಕಾವರಗಿ ಜಾಂವೆ ನಾ । ತೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಮದ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ನಾಂತ್ ದೆಕುನ್, ಮರಾಠಿ ಆದಿಲಿ ಭಾಸ ಮ್ಹಣ ಸಾಗುನ್ ದೃಢ ಸಜವಾಂತ್ ಮೆಲತಾ ।

(ಚಾಲ್ ಆಸಾ)

(ಶ್ರೀ. ಬಸ್ತಿ ಪುಂಡಲಿಕ್ ವೆಂಕಟೇಶ ಶೆಣಾಣಿ ಹಾಣಿ ವರಿಯೆಲ್ಯಾ "ಕಾಂಕಣಿ ಮತ್ ಮರಾಠಿ ಅವುಗುಲಿ ಹುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಹಾಗೂ ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ" ಮ್ಹಣ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಚ್ಯಾ ಆಧಾರಾನ್)

—ಆಲಬನ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನ್

ದೀಂವ್ಕ್ ಮಘೇಸ್ ಆಸಾ. ಪಾಟೀಲಿಂತ್ 'ದಿಶ್' ಪಜ್ಜಿಂತ್ಲೆ ತಶೆಂಚ್ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಸಾಮಾನ್ಯಾಂತ್ ಘೊಳಯಿಲ್ಲೆ ಜಾಯ್ತ್ ಸಪ್ತ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ನಾಂತ್ ತೆಂ ಮರಾಠಿವಯ್ ಆಯ್ಲೆಲ್ಯಾ ಕಸಲ್ಯಾ ವಿಷಯಾಂತ್ ಅನ್ವಾರಾಂಕ್, ಲಾಗೂನ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ರುಜು ಕರೂಂಕ್ ಮರಾಠಿ ಪಂಡಿತಾಂವೊಂ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ನಾ. ತೆ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಸಪ್ತ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ನಾಂತ್ ದೆಕುನ್, ಮರಾಠಿ ಆರ್ವಿಲಿ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೂಂಕ್ ವ್ಹಡ್ ರಾಜ್ವಾತ್ ಮೆಳ್ತಾ.

(ಚಾಲೂ ಆಸಾ)

(ಶ್ರೀ ಬಸ್ತಿ ಪುಂಡಲೀಕ ವೆಂಕಟೇಶ ಶೆಣಾಯಿ ಹಾಣಿಂ ಬರಯಿಲ್ಲಾ "ಕೊಂಕಣಿ ಮತ್ ಮರಾಠಿ ಇವುಗುಲಿ ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಹಾಗೂ ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ" ಮ್ಹಣ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಚ್ಯಾ ಆಧಾರಾನ್).

—ಆಲ್ಬನ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನ್.

ಪೂರ್ವಜಾಂಚೊ ಅರ್ಥಾಭಿರೀತ ಸಾಂಗಣ್ಯೊ

१. ದರ್ಯಾಂತ್ ಆಸಾ ಮಾಸೊ,

ಆಲೆನ್ ವಾಡತಲೊ ಪಿಸೊ ।

ಘರಸ್ತೀಚ್ಯಾ ದಿಸ್ಪಟ್ಯಾ ಕಾಮಾಂಪಯಕಿ ಏಕ್ ಖಂಚೆಂಗಿ ಮದ್ಲಯಾರ್, ಸದಾಯ್ ಸಕಾಣಿಂ ಘರಾಕ್ರಾಕ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಕ್ ವಾ ಬಜಾರಾಕ್ ಖಾಡುನ್ ಕುಜಾಚ್ಯಾ ಉಪಯೋಗಾಕ್ ವಾ ರಾಂದಪಾಕ್ ಗರ್ಜೆಕ್ ಪಡ್ಚೊ ವಸ್ತು ಹಾಡ್ವಚೊ । ಹ್ಯಾ ವಸ್ತುಂಪಯಕಿ ಮಾಸಾಚಿ ವಾ ನುಸ್ತೆಂ ಏಕ್ । ಮಾಸಾಚಿ ಹಾಡ್ವಾ ಉಪಯೋಗಾಂತ್, ತಿ ಗುಡಿ ಕರುನ್, ಧುನ್ ನಿತಲಿ ಕರುನ್, ತೆ ಮಾಸಾಚೆಕ್ ತಾಳಿ ಪಡ್ವೆಬರಿ ಖಾ-ಪದ್ವಾ ವೆಗವೆಗಾಡ್ವಾ ರೀತಿಂಚೊ ಸಾಂಬಾರ್ (Condiments and spices) ಭರಸುನ್ ಆಲೆನ್ ಕಾಡುನ್, ತೆ ವಾಡುನ್, ತೆ ಮಾಸಾಚೆಚಿ ಕಡಿ ಕರಚಿ ರಿವಾಜ್ ಸರ್ವ್ ಘರಾಣ್ಯಾಂನಿ ಚಾಲ್ ಆಸಾ । ತಿಂಚೆ ಪಾವಟಿ ದೊನವಾರಾಂಚೆಂ ಜಿವಣ್ ವೆಗ್ಗಿಂ ತಯಾರ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾಂಚೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಮಾಕೆಟಿಕ್ ಥಾವ್ನ್ ಮಾಸ್ಕಿ ಫರಾ ಹಾಡ್ವಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ರಾಕ್ಲಾರ್ ಜಿವಣ್ ವೆಗ್ಗಿಂ ಜಾತಾ. ದೆಕುನ್ ಹಾಡೂಂಕ್ ಆಸಾ ತೆ ಮಾಸ್ಕೆಕ್ ತಾಳ್ ಪಡ್ವೆಬರಿ ಅಂದಾಚಾರ್ ಆಳೆನ್ ಕಾಡ್ನ್ ತೆಂ ವಾಟೂನ್ ತಯಾರ್ ದವರ್ಯೆಂ ಆಸ್ತಾ.

ಪೂರ್ವಜಾಂಚೊ ಅರ್ಥಾಭಿರೀತ ಸಾಂಗಣ್ಯೊ

1. ದರ್ಯಾಂತ್ ಆಸಾ ಮಾಸೊ,

ಆಳೆನ್ ವಾಟುಲೊ ಪಿಸೊ.

ಫರ್ ಸ್ತ್ರೀಯೆಚ್ಯಾ ದಿಸ್ಪಟ್ಯಾ ಕಾಮಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಏಕ್ ಖಂಚೆಂಗಿ ಮ್ಹಣ್ಲಾರ್, ಸದಾಯ್ ಸಕಾಣಿಂ ಘರಾಕ್ರಾಕ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಕ್ ವಾ ಬಜಾರಾಕ್ ಥಾವ್ನ್ ಕುಜಾಚ್ಯಾ ಉಪಯೋಗಾಕ್ ವಾ ರಾಂದಪಾಕ್ ಗರ್ಜೆಕ್ ಪಡ್ವೊ ವಸ್ತು ಹಾಡ್ವೊ. ಹ್ಯಾ ವಸ್ತುಂಪಯ್ಕಿ ಮಾಸ್ಕಿ ವಾ ನುಸ್ತೆಂ ಏಕ್. ಮಾಸ್ಕಿ ಹಾಡ್ವೊ ಉಪಯೋಗಾಂತ್, ತಿ ಸುಟಿಕರ್ನ್, ಧುನ್ ನಿತ್ಲೆ ಕರ್ನ್, ತೆ ಮಾಸ್ಕೆಕ್ ತಾಳ್ ಪಡ್ವೆಬರಿ ಖಾ-ಪದ್ವಾ ವೆಗ್ವೆಗಾಡ್ವಾ ರೀತಿಂಚೊ ಸಾಂಬಾರ್ (condiments and spices) ಭರಸುನ್ ಆಳೆನ್ ಕಾಡ್ನ್, ತೆಂ ವಾಟೂನ್, ತೆ ಮಾಸ್ಕೆಚಿ ಕಡಿ ಕರ್ಪಿ ರಿವಾಜ್ ಸರ್ವ್ ಫರಾಣ್ಯಾಂನಿ ಚಾಲೂ ಆಸಾ. ಥಾವ್ನ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ದೊನ್ವಾರಾಂಚೊ ಜಿವಣ್ ವೆಗ್ಗಿಂ ತಯಾರ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾಂಚೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಮಾಕೆಟಿಕ್ ಥಾವ್ನ್ ಮಾಸ್ಕಿ ಫರಾ ಹಾಡ್ವಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ರಾಕ್ಲಾರ್ ಜಿವಣ್ ವೆಗ್ಗಿಂ ಜಾತಾ. ದೆಕುನ್ ಹಾಡೂಂಕ್ ಆಸಾ ತೆ ಮಾಸ್ಕೆಕ್ ತಾಳ್ ಪಡ್ವೆಬರಿ ಅಂದಾಚಾರ್ ಆಳೆನ್ ಕಾಡ್ನ್ ತೆಂ ವಾಟೂನ್ ತಯಾರ್ ದವರ್ಯೆಂ ಆಸ್ತಾ.

मामळी मेळना जाल्यार, थोडे पावटी, घर चाकोर खाली हातांनी पाटी आयिल्लोय आमता वा हाडल्ले मामळेक, काडून वाटून दवरल्ले आळेत ताळ पडता। असल्या वेळार ही गाद उपयोग करतात। आतांच्या दिसांनी तयार करून दवरल्ले सांबाराचे पिटे भरसुन तुर्नां, मासाक वा मासळेक ताळ पडचेवरी आळेत तयार करूंक साध्य आसा जावयेत। पुण आदल्या कालार तशें नातल्लें। देकुन “मासळी देखच्या आदीं आळेत वाटिनाका वा तांतियांतलीं भायर येवच्या आदीं पिलां मेजिनाका वा वाऱ्यार रावळेरां बांदिनाका म्हणपाच्या समान गादिनी उलयताले आमचे मालखडे।

२. आजो गेलो मांचो रितो जालो।

धराण्यांत आजो वा प्रायस्थ आसल्लो जांटो म्हण लेखतात। हो मालखडो व्यक्ती आपले लांब जिणयेंत जोडल्ले जाणवायेन पिकललो वा सर्व थरांची माहेत आसल्लो, सर्वांकी उपकाराक पडता। कसलेंय काम करिजय तर वा कार्ये मांडून हाडिजय तर, ताची माहेत आनी बुदवंतकाय अवश्य जावन उपयोगाक पडता, कित्याक आपले जिणयेंत ताणें जायतीं कामां पोताक पावयल्यांत आनी अशें धाराळ माहेत पुंजायल्या। देकुन, घरांत जियेतल्या लहानांक आनी व्हडांक, माहेतदार आजो धयराक आनी समजणी दिवच्याक गर्जेक पडता। पुर्विल्या कालार शिकप नातल्ल्या लोकामधें बुदवंत आनी माहेतपूर्ण एकलो व्यक्ती आसलो जाल्यार त्या घरांतल्यांक आनी वाडयांतल्यांक उपकाराक पडतालां। जर असलो व्यक्ती मरण पावलो तर ताचो मांचो (निदोंक वापरचें खटलें) खाली पडलो म्हण समजुचें। तो मेल्या नंतर, ताचो जागो भरती करतलो आनी घरांतल्या मन्शांक बुदवंतकाय दितलो हेर कोणी ना म्हळडो अर्थ।

ह्या समंदी एक काणी आसा: वाडयांतले युवक सांगाता मेळोन तांचेपयकितल्या एकल्याक आनयेका वाडयांतल्या एका घरा एके चलयेची सयरीक विचारूंक गेले। तवळ त्या घरांतल्यांनी युवकांची बुदवंतकाय पाकुंवेखातीर तांकां एक वालिची भाटी

पुण, मार्फांठो मास्यो, मेणसा जाल्यार धोडे पावटी, फुल्लोचोरो खाली हातांनी पाटी आयिल्लोय आमता वा हाडल्ले मामळेक, काडून वाटून दवरल्ले आळेत ताळ पडता। असल्या वेळार ही गाद उपयोग करतात। आतांच्या दिसांनी तयार करून दवरल्ले सांबाराचे पिटे भरसुन तुर्नां, मासाक वा मासळेक ताळ पडचेवरी आळेत तयार करूंक साध्य आसा जावयेत। पुण आदल्या कालार तशें नातल्लें। देकुन “मासळी देखच्या आदीं आळेत वाटिनाका वा तांतियांतलीं भायर येवच्या आदीं पिलां मेजिनाका वा वाऱ्यार रावळेरां बांदिनाका म्हणपाच्या समान गादिनी उलयताले आमचे मालखडे।

2. अजो गेलो, मांजो रिती जालो.

धराण्यांत आजो वा प्रायस्थ आसल्लो जांटो म्हण लेखतात। हो मालखडो व्यक्ती आपले लांब जिणयेंत जोडल्ले जाणवायेन पिकललो वा सर्व थरांची माहेत आसल्लो, सर्वांकी उपकाराक पडता। कसलेंय काम करिजय तर वा कार्ये मांडून हाडिजय तर, ताची माहेत आनी बुदवंतकाय अवश्य जावन उपयोगाक पडता, कित्याक आपले जिणयेंत ताणें जायतीं कामां पोताक पावयल्यांत आनी अशें धाराळ माहेत पुंजायल्या। देकुन, घरांत जियेतल्या लहानांक आनी व्हडांक, माहेतदार आजो धयराक आनी समजणी दिवच्याक गर्जेक पडता। पुर्विल्या कालार शिकप नातल्ल्या लोकामधें बुदवंत आनी माहेतपूर्ण एकलो व्यक्ती आसलो जाल्यार त्या घरांतल्यांक आनी वाडयांतल्यांक उपकाराक पडतालां। जर असलो व्यक्ती मरण पावलो तर ताचो मांचो (निदोंक वापरचें खटलें) खाली पडलो म्हण समजुचें। तो मेल्या नंतर, ताचो जागो भरती करतलो आनी घरांतल्या मन्शांक बुदवंतकाय दितलो हेर कोणी ना म्हळडो अर्थ।

ह्या समंदी एक काणी आसा: वाडयांतले युवक सांगाता मेळोन तांचेपयकितल्या एकल्याक आनयेका वाडयांतल्या एका घरा एके चलयेची सयरीक विचारूंक गेले। तवळ त्या घरांतल्यांनी युवकांची बुदवंतकाय पाकुंवेखातीर तांकां एक वालिची भाटी

आनी मुंबाची दोरी दीवन बांयतलें उदक काडून हाडूंक सांगलें। तरनाटे घुस्पडले आनी कितें करचें म्हण कळनास्तां आपल्या वाडयाक पाटी आयले। तांचेसगीं एकल्या जांटयाक व्हरिजय आसलें म्हण तेदना तांकां कळित जालें। उपरांत आपल्या वाडयांतल्या प्रायवंत मालवडयाकडे वचून तांची समस्या तांणी विवरिली। तेदना त्या प्रायवंतान तांकां अशें सूचन दिलें, “भाटियेंत उदक वयर हाडूंक मुंबाची दोरी उपकाराना। ह्या कामाक कुंडयाची दोरी गरजेची। देखून तांचेलागीं कुंडयाची दोरी वोळन दीवक सांगा”। तरनाटे गेले आनी तशेंच सांगालागले। त्या वाडयांतल्यानी तांची बुदवंतकाय मानून घेतली आनी आपले चलियेक तांचे पयकितल्या तरनाटयाक लगन करून दीवक ओप्पिगी दिली। तरनाटयां लागीं सकत आसा जावयेत पुण प्रायस्थांलागीं जांटिकाय आनी माहेत आसा। तांची एकामेकाक केदनांय गरज पडता।

३. आयदनांतुलो दिवो।

दिव्याचें मुख्य काम उजवाड फांकवचें। एक दिवो पेटवन एका आयदना भितर दवरल्यार, त्या दिव्याचो प्रकास आयदना भितर शिवाय भायर पडना। अशें हो प्रकास कोणाकयी उपकाराना आनी हांतुं आयदनाचो स्वार्थ दिसून येता। त्याच परीं देण्यांनी भरल्लो आनी शिकप आसल्लो एकलो व्यक्ती, आपलीं तालेंतां आनी शिकपावरवीं जोडल्ली जाणवाय पेल्याच्या बरेपणाक उपयोग करिनास्ताना आपले थंयच दवरीत जाल्यार ताच्या देण्यां आनी शिकपावरवीं कोणाकयी फायदो लाबना। एकच तो स्वार्थी, न्हय जाल्यार ताचे वरवीं पेल्याक बरेपण करूंक साध्य ना म्हळळो अर्थ। असल्या मन्शाक शिकप आसूनी व्यर्थ। दिवो पेटवन दिवटोणेर दवरिजय। तेदना दिव्याचो उजवाड च्यारांय दिशांनी प्रसारून सर्वांक फायद्याक पडता। “मडके पंदलो दिवो” वा “कळशे पंदलो दिवो” - असल्यो गादियी समान अर्थान उचारतात।

भांटीं अनी सुंभाळीं दोरी दिव्हां बांय्तांले उदक काड्हां दाडुंकां सांग्ळें। तर्नाटे घुस्पड्ळे अनी कितें कर्चें म्हण कळनास्तां आपल्या वाडयाक पाटी आयले। तांचेसगीं एकल्या जांटयाक व्हरिजय आसलें म्हण तेदना तांकां कळित जालें। उपरांत आपल्या वाडयांतल्या प्रायवंत मालवडयाकडे वचून तांची समस्या तांणी विवरिली। तेदना त्या प्रायवंतान तांकां अशें सूचन दिलें, “भाटियेंत उदक वयर हाडूंक मुंबाची दोरी उपकाराना। ह्या कामाक कुंडयाची दोरी गरजेची। देखून तांचेलागीं कुंडयाची दोरी वोळन दीवक सांगा”। तरनाटे गेले आनी तशेंच सांगालागले। त्या वाडयांतल्यानी तांची बुदवंतकाय मानून घेतली आनी आपले चलियेक तांचे पयकितल्या तरनाटयाक लगन करून दीवक ओप्पिगी दिली। तरनाटयां लागीं सकत आसा जावयेत पुण प्रायस्थांलागीं जांटिकाय आनी माहेत आसा। तांची एकामेकाक केदनांय गरज पडता।

3. आय्दनांतुलो दिवो.

दिव्यांचो मुखेल काम उजवाड फांकवचें। एक दिवो पेटवन एका आयदना भितर दवरल्यार, त्या दिव्याचो प्रकास आयदना भितर शिवाय भायर पडना। अशें हो प्रकास कोणाकयी उपकाराना आनी हांतुं आयदनाचो स्वार्थ दिसून येता। त्याच परीं देण्यांनी भरल्लो आनी शिकप आसल्लो एकलो व्यक्ती, आपलीं तालेंतां आनी शिकपावरवीं जोडल्ली जाणवाय पेल्याच्या बरेपणाक उपयोग करिनास्ताना आपले थंयच दवरीत जाल्यार ताच्या देण्यां आनी शिकपावरवीं कोणाकयी फायदो लाबना। एकच तो स्वार्थी, न्हय जाल्यार ताचे वरवीं पेल्याक बरेपण करूंक साध्य ना म्हळळो अर्थ। असल्या मन्शाक शिकप आसूनी व्यर्थ। दिवो पेटवन दिवटोणेर दवरिजय। तेदना दिव्याचो उजवाड च्यारांय दिशांनी प्रसारून सर्वांक फायद्याक पडता। “मडके पंदलो दिवो” वा “कळशे पंदलो दिवो” - असल्यो गादियी समान अर्थान उचारतात।

४. हार उडता म्हण गांयदोळ उडता ।

हार वा आर (boa constrictor) गिवान मोटो आनी लांब जावन सक्रितवंत । आपल्या खाणाची वस्त, (मुकणें वा कुंकाड) ताचे थंय उडी मारून धरूंक सकता । पुण गांयदोळ ल्हान, बारीक आनी असकत, देकुन ताचेवरवीं उडोक जायना । गांयदोळाक कोणी लेखिना, ताका भियेना आनी ताचें गणें करिना । असल्या चितपाचेर ही गांद मांडून हाडल्या । आमचे समाजेंत थोडे व्यक्ती प्रभावी, बळिष्ट वा गिरेस्त आसतात । तसले मनीस हंगाच्या धयराचेर वा दुडवाच्या बळाचेर व्हड व्हड कार्भारीं चलूंक सकतात । पुण अवल वा दुबळयांवरवीं असलीं व्हड कामां करूंक साध्य ना । तांचेलागीं सकत ना आनी दुडवाचें बळयी ना । तांकां कोणी लेखिना । देकुन कसलेंय कार्य येवजिताना, आपापले तांकी भितर मांडून हाडचें बरें । विपरीत खर्च करूंक, रीण काडून फोंडांत पडल्यार, उपरांत हात दितलो कोणी सुकार येना । “आपुण आपणाक देव समेस्तांक” म्हळळे गादीवरी देवाचेरच पात्येवन रावजय पडता । “मांद्री आमा तित्तन पांय सोडचें बरें” । आपापले तांकीक मिक्वोन, पेल्याक दर्भार दाकवचे खातीर खंयचेंय काम केल्ल्यांत मूर्खपण आटापुन आसा । “तुमी सराप नाचयताना आमी दिवोड नाचयतांव”— अशेंय म्हणतात ।

५. कवडेंत हाडून कोळसो फोडप ।

कोळसो बांयत देंवून उदक वयर काडून, आंगणांत पावतच, कोळसो सकला पडोन फुटल्यार, उदकयी धरणीर वोमतता आनी तें हाडचेखातीर घेतल्ली वांवटयी निर्फळ जांवक पावता । खंयचेंय कण्टाचें काम करूंक आरंभ करून, जायती वांवट काडून, दुडु खर्चून, तें काम आखेर जांवच्या निमाण्या हंतार आस्ताना, कसलेंय पुणी विधून येवन, तें वरेपणी संपना जाल्यार, तें हातीं घेतल्ल्यांचे अकलाम तांकां मात्र कळीत, कित्याक तांणी खचित्ता दुडु आनी काडल्ली वांवट कमल्याय उपकाराक पडना । “कडवाचें काग दीवन नंय उपयेल्लेवरी”; “गडयाक

४. हार उडता म्हण गांयदोळ उडता ।

हार वा आर (boa constrictor) गिवान मोटो आनी लांब जावन सक्रितवंत । आपल्या खाणाची वस्त, (मुकणें वा कुंकाड) ताचे थंय उडी मारून धरूंक सकता । पुण गांयदोळ ल्हान, बारीक आनी असकत, देकुन ताचेवरवीं उडोक जायना । गांयदोळाक कोणी लेखिना, ताका भियेना आनी ताचें गणें करिना । असल्या चितपाचेर ही गांद मांडून हाडल्या । आमचे समाजेंत थोडे व्यक्ती प्रभावी, बळिष्ट वा गिरेस्त आसतात । तसले मनीस हंगाच्या धयराचेर वा दुडवाच्या बळाचेर व्हड व्हड कार्भारीं चलूंक सकतात । पुण अवल वा दुबळयांवरवीं असलीं व्हड कामां करूंक साध्य ना । तांचेलागीं सकत ना आनी दुडवाचें बळयी ना । तांकां कोणी लेखिना । देकुन कसलेंय कार्य येवजिताना, आपापले तांकी भितर मांडून हाडचें बरें । विपरीत खर्च करूंक, रीण काडून फोंडांत पडल्यार, उपरांत हात दितलो कोणी सुकार येना । “आपुण आपणाक देव समेस्तांक” म्हळळे गादीवरी देवाचेरच पात्येवन रावजय पडता । “मांद्री आमा तित्तन पांय सोडचें बरें” । आपापले तांकीक मिक्वोन, पेल्याक दर्भार दाकवचे खातीर खंयचेंय काम केल्ल्यांत मूर्खपण आटापुन आसा । “तुमी सराप नाचयताना आमी दिवोड नाचयतांव”— अशेंय म्हणतात ।

५. कवडेंत हाडून कोळसो फोडप ।

कोळसो बांयत देंवून उदक वयर काडून, आंगणांत पावतच, कोळसो सकला पडोन फुटल्यार, उदकयी धरणीर वोमतता आनी तें हाडचेखातीर घेतल्ली वांवटयी निर्फळ जांवक पावता । खंयचेंय कण्टाचें काम करूंक आरंभ करून, जायती वांवट काडून, दुडु खर्चून, तें काम आखेर जांवच्या निमाण्या हंतार आस्ताना, कसलेंय पुणी विधून येवन, तें वरेपणी संपना जाल्यार, तें हातीं घेतल्ल्यांचे अकलाम तांकां मात्र कळीत, कित्याक तांणी खचित्ता दुडु आनी काडल्ली वांवट कमल्याय उपकाराक पडना । “कडवाचें काग दीवन नंय उपयेल्लेवरी”; “गडयाक

ಸಂಸಾರಾಂತಲೆ ಧನ-ದೊಲತ
 ಸುಖ ದೀತ ಮನಶಾಕ ಥೊಡ್ಯಾಚ ತೆಂಪಾಕ;
 ಪದ್ವಿ ಆನಿ ವೈಭವ ಪೊಕಲ
 ಬಾಡವತಗಿ ತೊ ಸದಾಕಾಲ ?

ಸೆವಲ್ಯಾರ ಕುಚಿಕ್ ಖಾಣಾ-ಪಿವನಾ,
 ನ್ಹೆಸಲ್ಯಾರ ರಶಿಮಾಚಿಂಚ ವಸತ್ರಾ,
 ತವಲ್ಯಾರ ವಿಮಾನಾಚೆರ ಸದಾ,
 ಪಾಯತೀತಗಿ ತಿ ಸರಗಾಕ ಆಮಕಾ ?

ಕುಡಿವೆಂ ಬಲ, ಸೊಭಾಯ್, ಇಂಗಾರ,
 ದುಡು, ಭಾಂಗರ, ಕೀರ್ತ ಪುಣ್ಕಡ,
 ಭುಂ-ಭಾಡ, ಆಸ್ತ-ಬದೀಕ,
 ಮರಣಾ ತುಪರಾಂತ್ ವ್ಯರ್ಥ ನಿರ್ಣಕಲ.

ಚಾಕೊರ್, ಧನಿ, ಗಿರೆಸ್ತ, ಗರೀಬ,
 ಜಾಂಟೊ, ಶಿಕಪಿ ಬಾ ನೆಣಾರಿ,
 ಮರಣಾ ತುಪರಾಂತ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವತೀತ
 ಏಕ ಮೂಠ್ ಥುಲ ಮಾತಿ.

ಧಾರಾಡ ದಿರವಿ ಲಾಬಲ್ಯಾಂತ್ ತಾಂಣಿ
 ನಾಸಲೆಲ್ಯಾಂ ಸಂಗಿ ವಾಂಟೂನ್ ಥೆಂವ್ಚಿಂ;
 ದುರಬಲಯಾಂ ಕೆದನಾಂ ದೀವನ್ ಆಧಾರ
 ನಂದನ ಕರಚೊ ತಾಂಚೊ ಫುಡಾರ.

ಜಿವಿತಾಂತ್ ಆಸೂನ್ ತುಂಚಲಿಂ ದೆಣಿ
 ಹಂಕಾರಾನ್ ಭರೊನ್ ಜಿಯೆಂವ್ಚೆಂ ನ್ಹಯ್;
 ತುಂಚಿಂ ಆಸಲೆಲ್ಯಾಂಕ ದೆಖೊನ್ ಪುಣಿ
 ದೆವಾಚೊ ತುಂಚೊ ಆಟಂವ್ಚೊ ಮನಿ.

ನಾಮಾಕ ಕಾರಣ ಜಾಂವ್ಚಿಂ ದೆಣಿ
 ನಾಂತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ ಅಧಿಕ್ ಬರೆಂ;
 ಸಬಾರ್ ದೆಣಿಂ ಆಸೂನ್ ಆಮಿಂ
 ಸರ್ಗ ಹೊಗಡಾಯ್ಲಾರ ಫಾಯದೊ ಕಿತ್ಲೆಂ ?

“ಸರಗಾರಾಜಾಕ ಗಿರೆಸ್ತ ಮನಶಾನ್
 ರಿಗಚೆ ಪರಸ ಚಡ ಸಾಂಪೆ;
 ಬಾರೀಕ ಸುವೆಚ್ಯಾ ಬಿರಡ್ಯಾಂತ್ಲಾನ್
 ಕನ್ಯಾನ್ ಸಲಿಸ ಪಾಶಾರ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ !”

ಸಂಸಾರಾಂತ್ಲೆಂ ಧನ್-ದೊಲತ
 ಸುಖ ದೀತ್ ಮನ್ಶಾಕ್ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ತೆಂಪಾಕ್;
 ಪದ್ವಿ ಆನಿ ವೈಭವ ಪೊಕಳ್
 ಬಾಳ್ವತ್‌ಗಿ ತೊ ಸದಾಂಕಾಲ್ ?

ಸೆವ್ಲ್ಯಾರ್ ಕುಚಿಕ್ ಖಾಣಾಂ-ಪಿವನಾಂ,
 ನ್ಹೆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ರಶಿಮಾಚಿಂಚ್ ವಸ್ತ್ರಾಂ,
 ಉಬ್ಲ್ಯಾರ್ ವಿಮಾನಾಚಿರ್ ಸದಾಂ,
 ಪಾಯ್ತೀತ್‌ಗಿ ತೀ ಸರಗಾಕ್ ಆಮ್ಕಾಂ ?

ಕುಡಿವೆಂ ಬಳ್, ಸೊಭಾಯ್, ಶೃಂಗಾರ್,
 ದುಡು, ಭಾಂಗರ್, ಕೀರ್ತ್ ಪುಣ್ಕಳ್,
 ಭುಂಯ್-ಭಾಟ್, ಆಸ್ತ್-ಬದೀಕ್,
 ಮರ್ಣಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ವ್ಯರ್ಥ್ ನಿಷ್ಕಳ್.

ಚಾಕೊರ್, ಧನಿ, ಗಿರೆಸ್ತ್, ಗರೀಬ್,
 ಜಾಂಟೊ, ಶಿಕ್ಪಿ ವಾ ನೆಣಾರಿ,
 ಮರ್ಣಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ತೀತ್
 ಏಕ್ ಮೂಟ್ ಧುಳ್‌ಮಾತಿ.

ಧಾರಾಳ್ ದಿವಿಂ ಲಾಬ್ಲ್ಯಾಂತ್ ತಾಂಣಿಂ
 ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂಸಂಗಿ ವಾಂಟೂನ್ ಥೆಂವ್ಚಿಂ;
 ದುರ್ಬಲ್ಯಾಂಕ್ ಕೆದ್ನಾಂಯ್ ದೀವ್ನ್ ಆಧಾರ್
 ನಂದನ್ ಕರೊ ತಾಂಚೊ ಫುಡಾರ್.

ಜಿವಿತಾಂತ್ ಆಸೂನ್ ಉಂಚ್ಲೆಂ ದೆಣಿಂ
 ಹಂಕಾರಾನ್ ಭರೊನ್ ಜಿಯೆಂವ್ಚೆಂ ನ್ಹಯ್;
 ಉಣಿಂ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ ದೆಖೊನ್ ಪುಣಿ
 ದೆವಾಚೊ ಉಪ್ಕಾರ್ ಆಟಂವ್ಚೊ ಮನಿ.

ನಾಮಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಂವ್ಚಿಂ ದೆಣಿಂ
 ನಾಂತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಅಧಿಕ್ ಬರೆಂ;
 ಸಬಾರ್ ದೆಣಿಂ ಆಸೂನ್ ಆಮಿಂ
 ಸರ್ಗ್ ಹೊಗ್ಡಾಯ್ಲಾರ್ ಫಾಯ್ದೊ ಕಿತ್ಲೆಂ ?

“ಸರ್ಗಾರಾಜಾಕ್ ಗಿರೆಸ್ತ್ ಮನ್ಶಾನ್
 ರಿಗ್ಚೆ ಪರಸ್ ಚಡ್ ಸೊಂಪೆಂ;
 ಬಾರೀಕ್ ಸುವೆಚ್ಯಾ ಬಿರಡ್ಯಾಂತ್ಲಾನ್
 ಕನ್ಯಾನ್ ಸಲಿಸ್ ಪಾಶಾರ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ !”

ह्याच खातीर थोडे विचनार
मांडून संमारांतली गिरेस्तकाय ;
मरगिच्या अमर जिविताखातीर
खुशेन आपणायतात दुरबळकाय ।

विविध मनांक पारकूक जिणयेंत
व्यवस्था अशी केल्या देवान ;
दिवला तो मरणा उपरांत
खाटयांक शिक्षा, बऱ्यांक इनाम ।

— सिल्वेस्तर डि'मोजा, मँसूर.

ह्याच खातीर थोडे विचनार
मांडून संमारांतली गिरेस्तकाय ;
मरगिच्या अमर जिविताखातीर
खुशेन आपणायतात दुरबळकाय ।

विविध मनांक पारकूक जिणयेंत
व्यवस्था अशी केल्या देवान ;
दिवला तो मरणा उपरांत
खाटयांक शिक्षा, बऱ्यांक इनाम ।

— सिल्वेस्तर डि'मोजा, मँसूर.

व्याकरण :

न्याकरण :

“क” प्रत्यय कौंकणींतु

“क” प्रत्यय कौंकणींतु

कौंकणींतुलें विभक्ती-सूचक “क” उपेगांवच्यो
वेगवेगळ्यो रिती ह्या लेखनांत विवरिल्यात ।
सामान्य जावन “क” दोन विभक्तीनी येता: १.
दुसरी विभक्ती (objective case) आनी २.
चौती विभक्ती (dative case) । पूण उपयोगाच्या
मदतार सबार प्रत्येक लक्षणां आसत तीं हांगा
विवरिल्यांत :-

१. कौंकणींतु नामांसरी “क” प्रत्यय लागता ।
उदा:- रामाक, सीतेक, घराक, मोलाक.

नामावरी आसचे क्रिया-नामांकय “क” लागता ।
उदा:- सांगपाक, येवपाक, खावच्याक, पीवच्याक.

सर्वनामांतु प्रश्नशब्दाकय “क” लागता ।
उदा:- कोणाक, कित्याक, कसल्याक.

पुरुषवाचक सर्वनामांतु एकवचनालागीं जोडतना
“क”चे बदलाक “का” येता ।
उदा:- माका, तुका, ताका, तिका, हिका.

तरी पुरुषवाचक बहुवचनाचे संदर्भांतु “कां” येता ।
उदा:- आमकां, तुमकां, तांकां, हांकां.

कौंकणींतुलें विभक्ती-सूचक “क” उपेगांवच्यो
वेगवेगळ्यो रिती ह्या लेखनांत विवरिल्यात ।
सामान्य जावन “क” दोन विभक्तीनी येता: १.
दुसरी विभक्ती (objective case) आनी २.
चौती विभक्ती (dative case) । पूण उपयोगाच्या
मदतार सबार प्रत्येक लक्षणां आसत तीं हांगा
विवरिल्यांत :-

१. कौंकणींतु नामांसरी “क” प्रत्यय लागता ।
उदा:- रामाक, सीतेक, घराक, मोलाक.

नामावरी आसचे क्रिया-नामांकय “क” लागता ।
उदा:- सांगपाक, येवपाक, खावच्याक, पीवच्याक.

सर्वनामांतु प्रश्नशब्दाकय “क” लागता ।
उदा:- कोणाक, कित्याक, कसल्याक.

पुरुषवाचक सर्वनामांतु एकवचनालागीं जोडतना
“क”चे बदलाक “का” येता ।
उदा:- माका, तुका, ताका, तिका, हिका.

तरी पुरुषवाचक बहुवचनाचे संदर्भांतु “कां” येता ।
उदा:- आमकां, तुमकां, तांकां, हांकां.

ಅಶಿ ಕ, ಕಾ, ಕಾಂ — ತಿನ್ ರೂಪಾ ಆಮಾನ್ ।
 ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಾ ಭಾಷೆನ್ ಅಶಿ ಸಾಂಗಯೆನ್:- “ಕ”
 ರೂಪಿಮ (morpheme) ಹಾಕಾ (ಕ, ಕಾ, ಕಾಂ)
 ಅಶಿ ತಿನ್ ಉಪರೂಪಾ (allomorphs) ಆಸಾತ್,
 ಜಿ ವ್ಯತಿರೇಕಿ ವಿತರಣಾನ್ ಕಾರ್ಯ ಕರ್ತಾತ್ (function
 in complementary distribution).

೨. ಕರ್ಮಸೂಚಕ — “ಕ” ಪ್ರತ್ಯಯ ಮುಖ್ಯ ಜಾವನು ಕ್ರಿಯೆಚೆ
 ಕರ್ಮಾಚಿ ಮುಖ್ಯವಣಿ ದಿತಾ । ದೆಖೀಕ :

ಕರ್ತಾ	ಕರ್ಮ + ಕ	ಕ್ರಿಯಾ
ಮಾಸ್ಟರ್	ಭುರಗ್ಯಾಂಕ	ಶಿಕಯತಾ
ಚೆಡಾ	ಗಾರವಾಂಕ	ಚರಯತಾ
ಗಮಾನ್	ರಾವಣಾಂಕ	ಮಾರಲಾ
ತುವೆ	ಕೊಣಾಂಕ	ದೇಖಲಾ ?
ಬುಕಲ್ಯಾನ್	ವಿನ್ದುರಾಂಕ	ಖೆಲ್ಲಾ

೩. ಕರ್ಮ ಅಚೇತನ ತರಿ “ಕ” ನಾಕಾ । ದೆಖೀಕ :

ಕರ್ತಾ	ಕರ್ಮ + O	ಕ್ರಿಯಾ
ತಾಣೆ	ಬರಪ	ಬರಲೆ
ನಿಣೆ	ತೆ	ಧಾಡಲೆ
ಹನುಮಂತಾನ್	ಪರ್ವತ	ಉಬಾರಲಾ
ಆಮಿ	ಪುಸ್ತಕ	ಘೆತಲೆ
ತು	ದಿವಾ	ಲಾಯ

ಹಾಂಗಾ ಕರ್ಮ ಸರಿ “ಕ” ಯೆನಾ — ಹೆ ದಾಖೀಚ್ಯಾಕ್
 “ಕರ್ಮ + O” ಆರಾ ಬರಯಲಾ ।

೪. ಕರ್ಮಾಕ್ “ಕ” ಲಾಗ್ಚಿ ಆನಿ ನ-ಲಾಗ್ಚಿ
 ಉದಾಹರಣಾ ಪಡ್ತಾಯಾ :-

ಗುಣ ಚೊವನು ಸುನ್ ಹಾಡಿ । ದೂದ ಚೊವನು ಮ್ಹಣಿ ಘೆ ।
 ಗುಲೆಟ್ ದಿವನು ವೆಣ್ಣಿ ಘೆ । ಅಮರ್ ಶಿಕಲ್ಯಾರ ಪೆಂಜಿನ್
 ಜಾಯನಾ । ಆಲಸ್ಯಾ ವಿಕಣ್ಡಾಂ ಭಾಜಿಯಾ । ಹರವಿ
 ಖೆಲ್ಯಾರ ಗಾಡಾಂ ಆಮಾತ್ । ಉದ್ರಾಕ್ ಮಾರಲ್ಯಾರ ಛದ್ರಾಕ್
 ಲಾಗತಾ । ಅಂಕುಸ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ ಹಸ್ತಿ ಮೊಲಾಯಿಲಿ ।
 ಆಮವ್ಯಾ ಸ್ಕಾಕ್ ಕಾನರ್ ಮಾರ್ಚೆ ನ್ಹಯ್ । ಖಾಡಾಕ್
 ಉಜಾಂ ಲಾಗಲೆ ವೆಡಾರ ಬಿಡಿ ಲಾವ್ಚೆ । ಗೆರಶೆರ್ ಮಾರನು
 ವಿನ್ದುರಾಕ್ ಧಾಂವಾಯತಾ ।

ಅಶಿ ಕ, ಕಾ, ಕಾಂ — ತಿನ್ ರೂಪಾ ಆಮಾತ್, ಆಧುನಿಕ
 ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಾ ಭಾಷೆನ್ ಅಶಿ ಸಾಂಗಯೆನ್:- “ಕ” ರೂಪಿಮ
 (morpheme) ಹಾಕಾ (ಕ, ಕಾ, ಕಾಂ) ಆಶಿ ತಿನ್ ಉಪ
 ರೂಪಾಂ (allomorphs) ಆಸಾತ್, ಜಿನ್ ವ್ಯತಿರೇಕಿ ವಿತರ
 ಣಾನ್ ಕಾರ್ಯ ಕರ್ತಾತ್ (function in complemen-
 tary distribution).

೨. ಕರ್ಮಸೂಚಕ — “ಕ” ಪ್ರತ್ಯಯ ಮುಖ್ಯ ಜಾವ್ನ್
 ಕ್ರಿಯೆಚೆ ಕರ್ಮಾಚಿ ಮುಖ್ಯವಣಿ ದಿತಾ. ದೆಖೀಕ :

ಕರ್ತಾ	ಕರ್ಮ + ಕ	ಕ್ರಿಯಾ
ಮಾಸ್ಟರ್	ಭುರಗ್ಯಾಂಕ	ಶಿಕಯ್ತಾ
ಚೆಡಾ	ಗಾರವಾಂಕ	ಚರಯ್ತಾ
ರಾಮಾನ್	ರಾವಣಾಂಕ	ಮಾರ್ಲಾ
ತುವೆ	ಕೊಣಾಂಕ	ದೇಖ್ಲಾ ?
ಬುಕಲ್ಯಾನ್	ವಿನ್ದುರಾಂಕ	ಖೆಲ್ಲಾ

೩. ಕರ್ಮ ಅಚೇತನ ತರಿ “ಕ” ನಾಕಾ. ದೆಖೀಕ :

ಕರ್ತಾ	ಕರ್ಮ + O	ಕ್ರಿಯಾ
ತಾಣೆ	ಬರಪ	ಬರಯ್ಲಾಂ
ನಿಣೆ	ತೆ	ಧಾಡ್ಲಾಂ
ಹನುಮಂತಾನ್	ಪರ್ವತ್	ಉಬಾರ್ಲಾ
ಆಮಿ	ಪುಸ್ತಕ್	ಘೆತ್ಲಾ
ತುಂ	ದಿವಾ	ಲಾಯ್

ಹಾಂಗಾ ಕರ್ಮ ಸರಿ “ಕ” ಯೆನಾ — ಹೆ ದಾಖೀಚ್ಯಾಕ್
 “ಕರ್ಮ + O” ಆರಾ ಬರಯ್ಲಾಂ.

೪. ಕರ್ಮಾಕ್ “ಕ” ಲಾಗ್ಚಿ ಆನಿ ನ-ಲಾಗ್ಚಿ
 ಉದಾಹರಣಾ ಪಡ್ತಾಯಾ :-

ಗುಣ್ ಚೊವ್ನ್ ಸೂನ್ ಹಾಡಿ. ದೂದ್ ಚೊವ್ನ್ ಮ್ಹಣಿ
 ಘೆ. ಗುಲೆಟ್ ದಿವ್ನ್ ವೆಣ್ಣಿ ಘೆ. ಅಮರ್ ಶಿಕಲ್ಯಾರ್
 ಪೆಂಜಿನ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಆಲ್ಸ್ಯಾ ಬಿಕಣ್ಡಾಂ ಭಾಜಿಯಾ. ಹರವಿ
 ಖೆಲ್ಯಾರ್ ಗಾಡಾಂ ಆಸಾತ್. ಉದ್ರಾಕ್ ಮಾರ್ಲ್ಯಾರ್
 ಛದ್ರಾಕ್ ಲಾಗ್ತಾ. ಅಂಕುಸ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ ಹಸ್ತಿ ಮೊಲಾ
 ಯಿಲಿ. ಆಮವ್ಯಾ ಸ್ಕಾಕ್ ಕಾನರ್ ಮಾರ್ಚೆ ನ್ಹಯ್. ಖಾಡಾಕ್
 ಉಜಾಂ ಲಾಗ್ಲೆ ವೆಡಾರ್ ಬಿಡಿ ಲಾವ್ಲೆಂ. ಗೆರಶೆರ್ ಮಾರ್ನ್
 ವಿನ್ದುರಾಕ್ ಧಾಂವಾಯ್ತಾ.

೪. ಜ್ಯಾ ಭಾತಕ ದೊನ ಕರ್ಮಿ ಜಾಯ, ತಾಚೆ ಪ್ರಸಂಗಾತು
ಚೆತನ ಕರ್ಮಾಕ "ಕ" ಲಾಗತಾ ಆನಿ ಅಚೆತನ ಕರ್ಮಾಕ
"ಕ" ಲಾಗತಾ । ದೆಖೀಕ :

ಕರ್ತೌ	ಕರ್ಮ + ಕ	ಕರ್ಮ + O	ಕ್ರಿಯಾ
ಗಾಸ್ಟರ್	ಆಮಕಾ	ಕೊಂಕಣಿ	ಶಿಕಯತಾ
ಭರಗಿ	ಕೊರಾಕ	ಫಲ	ಖಾವಯತಾ
ಪುಲಿಸಾನ್	ಚೊರಾಕ	ಪ್ರಶ್ನ	ಕೆಲ್ಯಾ
ವೆಡಾ	ಗಾಯಕ	ಧಾರ	ಕಾಡತಾ
ದಾವ	ತುಮಕಾ	ಏಕ	ಸಂಗತಾ

ಹಾಗಾ ಚೆತನ ಆನಿ ಅಚೆತನ—ಅಸಾ ನಾಮಾಚೊ ಭೆದ
ಕೆಲ್ಯಾ । ಮ್ಹಣು ಸಗಟ್ ವೆಡಾರ ಏಕ ನಾಮ ಚೆತನಚ
ಉರತಾ ವಾ ಅಚೆತನಚ ಉರತಾ ಅಶಿ ನಾ । ಉದಾ :-
ಆಮಿ ಗಾಯಕ, ಬಕಡಿಕ್, ಮ್ಹಣಿಕ್ ಧಾರ ಕಾಡತಾ
ತರಿ ಗಾಯ, ಬಕಡಿ, ಮ್ಹಣಿ ಮೊಲಾಕ ದಿತಾತ ಆನಿ
ಧತಾತ । ಸಾಮಾನ್ಯತಾಯೆನ ಆಮಿ ಗಾಂವಾಕ ಚೆತನ
ಲೆಕತಾತ । ಪುಣ ವ್ಯಾಸಾ ಮಂದರ್ಭಾತು ಚೆತನಾಕಯ ಅಚೆತನ
ವಸ್ತುವರಿ ಲೆಕತಾತ ಜಾಯತ । ಚೆತನ-ಅಚೆತನ ಹಾಂಚಿ
ಫರಕ ಪ್ರಸಂಗಾನುಸಾರ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣು ದಿಸತಾ ।

೫. ಜ್ಯಾ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಕ ಅರ್ಥಪೂರ್ತಿ ಖಾತಿರ್
"ಪೂರಕ" ಜಾಯ, ತಾಚೆ ಪ್ರಸಂಗಾತು ಕರ್ಮಾಕ "ಕ" ಲಾಗತಾ
ಆನಿ ಪೂರಕಾಕ "ಕ" ಲಾಗತಾ । ದೆಖೀಕ :

ಕರ್ತೌ	ಕರ್ಮ + ಕ	ಪೂರಕ + O	ಕ್ರಿಯಾ
ರಾಜ್ಯಸಭೆನ್	ರಾಧಾಕೃಷ್ಣಾಕ	ಅಧ್ಯಕ್ಷ	ಚುನಲಾ
ಆಮಿ	ಯೆಶೂಕ	ದೇವಪುತ	ಮಾನತಾತ
ಕೊಣ	ಆಮಕಾ	ಬರೆ	ಮ್ಹಣಿಣಾ ?
ತು	ಮಾಕಾ	ಮಾಮ	ಜಾತಾ
ಮೆನೆಜರಾನ್	ವೆಲೆಕ	ಸ್ಟೆನಾ	ಕೆಲಿ

೬. ಪ್ರಯೋಜನ, ಲಕ್ಷ್ಯ, ಉದ್ದೇಶ್ಯ ವಾ ಪ್ರಾಪ್ತರಥಾನ
ಸುಚಿಂಚ್ಯಾಕ ತಾಚೆ ನಾಮಾಸಾರಿ "ಕ" ಯೆತಾ ।

ಕರ್ತೌ	ಪ್ರಯೋಜನ ಟ್ಯಾಡಿ + ಕ	ಕ್ರಿಯಾ
ಶೆಜಾರಣಿ	ದುದಾಕ	ಆಯಲಿ
ರಾಯ	ಭೊವಡೆಕ	ಗೊಲಾ
ಮುನಿ	ಧ್ಯಾನಾಕ	ವೆಸಲಾ
ವೆಡಾ	ಧಾರೆಕ	ಯೆತಲಾ
ತಾ	ಮಂಗಲೂರಾಕ	ವತಾ
ವಿಮಾನ	ದಿಲ್ಲಿಕ	ಉಲೆ
ಪುತ	ಪರೀಕ್ಷಕ	ಗೊಲಾ

೭. ಜ್ಯಾ ಧಾರಕಾಕ ದೆಖೀಕ ಕರ್ಮಾಕ ಉರತಾ, ತಾಚೆ
ಪ್ರಸಂಗಾಂತು ಜೇತನ್ ಕರ್ಮಾಕ "ಕ" ಲಾಗತಾ ಆನಿ ಪೂರಕಾಕ
ಕರ್ಮಾಕ "ಕ" ಲಾಗತಾ. ದೆಖೀಕ :

ಕರ್ತೌ	ಕರ್ಮ + ಕ	ಕರ್ಮ + O	ಕ್ರಿಯಾ
ಮಾಸ್ಟರ್	ಅಮಾಂ	ಕೊಂಕಣಿ	ಲೆಕಯ್ತಾ
ಭುಂ	ಕೀರಾಕ	ಫಣ್	ವಾವಯ್ತಾ
ಪುರಿಸಾನ್	ಜೊರಾಕ	ಪ್ರಶ್ನ	ಕೆಲ್ಯಾ
ಜೆಡೊ	ಗಾಯ್	ಧಾರ	ಕಾಡ್ತಾ
ಹಾಂವ್	ತುಮಾಂ	ಏಕ	ಸಂಗಾಂ

ಹಾಂಗಾ ಜೇತನ್ ಆನಿ ಅಜೇತನ್—ಅಸೊ ನಾಮಾಚೊ
ಭೆದ ಕೆಲ್ಯಾ. ಮ್ಹಣು ಸಗಟ್ ವೆಡಾರ್ ಏಕ ನಾಮಾ ಜೇತನ್
ಚೆ ಉರತಾ ವಾ ಅಜೇತನ್ ಚೆ ಉರತಾ ಅಶಿ ನಾ. ಉದಾ :-
ಅಮೊ ಗಾಯ್, ಏಕ್‌ಡೀಕ್, ಮ್ಹಣಿಕ್, ಧಾರ್ ಕಾಡ್ತಾ
ತರಿ ಗಾಯ್, ಏಕ್‌ಡೀಕ್, ಮ್ಹಣಿಕ್ ಮೊಲಾಕ್ ದಿತಾತ್ ಆನಿ
ಧತಾತ್. ಸಾಮಾನ್ಯತಾಯೆನ್ ಅಮೊ ಗೊರಾಂಕ್ ಜೇತನ್
ಲೆಕ್ತಾತ್. ಪುಣ್ ವ್ಯಾಸಾ ಸಂದರ್ಭಾಂತು ಜೇತನಾಕಯ
ಅಜೇತನ್ ವಸ್ತುವರಿ ಲೆಕ್ತಾತ್ ಜಾಯ್ತಾ. ಜೇತನ್-ಅಜೇತನ್
ಹಾಂಚೊ ಫರಕ್ ಪ್ರಸಂಗಾನುಸಾರ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣು ದಿಸ್ತಾ.

೮. ಜ್ಯಾ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಕ ಅರ್ಥಪೂರ್ತಿ
"ಪೂರಕ" ಜಾಯ್, ತಾಂಚೆ ಪ್ರಸಂಗಾಂತು ಕರ್ಮಾಕ "ಕ"
ಲಾಗ್ತಾ ಆನಿ ಪೂರಕಾಕ "ಕ" ಲಾಗ್ತಾ. ದೆಖೀಕ :

ಕರ್ತೌ	ಕರ್ಮ + ಕ	ಪೂರಕ + O	ಕ್ರಿಯಾ
ರಾಜ್ಯಸಭೆನ್	ರಾಧಾಕೃಷ್ಣಾಕ	ಅಧ್ಯಕ್ಷ	ಚುನಲಿ
ಅಮೊ	ಯೆಶೂಕ	ದೇವ್ ಪುತ	ಮಾನಯ್ತಾ
ಕೊಣ್	ಅಮಾಂ	ಬರೆ	ಮ್ಹಣಿಣಾ ?
ತೊಂ	ಮಾಕಾ	ಮಾಮ್	ಜಾತಾ
ಮೆನೆಜರಾನ್	ಜೇಲೀಕ್	ಸ್ಟೆನೊ	ಕೆಲಿ

೯. ಪ್ರಯೋಜನ, ಲಕ್ಷ್ಯ, ಉದ್ದೇಶ್ಯ ವಾ ಪ್ರಾಪ್ತರಥಾನ
ಸುಚಿಂಚ್ಯಾಕ್ ತಾಂಚೆ ನಾಮಾಸಾರಿ "ಕ" ಯೆತಾ.

ಕರ್ತೌ	ಪ್ರಯೋಜನ ಟ್ಯಾಡಿ + ಕ	ಕ್ರಿಯಾ
ಶೆಜಾರಣಿ	ದುದಾಕ	ಆಯಲಿ
ರಾಯ್	ಭೊಂವ್ಡೆಕ	ಗೊಲಾ
ಮುನಿ	ಧ್ಯಾನಾಕ	ವೆಸಲಾ
ಜೆಡೊ	ಧಾರೀಕ	ಯೆತಲಿ
ತೊ	ಮಂಗಲೂರಾಕ	ವತಾ
ವಿಮಾನ	ದಿಲ್ಲಿಕ	ಉಲಿ
ಪುತ	ಪರೀಕ್ಷಕ	ಗೊಲಾ

आळसाथेक ओकद ना । पुजेक फुल जाय । बळाक हातांतु एक वड्डी आसूं । तानेक कितें आसा ? भुकेक कितेंय दी — ह्या उदाहरणांतूय “क” प्रयोजन-सूचक जाता ।

८. क्रियेन ज्याक प्रयोजन जाता ताचे सरी “क” लागता । देखीक : माड्याक सारें घाल । गोरवांक उदक दाकय । सुण्याक शीत घाली । भिकाऱ्याक पैसे दी । भट्टाक गाय दान दी । माका कितेंय दिल्यार जायत ।

९. भांगार-जायें घालचे अवयवां सरी “क” लागता । देखीक : हातांक कंकणां, गळ्याक नेकलेस वा गळसरी, बोटांक मुद्दियो, कुरटाक नेवळ्या पड्ड, मात्याक किरीट, केसां अम्बाड्याक खोळी, पायांक गागरी — वाळे, नांकाक बुलाक, कानाक वेडी इत्यादी ।

१०. विकार, अनुभूती वा मनोभाव प्रकट करतना हाच्यान विवश जावचे व्यक्तीं सरी “क” लागता । देखीक :

विषय (subject) + क	अनुभूती	क्रिया
माका	भूक	लागली
तुका	तान	लागता ?
बाबाक	नीद	आयली
आवसूक	मणसूकी	ना
आमकां	खोस	भोगता
तुका	शेको	दिसता ?
माका	ठंड	दिसता
हिंका	मातें	घुंवता
चेरडाक	कान	दुकता
गायक	ताळो	सुकला

ह्या सगट उदाहरणांतु कर्तो (subject) विवश लागलेल्यान ताचें कर्तृत्व ना जाता आनी अनुभूतीक कर्तृत्व मेळता । ही कोंकणीची एक खास विशेषताय । ह्या वाक्यांचो अंग्रजी अनुवाद पळयल्यार हें कळतलें । I feel hungry. Do you feel thirsty? The child feels sleepy, etc.

अण्नायेक बरदा ना. पुजेक फुल जाय. बळाक हातांतु एक वड्डी आसूं. तानेक कितें आसा? भुकेक कितेंय दी—ह्या उदाहरणांतूय “क” प्रयोजन—सूचक जाता.

८. क्रियेन ज्याक प्रयोजन जाता ताचे सरी “क” लागता. देखीक :— माड्याक सारें घाल. गोरवांक उदक दाकय. सुण्याक शीत घाल. भिकाऱ्याक पैसे दी. भट्टाक गाय दान दी. माका कितेंय दिल्यार जायत.

९. भांगार—जायें घाल्चे अवयवांसरी “क” लागता. देखीक :—हातांक कंकणां, गळ्याक नेकलेस वा गळसरी, बोटांक मुद्दियो, कुरटाक नेवळ्या पड्ड, मात्याक किरीट, केसां अम्बाड्याक खोळी, पायांक गागरी—वाळे, नांकाक बुलाक, कानाक वेडी इत्यादी.

१०. विकार, अनुभूती वा मनोभाव प्रकट करतना हाच्यान विवश जावचे व्यक्तीं सरी “क” लागता. देखीक :—

विषय (subject) + क	अनुभूती	क्रिया
माका	भूक	लागली
तुका	तान	लागता ?
बाबाक	नीद	आयली
आवसूक	मणसूकी	ना
आमकां	खोस	भोगता
तुका	शेको	दिसता ?
माका	ठंड	दिसता
हिंका	मातें	घुंवता
चेरडाक	कान	दुकता
गायक	ताळो	सुकला

ह्या सगट उदाहरणांतु कर्तो (subject) विवश लागलेल्यान ताचें कर्तृत्व ना जाता आनी अनुभूतीक कर्तृत्व मेळता । ही कोंकणीची एक खास विशेषताय । ह्या वाक्यांचो अंग्रजी अनुवाद पळयल्यार हें कळतलें । I feel hungry. Do you feel thirsty? The child feels sleepy, etc.

अशा कर्त्याजी विवशताय प्रकट वरचे हेर प्रसंगानुष कर्त्यासरी "क" येता । उदा :

तुमका टीवी घेवुका व्हय ? रंगियाक विश्रम ना तरी कशा ? थागा वसा नांत; तुमकां टेक्मी करुका पडला । आमकां खयीम तरी निदेवकाम । तुका वाटेर पडचो योग ।

—पी. जी. कामत.

अशे कर्त्याजी विवशताय प्रकट करुं हेर प्रसंगानुष कर्त्यासरी "क" येता. उदा :—

तुम्यां छीम फुंम्या व्पय ? रंगियाक विश्रम ना तरी कशा ? थागा वसा नांत; तुम्यां छीम, करुका पडली, अम्यां वियीमच तरे निदेवकाम, तुका वाटेर पडचो योग.

—पि. जी. कामत.

सगळ्या कोंकण्यांक एक सामान्य कोंकणी गर्जेची

सगळ्या कोंकण्यांक एक सामान्य कोंकणी गर्जेची

आजकाल कोंकणी भास प्रमाण रूपक हाडचो बावर चलत आसा । भासशास्त्री भाशेचें आनी विविध बोलिचें अध्ययन करून भाशेची लक्षणां, ऊणदोश आनी व्याकरणी नेम दाकवून दीवक प्रयतन करताना साध्या लोकांचो अधिक वांटो भास प्रमाण रूपक हाडचे विशयांत कांयच नेणा, चिंतिना वा ताची पर्वाच करिना आनी करची गरजयी ना । खंयची बोली सोभीत, सारकी, कोणें कोणाचें घेवचें, कोणें कोणाक सोडन दिवचें, हे विशयांत तीर्मान करुंक कश्ट । म्हजी बोली म्हाका व्हाळती आनी सरळ आसोन परकी बोली म्हाका हिमशी जाता । अशें म्हणुन हांव म्हजी बोली मात्र अपुट आनी सारकी म्हणत जाल्यार म्हजी चूक जाता । सांगाताच सगळ्यो बोली कोंकणी जाल्यारयी जायते पावटी एकल्याची बोली आनयेक बोली उलयतल्याक पुरती समजना । एकेक बोली एकेक वाटेन वाडोन गेल्या देकुनच एक प्रमाण भास जाय म्हण सवारांक भोगता । पुण हरेकल्याक आपल्या तोंडांत घोळता तेंच रुचिक आनी व्हाळतें । सवयेर पडल्या ती उलोपाची रीत बदलूंक कश्ट । एकल्यान आपलीच भास उलयतानाय मनांत व्याकरणाचे नेम घेवून जोगासाणेन उत्रांचें गुंतप (गांतप) करुंक त्रास घेवची गरज ना । उलयलले

अजकाळ कोंकणी भास प्रमाण रूपक हाडचो बावर चलत आसा. भासशास्त्री भाशेचें आनी विविध बोलिचें अध्ययन करून भाशेची लक्षणां, ऊणदोश आनी व्याकरणी नेम दाकवून दीवक प्रयतन करताना साध्या लोकांचो अधिक वांटो भास प्रमाण रूपक हाडचे विशयांत कांयच नेणा, चिंतिना वा ताची पर्वाच करिना आनी करची गरजयी ना । खंयची बोली सोभीत, सारकी, कोणें कोणाचें घेवचें, कोणें कोणाक सोडन दिवचें, हे विशयांत तीर्मान करुंक कश्ट । म्हजी बोली म्हाका व्हाळती आनी सरळ आसोन परकी बोली म्हाका हिमशी जाता । अशें म्हणुन हांव म्हजी बोली मात्र अपुट आनी सारकी म्हणत जाल्यार म्हजी चूक जाता । सांगाताच सगळ्यो बोली कोंकणी जाल्यारयी जायते पावटी एकल्याची बोली आनयेक बोली उलयतल्याक पुरती समजना । एकेक बोली एकेक वाटेन वाडोन गेल्या देकुनच एक प्रमाण भास जाय म्हण सवारांक भोगता । पुण हरेकल्याक आपल्या तोंडांत घोळता तेंच रुचिक आनी व्हाळतें । सवयेर पडल्या ती उलोपाची रीत बदलूंक कश्ट । एकल्यान आपलीच भास उलयतानाय मनांत व्याकरणाचे नेम घेवून जोगासाणेन उत्रांचें गुंतप (गांतप) करुंक त्रास घेवची गरज ना । उलयलले

ಫೆವ್ವರಿ ೧೯೫೯ ನಾ. ಉಲಯ್ಲಲಿಂ ಉತರ್ ಆಯ್ಕುತಲ್ಯಾಕ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಆನಿ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಪರಿಸರಾಂತ್ ಸಮ್ಜತಾ, ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆಯ್ಕುತಲೊ ವಿಚಾರ್ ಕರ್ತಾ ಆನಿ ಸಮ್ಜುನ್ ಫೆತಾ. ಪುಣ್ ಬರಯ್ಲಲಿಂ ಉತರ್ ತಶೆಂ ನ್ಹಯ್. ತೆಂ ವಾಚ್ಪಾಕ್ ವಾ ವಾಚ್ಪಾಂಕ್ ಪಾಪ್ತಾ. ವಾಚ್ಪಾಕ್ ತೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ವೆಗ್ಳೊ ವಾ ವಾಂಕ್ಡೊ ಅರ್ಧ್ ಜಾತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಬರೊವ್ನ್ ವಿಚಾರ್ ಕರುಂಕ್ ತ್ರಾಸ್ ಪಡ್ಪಾತ್ ಆನಿ ಜಬಾಬ್ ಮೆಳೊಂಕ್ ವೇಳ್ ಲಾಗ್ತಾ. ದೆಕುನ್ ಎಕ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಾನ್ ಬರಯ್ಲಲಿಂ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಾಂಕ್ ಸಮ್ಜಲೆಂ ಏಕ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾ ಪ್ರಮಾಣ್ ಕೊಂಕಣಿಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ. ತರಿಪುಣ್ ಭಾಶೆಚಿಂ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ್ ತಿತ್ಲೆಂ ಸುಲಭ್ ನ್ಹಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಕ್ತಾಂನಿ ಒಳ್ಳುನ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಫಾವೊ. ಆಮ್ಕಾಂ ಜಾಯ್ ಏಕ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಸ್, ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಬೋಲಿಂತ್ಲೆಂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆನಿ ಸರಳ್ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸ್ತಾ ತೆಂ ಸಾಂಬಾಳ್ನ್ ಏಕ್ ಸಾರ್ಕಿ ವ್ಹಾಲ್ತಾ ತಸಲಿ ವಿಶಾಲ್ ಭಾಸ್, ಜೇ ಭಾಸ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ಉಲವ್ಪಾಕ್ ಸಲಿಸಾಯೆನ್ ಸಮ್ಜತಾ. ಕ್ರಿಸ್ತೀ ಧರ್ಮಾಚೊ ಮಂಗ್ಳುರ್ಗಾರ್ 'ಗೊಡಸಾರಸ್ವತಾಂಗಲಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ನಾಕಾ, ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಚಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ನಾಕಾ' ಮ್ಹಣಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಭಾಶೆಚೊ ವಿಕಾಸ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾನಾ ತೀ ಸಂಕುಚಿತ್ ಸ್ಥಿ ತೆಂತಚ್ ಉರ್ದಲಿ.

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಾನಾ ಆನಿ ಹೆರಾಂನಿ ಬರಯ್ಲಲೆಂ ತುಲನ್ ಕರ್ತಾನಾ ಮ್ಹಾಕಾ ಘೊಡೆ ವಿಶಯ್ ಝಳ್ತಲ್ಯಾತ್. ತೆ 'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ' ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂ ಮುಕಾರ್ ದವರ್ತಾಂ. ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂನಿ ತೆ ಘೆವ್ನ್ತೆ, ಸೊಡ್ಯೆತ್ ವಾ ತಾಂಚೆರ್ ಚಡಿತ್ ಉಚ್ವಾಡ್ ಹಾಡ್ತೆ.

ಛೋಡೆ ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ವಾತ್ : 'ಭಾಸ್ ಪಯ್ಲಿ ಆನಿ ಮಾಗೀರ್ ವ್ಯಾಕರಣ್. ಹಾಕಾ ಜಬಾಬ್ ದಿವ್ನ್ ಪುಣಿ. ಲುರ್ದಿನೊ ರೊಡ್ತಿಗಸ್ ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ವಾ : 'ಹೆಂ ಖರೆಂ ನ್ಹಯ್; ಭಾಶೆಂತ್ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಆಟಾಪುನ್ ಆಸಾ, ಭಾಸ್ ಜಲ್ಮತಾನಾ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಯೊ ಜಲ್ಮತಾ' (ಗುಲಾಬ್-ದಿಸೆಂಬರ್ 88). ಹಾಂವ್ ಹ್ಯಾ ವಾದಾಂತ್ ಪ್ರವೇಶ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಮಾ! ಫಿಲಿಪ್ ನಜರೆತ್ ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ವಾ : 'ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಭಾಶೆಂತ್ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಏಕ್ ರೂಪ್ ಸಾಂಬಾಳ್ತಾ, ಏಕಾಸ್ಲಲಿ > ಭಾಶೆಕ್ ಆಪಾಪ್ಲೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಆಸಾಚ್. ವ್ಯಾಕರಣೀ ನೆಮಾಂಕ್ ಅನುಸರನ್ ಆಸ್ಲಲಿ ಭಾಸ್ ಸರಳ್ ಆನಿ ಸೊಂಪಿ ಆಸುನ್ ಲೊಕಾ ಮಧ್ಯಾ ಸಂಪರ್ಕಾಕ್ ಚಡ್ ಉಪ್ಕಾರ್ತಾ'. ಮ್ಹಜೊ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಹೊ: ಜಾಕಾ ವ್ಯಾಕರಣಾಚೆ ನೆಮ್ ಕಳಿತ್ ನಾತ್, ತೊಯ್

उल्यता खरे, पुण भाशेचो उद्देशच दांगा वा चड जणां मथळो संपर्क, जागु "समज-समजय" गरजेचें। दांगा मथली भास एक न्हय जाल्यार एकल्याचें आनयेकल्याक सारकें समजोचें कशें? शेंभर जणांच्यो शेंभर भासो जातीत जाल्यार एकामेका कशें समजोचें? भास घोळता, भास व्हाळता; जी भास आपल्याच क्रमां प्रकार व्हाळता ती सरळ जाता। भासशास्त्रांनी भाशेची व्याकरणी बांधावळ दाकवन दीवक व्याकरण ग्रंथ रचुन दिल्यात, उत्रांचो वेगवेगळा अर्थ दाकवन दीवक शब्दकोश घडुन दिल्यात। व्याकरणी नेम व्याकरण कारांनी केल्ले न्हय, चाल्ते भाशेंत आटापुन आसलले ते तांणीं सोधून काडुन आमकां दाकवन दिल्ले। एकल्याची भास आन्येकलो शिकता (आवयची भास बाळ शिकता) आनी मानुन घेता; शेंभर जण एक निर्दिष्ट रितीन उलयतात, ते भाशेचे व्याकरणी नेम कोण एकलो दाकवन दिता आनी सकडां ते आपले भाशेचे नेम म्हण मानून घेतात। पुण हरेक बोलीक आपलेंच व्याकरण आसा। तर व्याकरणी नेमांक खाल जावन उलय-बरय म्हणून जाल्यार खंयच्या व्याकरणाक खाल जावचें म्हळळें सवाल उदेता। जायते गावटी व्याकरणाक अनुसरुन भास घोळना, कित्याक जायत्या जणांक व्याकरणच कळीत ना। व्याकरणा खातीर भास न्हय, सरळ भाशेखातीर आनी सारके समजणेखातीर व्याकरण। आमकां जाय एक सामान्य कोंकणी, जी एक सामान्य व्याकरण आटापता। तसली कोंकणी रुपाक हाडुंक सकडांनी विशाल आनी विवेकी नदर दवरची, वांकडें गेलां तें सोडचें आनी सामान्य भाशेच्या क्रमाक अनुसरुन आसा तें धरचें। भाशेच्या सामान्य क्रमाक आड वेता तें कितें म्हण दाकवन दीवक थोडे दाकले दितां।

१) सादो लोक अशें उलयता : "तो एक भासशास्त्री", "तो एक बरो भाशणकार", "ती एक सुगुणी चली", "तो म्हजो माम"। पुण प्रसंगदार आनी आमची पत्रां "जावनासा" उतर लावन भास भंगयतात। देखीक : "जेजु सोडवणदार जावनासा", "देव काकुळदार जावनासा", "हें वाजबी जावनासा",

भास लुलल्या मिरां, पुण भाशेचो लुल्लो भास दोगां वा चड जणां मथळो संपर्क, जागु "समज-समजय" गरजेचें। दांगा मथली भास एक न्हय जाल्यार एकल्याचें आनयेकल्याक सारकें समजोचें कशें? शेंभर जणांच्यो शेंभर भासो जातीत जाल्यार एकामेका कशें समजोचें? भास घोळता, भास व्हाळता; जी भास आपल्याच क्रमां प्रकार व्हाळता ती सरळ जाता। भासशास्त्रांनी भाशेची व्याकरणी बांधावळ दाकवन दीवक व्याकरण ग्रंथ रचुन दिल्यात, उत्रांचो वेगवेगळा अर्थ दाकवन दीवक शब्दकोश घडुन दिल्यात। व्याकरणी नेम व्याकरण कारांनी केल्ले न्हय, चाल्ते भाशेंत आटापुन आसलले ते तांणीं सोधून काडुन आमकां दाकवन दिल्ले। एकल्याची भास आन्येकलो शिकता (आवयची भास बाळ शिकता) आनी मानुन घेता; शेंभर जण एक निर्दिष्ट रितीन उलयतात, ते भाशेचे व्याकरणी नेम कोण एकलो दाकवन दिता आनी सकडां ते आपले भाशेचे नेम म्हण मानून घेतात। पुण हरेक बोलीक आपलेंच व्याकरण आसा। तर व्याकरणी नेमांक खाल जावन उलय-बरय म्हणून जाल्यार खंयच्या व्याकरणाक खाल जावचें म्हळळें सवाल उदेता। जायते गावटी व्याकरणाक अनुसरुन भास घोळना, कित्याक जायत्या जणांक व्याकरणच कळीत ना। व्याकरणा खातीर भास न्हय, सरळ भाशेखातीर आनी सारके समजणेखातीर व्याकरण। आमकां जाय एक सामान्य कोंकणी, जी एक सामान्य व्याकरण आटापता। तसली कोंकणी रुपाक हाडुंक सकडांनी विशाल आनी विवेकी नदर दवरची, वांकडें गेलां तें सोडचें आनी सामान्य भाशेच्या क्रमाक अनुसरुन आसा तें धरचें। भाशेच्या सामान्य क्रमाक आड वेता तें कितें म्हण दाकवन दीवक थोडे दाकले दितां।

1) सादो लोक अशें उलयता : "तो एक भासशास्त्री", "तो एक बरो भाशणकार", "ती एक सुगुणी चली", "तो म्हजो माम"। पुण प्रसंगदार आनी आमची पत्रां "जावनासा" उतर लावन भास भंगयतात। देखीक : "जेजु सोडवणदार जावनासा", "देव काकुळदार जावनासा", "हें वाजबी जावनासा",

“... ಜೆನಿಟಾಂಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಜಾವನಾಸಾ”, “...ಕು. ಜೆನಿಟಾ ಉತ್ತಿಮ ಉದಾಹರಣ ಜಾವನಾಸಾ”। ರಾಕಣಿ, ಜುಲಾಯ ೨೦, ೧೯೮೯, ಪಾನ ೧೦, ತಪ್ಪಾಲ್ ಚಿಟಿ ಸಂಗ್ರಹ-೯ (ಕಾಲದ್ ಪಾನಭರ್)-ಹಾತು “ಜಾವನಾಸಾತ” ಆಡ ಪಾವಟಿ ಉಪಯೋಗ ಕೆಲಾಂ।

೨) ಥೋಡೆ “ಚಾರಾಂಯ್ ಕುಶಿನಿ” ಮ್ಹಣಾತಾ। ಪುಣ “ಚಾರಾಂ ಕುಶಿನಿ”, “ಚಾರಾಂ ಬೊಶಿಯಾಂನಿ” ಕೊಣ್ಚ ಮ್ಹಣನಾ। ತರ್ “ಚಾರಾಂಯ್” ಖ್ಯಾತ್ ಥಾವನ? ಚಾರ (ಚಾರಿ) ಕುಶಿ—ಚಾರಯಿ (ಚಾರಿಯ) ಕುಶಿ/ಕುಶಿನಿ ಮ್ಹಣುಂಕ್ ಜಾಯ।

೩) ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ, ಮಾತೆವ್ ೨೬ : ೩೪, ೨೫-ಹಾತು “ತೊಂ ವೆಲೊ” ಮ್ಹಣಚ್ಯಾಕ್ ಅರ್ಥ್ ನಾ। “ವೆಲೊ” ಉತರ್ “ವೆಲ” (ವಿಲಿಂಗ) ಉತ್ರಾಚೆಂ ಬಹುವಚನ। “ವೆಲ” (ತಿ) ಮ್ಹಣಾರ ದರ್ಯಾಚಿ ದೆಗ। ದೆಕುನ್ “ತೊಂ ಪಾವಟಿ” ಮ್ಹಣಾರ ಮಾರಕೊ ಅರ್ಥ್ ಜಾತಾ।

೪) “ಪೆದ್ರುಚಿ ಮಾಮುಯಾ ತಾಪಾನ ನಿಡುನ್ ಆಸಾ ತಿ ತಾಣೆಂ ದೆಖಲಿ” — ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ : ಮಾತೆವ್ ೮ : ೧೪। ಅಮಕ್ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ್ ಉಲ್ಲೇಖುನ್ “ತೊ ಪಡಲೊ”, “ತಿ ಪಡಲಿ” “ರಾಮ ಪಡಲೊ”, “ಮಾಮ ಪಡಲೊ”, “ಮಾಯ ಪಡಲಿ” ಮ್ಹಣನಾತಾ। ಮಾರಕಿ ಭಾಸ “ತಾಕಾ ಪಡಲೊ”, “ತಿಕಾ ಪಡಲಿ”, “ಮಾಯೆಕ್ (ಮಾಯೆಕ್) ಪಡಲಿ”। ಪುಣ “ತೊ ಚೆಡು ಪಡಲೆಕ್ ಗೆಲಾ”, “ದೇವಾನ್ ಆಬ್ರಾಹಾಮಾಕ್ ಏಕ್ ಪೂತ ದಿಲೊ। ತ್ಯಾ ಪುತಾಕ್ ದೇವಾನ್ ಪಾಟಿ ಮಾಗಲೊ”, “ಇಸ್ರಾಯೆಲ್ ಪರ್ಜೆನ್ ದೇವಾಲಾಗಿಂ ರಾಯ ಮಾಗಲೊ। ದೇವಾನ್ ತಿಕಾ ರಾಯ ದಿಲೊ”। “ತಾಣೆಂ ಆಪಲೆ ಪತಿಣೆಕ್ ಕುಡಾರಾ ಧಾಡಲಿ” (ಪತಿಣೆಕ್ ಮ್ಹಣಾರ ಅಮಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ್), ಪುಣ “ದೇವಾ ಮ್ಹಾಕಾ ಏಕ್ ಬರಿ ಪತಿಣಿ ದಿ” (ಪತಿಣಿ ಅಮಕಿ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ್ ನ್ಹಯ)। “ಮಾಗಾ ತುಮಿ..... ವಾಬ್ರಾಡ್ಯಾಂಕ್..... ಧಾಡಚ್ಯಾಕ್” (ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ, ಮಾತೆವ್ ೯ : ೩೮)। ವಾಬ್ರಾಡ್ ಕೊಣ್ ಆನಿ ಕಿತಲೆ ಮ್ಹಣ ಕಳಿತಾ ನಾ। ಅಮಕ್ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಂಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ ನಾ। ದೆಕುನ್ “ಮಾಗಾ ತುಮಿ..... ವಾಬ್ರಾಡ್..... ಧಾಡಚ್ಯಾಕ್” ಮ್ಹಣುಂಕ್ ಜಾಯ।

ಭಾಸ ಸ್ಪಷ್ಟ ಜಾವ್ :

ಬರಯ್ಲೆಂ ಜಾತಾ ತಿತಲೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಮುಕ್ ಜಾಯ। ರಾಕಣಿ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೬, ೧೯೮೯, ಪಾನ ೧೪-ಮನಶಾ ಶರೀರಾಂತ್..... ಶರೀರಾಂತ್ಲಿ ಹಾಡ್ ನಿಜಿಂವ್ ವಸ್ತು ನ್ಹಯ।

ಜಾವ್ನಾಸಾ”, “...ಜೆನಿಟಾಂಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ”, “...ಕು. ಜೆನಿಟಾ ಉತ್ತಿಮ ಉದಾಹರಣ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ”। ರಾಕಣಿ, ಜುಲಾಯ್ 20, 1989, ಪಾನ 10, ತಪ್ಪಾಲ್ ಚಿಟಿ ಸಂಗ್ರಹ-9 (ಕಾಲದ್ ಪಾನಭರ್)-ಹಾತುಂ “ಜಾವ್ನಾಸಾತ್” ಆಡ್ ಪಾವ್ಟಿ ಉಪಯೋಗ್ ಕೆಲಾಂ.

2) ಥೊಡೆ “ಚಾರಾಂಯ್ ಕುಶಿನಿ” ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾಕ್. ಪುಣ್ “ಚಾರಾಂ ಕುಶಿನಿ” “ಚಾರಾಂ ಬೊಶಿಯಾಂನಿ” ಕೊಣ್ಚ ಮ್ಹಣನಾ. ತರ್ “ಚಾರಾಂಯ್” ಮಿಯೆಕ್ ಥಾವ್ನ್? ಚಾರ್ (ಚಾರಿ) ಕುಶಿ-ಚಾರ್ ಯೊ (ಚಾರೀಯ್) ಕುಶಿ/ಕುಶಿನಿ ಮ್ಹಣುಂಕ್ ಜಾಯ್.

3) ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ, ಮಾತೆವ್ 26:34,75-ಹಾತುಂ “ತೀನ್ ಪಳೊ” ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾಕ್ ಅರ್ಥ್ ನಾ. “ಪಳೊ” ಉತರ್ “ವೇಳ್” (ಪ್ರೀಲಿಂಗ್) ಉತ್ರಾಚೆಂ ಬಹುವಚನ. “ವೇಳ್” (ತೀ) ಮ್ಹಣಾರ್ ದರ್ಯಾಚಿ ದೆಗ್. ದೆಕುನ್ “ತೀನ್ ಪಾವ್ಟಿ” ಮ್ಹಣಾರ್ ಸಾರ್ಕೊ ಅರ್ಥ್ ಜಾತಾ.

4) “ಪೆದ್ರುಚಿ ಮಾಮುಯಾ ತಾಪಾನ್ ನಿದುನ್ ಆಸಾ ತಿ ತಾಣೆಂ ದೆಖ್ಲಿ” — ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ, ಮಾತೆವ್ 8:14. ಅಮ್ಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ್ ಉಲ್ಲೇಖುನ್ “ತೊ ಪಳೆಲೊ”, “ತೀ ಪಳೆಲಿ”, “ರಾಮ ಪಳೆಲೊ”, “ಮಾಮ್ ಪಳೆಲೊ”, “ಮಾಯ್ ಪಳೆಲಿ” ಮ್ಹಣ ನಾತ್. ಸಾರ್ಕಿ ಭಾಸ್ “ತಾಕಾ ಪಳೆಲೊ”, “ತಿಕಾ ಪಳೆಲಿ”, “ಮಾಯೆಕ್ (ಮಾಯ್) ಪಳೆಲಿ”. ಪುಣ್ “ತೊ ಚೆಡುಂ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಗೆಲಾ”, “ದೇವಾನ್ ಆಬ್ರಾಹಾಮಾಕ್ ಏಕ್ ಪೂತ ದಿಲೊ. ತ್ಯಾ ಪುತಾಕ್ ದೇವಾನ್ ಪಾಟಿ ಮಾಗ್ಲೊ”, “ಇಸ್ರಾಯೆಲ್ ಪರ್ಜೆನ್ ದೇವಾಲಾಗಿಂ ರಾಯ್ ಮಾಗ್ಲೊ”, “ದೇವಾನ್ ತಿಕಾ ರಾಯ್ ದಿಲೊ”. “ತಾಣೆಂ ಅಪ್ಲೆ > ಪತಿಣೆಕ್ ಕುಳಾರಾ ಧಾಡ್ಲಿ” (ಪತಿಣೆಕ್ ಮ್ಹಣಾರ್ ಅಮ್ಕೆ > ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ್), ಪುಣ್ “ದೇವಾ, ವ್ಹಾಕಾ ಏಕ್ ಬರಿ ಪತಿಣಿ ದಿ” (ಪತಿಣಿ ಅಮ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ್ ನ್ಹಯ್). “ಮಾಗಾ ತುಮಿ... ವಾವ್ರಾಡ್ಯಾಂಕ್... ಧಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್” (ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ, ಮಾತೆವ್ 9:38). ವಾವ್ರಾಡ್ ಕೊಣ್ ಆನಿ ಕಿತ್ಲೆ ಮ್ಹಣ್ ಕಳಿತ್ ನಾ. ಅಮ್ಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಂಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ್ ನಾ. ದೆಕುನ್ “ಮಾಗಾ ತುಮಿ... ವಾವ್ರಾಡ್... ಧಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್” ಮ್ಹಣುಂಕ್ ಜಾಯ್.

ಭಾಸ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾಂವ್

ಬರಯ್ಲೆಂ ಜಾತಾ ತಿತ್ಲೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಆಮುಂಕ್ ಜಾಯ್. ರಾಕಣಿ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ 26, 1989, ಪಾನ 14-ಮನಶಾ ಶರೀರಾಂತ್... “ಶರೀರಾಂತ್ಲಿಂ ಹಾಡಾಂ ನಿಜಿಂವ್ ವಸ್ತು

मागावरी नीयी जिवंत घरीराचे भाग" । हांगा
जिवंत (घरीराचे) भाग म्हणताना "हाडां निर्जीव
नहय, पुण जिवंत" म्हण अर्थ । पुण वाचप्यान
"जिवंत घरीराचे" म्हण वाचवां संभव आसा ।
देकुन ह्या विशय जावंत रितीत सांगचे खातीर
"...घरीराचे जिवंत भाग" म्हळपार वरें ।
पचकादायी, जून १९८८-पात १८-हांतु "दोगांले
दाळे उदकान भरलेले तळें जाल्लेले" म्हळां ।
दोगांले वेगवेगळे दाळे चारी न्हयवे ? देकुन "दोगांले
दाळे उदकान भरलेले तळीं जाल्लेले" म्हणका ।
थोडे जण "दाळे तळीं जाल्लेले" म्हणून चूक करतात ।
तळी किनेय जाल्लिनान । दाळे जाले—दाळे तळी
जाले ।

श्रीांडे 'हरेक' उतर वापरताना चूक करतात।
दकीक : "हरेक दोळे म्हाका पळेताले", "हरेक
पुस्तकांनी", अशें म्हणूंक जाय : "हरेक दोळां म्हाका
पळेतालां", "हरेक पुस्तकांत"।

वाक्यांत उवाचें स्थान :

सांगुंक आसा तें जांकते रितीन सांगच खातीर त्या त्या उत्राक तें तें स्थान दीवंक जाय । दाकल्याक ह्या दाक्यां मधलो व्यत्यास पळे ।

आज मंगळुराक प्रधान मंत्री येता ।

प्रधान मंत्री आज मंगळुराक येता । फाल्या ता
बेंगळराक वेतलो ।

हकार मांकड आमात (There are monkeys on the tree)

मांकड रुकार आसात (The monkeys are on the tree)

“मंगळुरांत पाव्स येता” । मंगळुर एक अमकें नगर । पाव्स अमको न्हय । तो हरेक पावटी नवां । देकुन “पाव्स मंगळुरांत येता” म्हळ्यार सारकें जायना । पुण कवितेंत, चड करुन संगिताच्या गितांत बदलावण आसुंयेत । आमच्या सबार भक्तिक गितांनी जोकत्या उत्रांचेर भार पडना । थोडेकडे उत्रांचे स्थान बदलुन जोकत्या उत्रांचेर भार हाडयेता ।

ಸ್ವಯಂ. ಮಹಾಬಲಿ ತೀರವೂ ಜಿವಂತ ಶರೀರಾಚೆ ಭಾಗ".
 ಹಾಗೂ ಜಿವಂತ (ಶರೀರಾಚೆ) ಭಾಗ ಮೃತ್ಯುನಾ 'ಹಾಡಾಂ
 ನಿರ್ಜೀವ್ ಸ್ವಯಂ. ಪ್ರಣ ಜಿವಂತ' ಮೃತ್ಯು ಅರ್ಥ. ಪ್ರಣ್
 ವಾಚ್ಯಾನ್ 'ಜಿವಂತ ಶರೀರಾಚೆ' ಮೃತ್ಯು ವಾಚ್ಯೊ ಸಂಭವ್
 ಆಸಾ. ದೆಕುನ್ ದೊ ವಿರಯ್ ಜೊಕ್ಡೆ > ರಿತಿನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆ
 ಖಾತಿರ್ ... ಶರೀರಾಚೆ ಜಿವಂತ ಭಾಗ' ಮೃತ್ಯುರ್ ಬರಂ.
 ಸಂಚ್ಯಾದಾಯಿ, ಜೂನ್ 1988-ಪಾನ್ 01--ಹಾಂಶಂ
 'ದೊಗ್ಗಾಲೆ ದೋಳಿ ಉದಕಾನ್ ಭರ್ಲೆ ತಳೆ' ಜಾಲ್ಲೆಲೆ
 ಮೃತ್ಯುಂ. ದೊಗ್ಗಾಲೆ ವೆಗವೆಗಲೆ ದೋಳಿ ಹಾಂ ಸ್ವಯಂವೆ
 ದೆಕುನ್ 'ದೊಗ್ಗಾಲೆ ದೋಳಿ ಉದಕಾನ್ ಭರ್ಲೆ' ತಳೆ
 ಜಾಲ್ಲೆಲೆ ಮೃತ್ಯು. ಥೊಡೆ ಜಣ್ 'ದೋಳಿ ತಳೆ' ಜಾಲ್ಲೆಲೆ
 ಮೃತ್ಯುನ್ ಜೊಕ್ ಕರ್ಮಾತ್. ತಳೆ ಕಿತೆಯ್ ಜಾಲೆನಾತ್.
 ದೋಳಿ ಜಾಲೆ-ದೋಳಿ ತಳೆ' ಜಾಲೆ.

ಛಂದಃ 'ಹರೇಕಃ' ಉತ್ತರ ವಾಪರಾನಾ ಜೊಕ್ಕ ಕರ್ತೃತ್ವ,
 ದೇಹಿಕ್ : 'ಹರೇಕಃ' ದೊಳೆ ಮ್ಯಾಕಾ ಪಳಿತಾಲೆ', 'ಹರೇಕಃ'
 ಪ್ರಸ್ತಕಾಂನಿ', ಆಶೆಂ ಮ್ಹಣುಂಕ್ ಜಾಯಸ್ : 'ಹರೇಕಃ ದೊಳೊ
 ಮ್ಯಾಕಾ ಪಳಿತಾಲೊ', ಹರೇಕ ಪ್ರಸ್ತಕಾಂತ್'.

ನಾಕ್ಯಾಂತ ಉತ್ರಾಂಜೆಂ ಸ್ಥಾನ್ :

ಸಾಂಗುಂಕ್ ಆಸಾ ತೆಂ ಜೊಕ್ಡೆ > ಲಿಪಿನ್ ಸಾಂಗ್ ಖಾತಿರ್ ತ್ಯಾ
ತ್ಯಾ ಉತ್ರಾಕ್ ತೆಂ ತೆಂ ಸ್ಪಾನ್ ದಿಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್, ದಾಕ್ಟರ್‌ಕ್:
ಹ್ಯಾ ವಾಕಾಂ ಮಧ್ಯೊ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ಪಳೆ.

ಅಜ್ಞ ಮಂಗ್ಗುರಾಕ್ ಪ್ರಭಾನ್ ಮಂತ್ರಿ ಯೆತಾ.

ಪ್ರಧಾನ್ ಮಂತ್ರಿ ಆಜ್ಞೆ ಮಂಗಳೂರುಕೆ ಯೆತಾ. ಫಾಲ್ಗುಣ
ಶೋ ಬೆಂಗಳೂರುಕೆ ವೆತಲೊ.

ರುಕಾರ್ ಮಂಕಡ್ ಆಸಾತ್ (There are monkeys
on the tree)

ಮೊಂಡ್ ರುಕಾರ್ ಆಸಾತ್ (The monkeys are on the tree)

ಮುಂಗೈರಾಂತ್ 'ಮಾವ್ನ್ ಜೈತು'. ಮುಂಗೈರ್ ಬಕ್ ಅಮ್ಮೈ ಶೈಗರ್, ಮಾವ್ನ್ ಅಮ್ಮೈ ಪ್ಪುಯ್. ಕೊ ಹರೇಕ್ ಮಾವ್ನ್ ಕಪ್ಪು. ಕಪ್ಪುನ್ 'ಮಾವ್ನ್ ಮುಂಗೈರಾಂತ್ ಜೈತು' ಮ್ಹುಂಗೈರ್ ಮ್ಹುಂಗೈರಾಂತ್ ಪ್ಪುಯ್. ಪ್ಪುಯ್ ಕಪಿತಿತ್, ಹನ್ ಕಪ್ಪುನ್ ಕೊಪ್ಪುಯ್ ಗಿತ್ತಾಂತ್ ಮ್ಹುಂಗೈರ್ ಅಸುಂಯಿತ್. ಅಮ್ಮೈ ಕಪ್ಪುಯ್ ಮ್ಹುಂಗೈರ್ ಗಿತ್ತಾಂತ್ ಕೊಕ್ಕ್ ಪುತ್ರಾಯೆರ್ ಭಾರ್ ಪಡೆನಾ. ಘೊಡೆಕಡೆ ಪುತ್ರಾಯೆಂ ಪ್ಪುಯ್ ಮ್ಹುಂಗೈರ್ ಕೊಕ್ಕ್ ಮ್ಹುಂಗೈರ್ ಭಾರ್ ಕಾಮುಂಗೈತ್.

“ಮಾಗಾ ತುಮಿ ಪಿಕಾಚ್ಯಾ ಧನಿಯಾಲಾಗಿ ತಾಣೆ ವಾತ್ರಾಡಿಯಾಂಕೆ ಆಪಲ್ಯಾ ಪಿಕಾಂತ್ ಧಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್”—ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ ಮಾತೆವ್ ९: ३८ । ಹೆ ಜೊಕತೆ ರಿತಿತೆನ ಅಶೆ ಘಾಲುಯೆತ : “ಮಾಗಾ ತುಮಿ ಪಿಕಾಚ್ಯಾ ಧನಿಯಾಲಾಗಿ ತಾಣೆ ಆಪಲ್ಯಾ ಪಿಕಾಂತ್ ವಾತ್ರಾಡಿ ಧಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್”, ವಾ “ಮಾಗಾ ತುಮಿ ಪಿಕಾಚ್ಯಾ ಧನಿಯಾಲಾಗಿ ಧಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್ ತಾಣೆ ವಾತ್ರಾಡಿ ಆಪಲ್ಯಾ ಪಿಕಾಂತ್”, ವಾ “ಪಿಕಾಚ್ಯಾ ಧನಿಯಾಲಾಗಿ, ತಾಣೆ ಆಪಲ್ಯಾ ಪಿಕಾಂತ್ ವಾತ್ರಾಡಿ ಧಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್, ತುಮಿ ಮಾಗಾ” ವಾ

ವಾಕ್ಯಾಂತ್ ತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಜಾಯತ್ಯಾ ದಾಕಲ್ಯಾ ಬರಾಬರ್ ವಿವರಣ ದೊಂಕಾ ಮನ ಆಸಲೆ । ಪುಣ ಚಡ ಲಾಂವ್ ಜಾತಾ ದೆಕುನ್ ಹೊ ವಿಶಯ ಇತಲ್ಯಾರ ಸಂಪರ್ಕಾಂತ್ ।

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಕಾನಡೀ ಲಿಪಿಂತ್ :

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಕಾನಡೀ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರಯ್ತಾನಾ ವಿವೊ ಆವಾಜ್ (unrounded sound) ದಾಕಂವ್ಕ್ ದೀರ್ಘ (९) ಫಾಲ್ತಾತ್ ಆನಿ ಪೊಳೊ ಆವಾಜ್ (rounded sound) ದಾಕಂವ್ಕ್ ದೀರ್ಘ ಸೊಡ್ತಾತ್. ದೆಕಿಕ್ : ‘ಪೇರ್’ ಆನಿ ‘ಪೆರ್’ ‘ಬೋರ್’ ಆನಿ ‘ಬೊರ್’. ಹಿ ಚಾರ್‌ಯೊ ಉತ್ರಾಂ ಪೊಡ್ಚೊ (ದೀಗ್) ಆವಾಜಾಚೊ ಆಸ್ತಾಂ ದೀರ್ಘ ಸೊಡುನ್ ‘ಪೆರ್’ ‘ಬೊರ್’ ಬರವ್ಚೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ಸ್ವಯ್. ಚಾರ್‌ಯೊ ಉತ್ರಾಂನಿ ದೀರ್ಘ ಫಾಲ್ತಾಂಕ್ ಜಾಯ್. ಪುಣ ‘ಪೇರ್’ (ಪೆರಾಚೊ ರೂಕ್) ಆನಿ ‘ಬೋರ್’ (ಬದ್ವಾಗುಡಾಚೆಂ ಪಾಡ್) —ಹಾಂಚೊ ವಿವೊ ಆವಾಜ್ ದಾಕಂವ್ಕ್ ಅಕ್ಷರಾ ವಯ್, ವೆಗ್ಳೊಚ್ ಏಕ್ ಸಂಕೇತ್ ಆಸ್ಲಾರ್ ಬರೆ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ರೋಮೊ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರಯ್ತಾನಾ ದಾಕಯ್ತಾತ್ ತೊ ಸಂಕೇತ್ ಜಾಯ್. ಸದ್ಯಾಕ್ ಭಾಷ್ಯಾ ತೆಕಿತ್ ಹಾಂವೆಂ ಏಕ್ ಸಂಕೇತ್ ವಾಪರ್ಲಾ. ‘ಪೆ > ಲ್’, ‘ಪೇರ್’, ‘ಬೊ > ಲ್’, ‘ಬೋರ್’, ‘ಸೊ > ಲ್’ (ಮೊಟ್ಟೊ ಆನಿ ವಿವೊ ಆವಾಜ್—ಕ್ರಿಯಾಪದ್) ‘ಸೊಲ್’ ಮೊಟ್ಟೊ ಆನಿ ಪೊಳೊ ಆವಾಜ್—ನಾಮಪದ್), ಅಶೆಂ ಥೊಡೆ ಸದ್ವೊ ಪೊಳ್ಯಾ ಆನಿ ದೀಗ್ ಆವಾಜಾಚೆ, ಥೊಡೆ ಪೊಳ್ಯಾ ಆನಿ ಮೊಟ್ಟೊ ಆವಾಜಾಚೆ, ಥೊಡೆ ವಿವ್ಯಾ ಆನಿ ದೀಗ್ ಆವಾಜಾಚೆ ಆನಿ ಥೊಡೆ ವಿವ್ಯಾ ಆನಿ ಮೊಟ್ಟೊ ಆವಾಜಾಚೆ. ಸಂಕೇತ್ ನಾಸ್ತಾನಾಯ್ ಸಂದರ್ಭಾ ಪರ್ಮಾಣೆಂ ಸಾರ್ಕಾ ಆವಾಜಾನ್ ವಾಚುಂಯೆತ್.

‘ತಾಚೆ ಆವಯ್’—ಹಾಂಚುಂ ‘ಚೆ’ ವಿವೊ ಆವಾಜ್ ಮ್ಹಣ್ ದಾಕಂವ್ಕ್ ಫಾಲ್ತೊ ದೀರ್ಘ ಸಾಧ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಅಡ್ಕಲ್ಯಾ. ದೀರ್ಘ ಕಿತ್ಯಾ ಫಾಲ್ತಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ತಾಂಕಾಂ ಸಮ್ಜನಾ. ವಿವೇಕಾಕ್‌ಯೊ ತೊ ಅಡ್ಕಲ್ಯಾ. ದೆಕುನ್ ವಿವೊ

“ಮಾಗಾ ತುಮಿ ಪಿಕಾಚ್ಯಾ ಧನಿಯಾಲಾಗಿ ತಾಣೆ ವಾತ್ರಾಡಿಯಾಂಕೆ ಆಪಲ್ಯಾ ಪಿಕಾಂತ್ ಧಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್”—ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ ಮಾತೆವ್ 9:38. ಹೆಂ ಜೊಕ್ತೆ > ०३३ ಆಶೆಂ ಫಾಲ್ತುಂಯೆತ್ : “ಮಾಗಾ ತುಮಿ ಪಿಕಾಚ್ಯಾ ಧನಿಯಾಲಾಗಿ ತಾಣೆ ಆಪಲ್ಯಾ ಪಿಕಾಂತ್ ವಾತ್ರಾಡಿ ಧಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್”, ವಾ “ಮಾಗಾ ತುಮಿ ಪಿಕಾಚ್ಯಾ ಧನಿಯಾಲಾಗಿ ಧಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್ ತಾಣೆ ವಾತ್ರಾಡಿ ಆಪಲ್ಯಾ ಪಿಕಾಂತ್”, ವಾ “ಪಿಕಾಚ್ಯಾ ಧನಿಯಾಲಾಗಿ, ತಾಣೆ ಆಪಲ್ಯಾ ಪಿಕಾಂತ್ ವಾತ್ರಾಡಿ ಧಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್ ತುಮಿ ಮಾಗಾ” ವಾ . . .

ವಾಕ್ಯಾಂತ್ ಉತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಜಾಯತ್ಯಾ ದಾಕಲ್ಯಾಂಬರಾಬರ್ ವಿವರಣ್ ದಿಂವ್ಕ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ ಮನ್ ಆಸ್ಲೆಂ. ಪುಣ್ ಚಡ್ ಲಾಂವ್ ಜಾತಾ ದೆಕುನ್ ಮೊ ವಿಶಯ ಇತ್ಲ್ಯಾರ್ ಸಂಪರ್ಕಾಂತ್.

ಆವಾಜ್ ದಾಕಂವ್ಕ್ ಸಂಕೇತ್ ಫಾಲ್ತುಂಕ್ ಜಾಯ್. ಸಂಕೇತ್ ನಾಸ್ತಾನಾಯ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ವಾಚುಂಯೆತ್. ದೆಕಿಕ್ : ‘ತಾಚೆ ಆವಯ್’, ‘ತಾಚೆ ಪುಣ್’. ಫುಸ್ಪಡ್ ಆಸಾ ಥಂಯ್ ಸಂಕೇತ್ ಫಾಲ್ತುಂಕಚ್ ಜಾಯ್.

ದೀಗ್ ಆವಾಜ್ ದಾಕಂವ್ಕ್ ಹರೇಕ್ ಪಾವ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ಫಾಲ್ತಿ ಗರ್ಜ್ ದಿಸನಾ. ದೀರ್ಘ ಸೊಡ್ಚಾರ್‌ಯೊ ದೀಗ್ ಆವಾಜಾನ್ ವಾಚುಂಯೆತ್. ದೆಕಿಕ್ : ರಾತಿ (ರಾತಿ), ಕರೊನ್ (ಕರುನ್). ವಾಗೆ (ವಾಗೆ), ವಾಗಾಕೆ (ವಾಗಾಕೆ). ಗರ್ಜೆ ಭಾಯ್ಲೆ ದೀರ್ಘ ಸೊಡ್ಚಾರ್ ಭಾಷ್ಯಾಕಾಮ್ ಉಣೆಂ ಜಾಯ್. ದೀಗ್ ಸಂಪರ್ಕಾಖಾತಿರ್ ಉತ್ರಾಂ ಮೊಟ್ಟೆಂ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್ತಾಂ ಬದ್ಲಲಿ ಭಾಸ್ ಪರತ್ ಆದ್ಲೆ > ಸ್ಥಿ ತೆಕ್ ವ್ಹರ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ ಭೊಗ್ತಾ. ಕೊಂಕಣಿಪಣ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಚಿ ಖಾತಿರ್ ಲಾಂಬವ್ಕ್ ವಾ ಲಾಂಬೊವ್ಕ್ ಉಲಯ್ತಲಿಂ ತಶೆಂ ಉಲವುಂ.

ಥೊಡೆ ‘ಯೆವ್ಚೆಂ’, ‘ಜಾವ್ಚೆಂ’, ‘ಖಾವ್ಚೆಂ’ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಥೊಡೆ ‘ಯೆಂವ್ಚೆಂ’, ‘ಜಾಂವ್ಚೆಂ’, ‘ಖಾಂವ್ಚೆಂ’ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಹಾಡುಂಕ್—ಹಾಡ್ಚೆಂ (ಹಾಂವ್ಚೆಂ ಸ್ವಯ್) ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಖಾವುಂಕ್ (ಖಾಂವ್ಚೆಂ)—‘ಖಾವ್ಚೆಂ’ ಜಾತಾ. ಹೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ರೂಪ್ ಪ್ರಮಾಣ್ ಕಶೆಂ ಧರುಂಕ್ ಫಾವೊ. ಗರ್ಜ್ ನಾಶ್ಲೊ ಅನು ಸ್ವಾರ್ ಕಾಡ್ಚಾರ್ ಭಾಷ್ಯಾಕಾಮ್ ಉಣೆಂ ಜಾಯ್. ವಾಚ್ಚೊಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾಂತ್ ಅನುಸ್ವಾರ್ ಆಯ್ಲಾರ್ ಯೇಂವ್.

—ಚೊಸ್ತಿ ನಾಸ್.

आमची भास शिक

अन्वि, भास शिक

सामान्यरूप :

सामान्यरूप (stem oblique form) म्हणजे विभक्तीप्रत्यय (case ending) लागता तो शब्दाचा भाग । हो प्रत्यय मूलरूप वा प्रथमा (nominative case) हाका लागता, पण फक्त सामान्य रूपाक लागता । उदाहरणां : "रेडो" हें मूलरूप वा प्रथमा, आणि ताचें सामान्यरूप "रेड्या"; म्हणुन "रेडो" हाका प्रत्यय लागता, पण "रेड्या" हाका लागता, आणि "रेड्याक" अशें जाता आणि "रेडोक" अशें जायना । "ताळु" हें मूलरूप आणि "ताळवे" हें ताचें सामान्यरूप, देखुन "ताळवेक" हो विभक्ती आणि "ताळुक" न्हय । "गोरू" हें मूलरूप आणि "गोरवा" हें सामान्यरूप, म्हणुन "गोरवाक" अशें जाता आणि "गोरूक" जायना । हो एक भव साधो आणि सरळ नेम जो सगळे सामान्य लोक जाण आणि उबारतात ।

तरी कांय कोंकणी लेखक आमचे भाशेचें निवळ उदक खदळ करतात । हें नमुने :

१. "नवें गोंय", 4-6-1986, p.4 "गिलसन रेवेल्लोक बिल्लो" ।

२. "गुलाब", जून ८६, pp. 4, 4 : श्री. एडवार्डो फालेरोक; p. 36 : रेमोक व्हड येस आंवडेता; pp. 4,5,6 6,6,7 : बाब फालेरोन; p.4 : बाब फालेरोची वावर; p.4 : बाब फालेरोची नदर; p. 7 : फालेरोचें स्वपणांतलें गोंय; p. 7 : बाब फालेरोचीं ततवां; p. 7 : बाब एडवार्डो फालेरोकडेन ।

३. "वाव्राडयांचो इश्ट" 17, 24-5-'86, p.1 : राज्य मंत्री एडवार्डो फालेरोक; pp. 8, 8 : एडवार्डो फालेरोन; 31-5-'86, p. 6 : पंगड मेक्षिकोक पावलो; 7-6-'86, p. 4 : श्री. फालेरोचें मन; p. 4 : मेक्षिकोच्य़ा; p. 8 : फालेरोक उनउनीत येवकार; p. 8 : श्री. एडवार्डो फालेरोन; p. 8 : श्री फालेरोचो सतकार ।

सामान्यरूप :

सामान्यरूप (stem, oblique form) म्हणजे विभक्तीप्रत्यय (case ending) लागता तो शब्दाचा भाग. हो प्रत्यय मूलरूप वा प्रथमा (nominative case) हाका लागता, पण फक्त सामान्य रूपाक लागता. उदाहरणां : "रेडो" हें मूलरूप वा प्रथमा, आणि ताचें सामान्यरूप "रेड्या"; म्हणुन "रेडो" हाका प्रत्यय लागता, पण "रेड्या" हाका लागता, आणि "रेड्याक" अशें जाता आणि "रेडोक" अशें जायना. "ताळु" हें मूलरूप आणि "ताळवे" हें ताचें सामान्यरूप, देखुन "ताळवेक" हो विभक्ती आणि "ताळुक" न्हय. "गोरू" हें मूलरूप आणि "गोरवा" हें सामान्यरूप, म्हणुन "गोरवाक" अशें जाता आणि "गोरूक" जायना. हो एक भव साधो आणि सरळ नेम जो सगळे सामान्य लोक जाण आणि उबारतात ।

तरी कांय कोंकणी लेखक आमचे भाशेचें निवळ उदक खदळ करतात. हें नमुने :

1) "नवें गोंय", 4-6-1986, p.4 : "गिलसन रेवेल्लोक—क... बिल्लो".

2) "गुलाब", जून 86, pp.4, 4 : श्री. एडवार्डो फालेरोक; p.36 : रेमोक व्हड येस आंवडेता; pp. 4,5,6,6,6,7 : बाब फालेरोन; p.4 : बाब फालेरोची वावर; p.4 : बाब फालेरोची नदर; p. 7 : फालेरोचें स्वपणांतलें गोंय; p. 7 : बाब फालेरोचीं ततवां; p. 7 : बाब एडवार्डो फालेरोकडेन ।

3) "वाव्राडयांचो इश्ट", 17, 24-5-'86 p.1 : राज्य मंत्री एडवार्डो फालेरोक; pp.8, 8 : एडवार्डो फालेरोन; 31-5-'86, p.6 : पंगड मेक्षिकोक पावलो; 7-6-86, p.4 : श्री. फालेरोचें मन; p.4 : मेक्षिकोच्य़ा; p.8 : फालेरोक उनउनीत येवकार; p.8 : श्री. एडवार्डो फालेरोन; p.8 : श्री फालेरोचो सतकार ।

४. "दर म्हैच्याची रोठी", April '86, p. 17: पाद्र कोत्तोलेंगोन; फेब्रेर '86, p. 6: श्री लंकाचे पवित्र सवे खातीर ।

ह्या वयल्या उदाहरणांनी "फालेरो, रेबेल्लो, मेक्षिको, रेमा, कोत्तोलेंगो" हांची सामान्यरूपां "फालेरा, रेबेल्ला, मेक्षिका, रेमा, कोत्तोलेंगा" अशीं जातात आनि म्हणुन तांच्यो विभक्तयो "फालेरूक, फालेरान...; रेबेल्लाक, रेबेल्लान...; मेक्षिकाक, मेक्षिकान; रेमाक, रेमान; कोत्तोलेंगाक, कोत्तोलेंगान...; आनि "लंका" हाचें सामान्यरूप "लंके" देखुन "लंकेक, लंकेचो..."; जशें "सीता. सीते, सीतक, सीतेन..." अशें जाता । वेश्टोच गोंदोळ करची गरज ना । हे बाबतींत आमचे अशिक्षित लोक कोंकणी व्याकरणाचो शुद्ध उपयोग करतात; तांची देख घेवची ।

पण वयल्या नेमाळ्यांचेर अनेक पावटी सारकें बग्यतात, देखीक:

१. "गुलाब" जून '86, p.37: मानसी.
आगापिताक नमान.

२. "बाबाडयांचो इश्ट", 31-5-'86, p. 6:
पाद्री आगनेलाक धिनवामतात ।

३. "दर म्हैच्याची रोठी", एप्रिल '86, pp.17, 17: पाद्र कोत्तोलेंगाक, p. 18: पाद्र कोत्तो-लेंगाशीं; p. 18: पाद्र लुविसाक; p. 18: पाद्र कोत्तोलेंगाच्या जिवितांत; p. 21: मोयजेसान; मार्च '86, p. 13: वेर्नादाक; p. 13: सांत आंब्रोजाची; फेब्रेर '86, p. 20: पुण आलफोनसान p.20: आलफोनसाक; p. 20: आलफोनसाचेर ।

ह्या उदाहरणांनी विभक्तीप्रत्यय नामाच्या सामान्यरूपाक जोडला, आनि हे परीं व्याकरणाचो नेम मांडाळला । तर हांच नेम पयल्या उदाहरणांनी वापरूंक ना । म्हणजे विभक्तिप्रत्यय जोडपाक एक व्याकरणी नेम आसा म्हण खबर नाशी दिसता, आनि नेदना चुक्यो वडतात वा चुकोन एकाद्रा सारकें पडता ।

4) "दर म्हैच्याची रोठी", April 86, p.17: पाद्र कोत्तोलेंगो-न् फेब्रेर '86. p.6: श्री लंकाचे पवित्र-सवेखातीर.

ह्या वयल्या उदाहरणांनी "फालेरो, रेबेल्लो, मेक्षिको, रेमा, कोत्तोलेंगो" हांचो सामान्यरूप "फालेरा, रेबेल्ला, मेक्षिका, रेमा, कोत्तोलेंगा" अशो जातात आनि म्हणुन तांच्यो विभक्तयो "फालेरूक, फालेरान... रेबेल्लाक, रेबेल्लान... मेक्षिकाक, मेक्षिकान; रेमाक, रेमान; कोत्तोलेंगाक, कोत्तोलेंगान...; आनि "लंका" हाचो सामान्यरूप "लंके" देखुन "लंकेक, लंकेचो..."; जशें "सीता. सीते, सीतक, सीतेन..." अशें जाता । वेश्टोच गोंदोळ करची गरज ना । हे बाबतींत आमचे अशिक्षित लोक कोंकणी व्याकरणाचो शुद्ध उपयोग करतात; तांची देख घेवची ।

पण वयल्या नेमाळ्यांचेर अनेक पावटी सारकें बग्यतात, देखीक:

1) "गुलाब" जून '86, p.37: मानसी.
आगापिताक नमान.

2) "बाबाडयांचो इश्ट", 31-5-'86, p. 6:
पाद्री आगनेलाक धिनवामतात ।

3) "दर म्हैच्याची रोठी", एप्रिल '86 pp.17, 17: पाद्र कोत्तोलेंगाक; p.18: पाद्र कोत्तो-लेंगाशीं; p.18: पाद्र लुविसाक; p.18: पाद्र कोत्तोलेंगाच्या जिवितांत; p.21: मोयजेसान; मार्च '86, p.13: वेर्नादाक; p.13: सांत आंब्रोजाची; फेब्रेर '86, p.20: पुण आलफोनसान p.20: आलफोनसाक; p.20: आलफोनसाचेर ।

ह्या उदाहरणांनी विभक्तीप्रत्यय नामाच्या सामान्यरूपाक जोडला, आनि हे परीं व्याकरणाचो नेम मांडाळला । तर हांच नेम पयल्या उदाहरणांनी वापरूंक ना । म्हणजे विभक्तिप्रत्यय जोडपाक एक व्याकरणी नेम आसा म्हण खबर नाशी दिसता, आनि नेदना चुक्यो वडतात वा चुकोन एकाद्रा सारकें पडता ।

मागीर आनीक उदाहरणां मेळतात :

१. "वात्राड्यांचा डष्ट" 24-5-86, p. 9 : श्री एडवार्डो फालेरो-हाणे: श्री एडवार्डो फालेरो-हाका. 7-6-86, p.4 : श्री. एडवार्डो फालेरो-हाका p.8 : श्री. एडवार्डो फालेरो-हाचे. असली बांधावळ म्हळ्यार बरी कोंकणी । चड करून जेदना एक नांव लाब आसता, तेदना ते नांव प्रथमेंत (nominative case) दवरतात आनि ताच्या फाटल्यान दर्शक सर्वनाम (demonstrative pronoun) "हो, ही, हे" गरज ते विभक्तींत घालतात । भारती भासांनी अशी एक चाल आसा, देखीक "गिलसन फान्सिसका रेबेल्लो हाका । C S E परिक्षेंत भांगरा बिल्ला फावो जालो", "दोना एस्कोलास्तिका प्राजेरेस दे कास्तेलो ब्रांको, ही एका निळया रंगताची फिरंगी अस्त्री ।

म्हणून सुशिक्षित कोंकणी बरवण्यांक आनि उलवण्यांक नामांचें सामान्यरूप हाची ओळख आनि ज्ञान निबेल गरजेची । नामांची सामान्यरूपां ओळखुंचो क्रम कोंकणी व्याकरणांत दीवक जाय । ह्या संदर्भांत म्हजें देवनागरी "कोंकणी भाशेचें व्याकरण" गोंय, १९८३, हांतुं हांवें प्रयतन केला, पण जे नेम हांवें मांडल्या सामके शुद्ध आनि पूर्ण जांवक ना, आनि हाचें एक कारण म्हणल्यार कोंकणी भाशेंत तीन थरांचे अंत्यस्वर (final vowels) आसात म्हण लक्षांत धरूंक ना । म्हणजे दीर्घ (long), ह्रस्व (short) आनि निश्चर (silent) आनि फकत दीर्घ आनि ह्रस्व स्वर न्हय । हे खातीर, वयल्या व्याकरणांत, pp. 24-27 लागू जाता थंय, दिल्यात आसा नेमा बदल, हे नेम मांडुयेतात ।

पुलिंगी नामां :

a) दीर्घ ऊ-कारांत नामांची एकवचनी आनि अनेकवचनी सामान्यरूपां वा आनि वां-कारांत जातात, देखीक: दुडू, दुडवा, दुडवां ।

b) ह्रस्व उ-कारांत नामांची एकवचनी आनि अनेकवचनी सामान्यरूपां दीर्घ ऊ आनि ऊं-कारांत जातात । देखीक: गुरु, गुरू, गुरूं; प्रभू, प्रभू, प्रभू ।

मोगीर असो उदाहरणो मेळता :

1) "वाव्राड्यांचो डष्ट", 24-5-86, p.9 : श्री एडवार्डो फालेरो-हाणे: श्री एडवार्डो फालेरो-हाका: 7-6-86, p.4 : श्री एडवार्डो फालेरो-हाका: p.8 : श्री एडवार्डो फालेरो-हाणे. असो बांधावळ म्हळ्यार बरी कोंकणी. जेदना कुरुन जेदना एक नांव लाब आसता, तेदना ते नांव प्रथमेंत (nominative case) दवरतात आनि ताच्या फाटल्यान दर्शक सर्वनाम (demonstrative pronoun) "हो, ही, हे" गरज ते विभक्तींत घालतात. भारती भासांनी अशी एक चाल आसा, देखीक: "गिलसन फान्सिसका रेबेल्लो हाका । C S E परिक्षेंत भांगरा बिल्ला फावो जालो", "दोना एस्कोलास्तिका प्राजेरेस दे कास्तेलो ब्रांको, ही एका निळया रंगताची फिरंगी अस्त्री ।

म्हणून सुशिक्षित कोंकणी बरवण्यांक आनि उलवण्यांक नामांचें सामान्यरूप हाची ओळख आनि ज्ञान निबेल गरजेची । नामांची सामान्यरूपां ओळखुंचो क्रम कोंकणी व्याकरणांत दीवक जाय । ह्या संदर्भांत म्हजें देवनागरी "कोंकणी भाशेचें व्याकरण" गोंय, १९८३, हांतुं हांवें प्रयतन केला, पण जे नेम हांवें मांडल्या सामके शुद्ध आनि पूर्ण जांवक ना, आनि हाचें एक कारण म्हणल्यार कोंकणी भाशेंत तीन थरांचे अंत्यस्वर (final vowels) आसात म्हण लक्षांत धरूंक ना । म्हणजे दीर्घ (long), ह्रस्व (short) आनि निश्चर (silent) आनि फकत दीर्घ आनि ह्रस्व स्वर न्हय । हे खातीर, वयल्या व्याकरणांत, pp. 24-27 लागू जाता थंय, दिल्यात आसा नेमा बदल, हे नेम मांडुयेतात ।

पुलिंगी नामां :

a) दीर्घ ऊ-कारांत नामांची एकवचनी आनि अनेकवचनी सामान्यरूपां वा आनि वां-कारांत जातात, देखीक: दुडू, दुडवा, दुडवां ।

b) ह्रस्व उ-कारांत नामांची एकवचनी आनि अनेकवचनी सामान्यरूपां दीर्घ ऊ आनि ऊं-कारांत जातात । देखीक: गुरु, गुरू, गुरूं; प्रभू, प्रभू, प्रभू ।

c) ನಿಶ್ವರ ಁ-ಕಾರಾಂತ ನಾಮಾಂಚಿಂ ಏಕವಚನಿ ಆನಿ ಅನೇಕವಚನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ಆ ಆನಿ ಆಂ-ಕಾರಾಂತ ಜಾತಾತ. ದೇಖಿಕ: ರಾತ (ಁ), ರಾತಾ, ರಾತಾಂ; ಬಯ್ಲ (ಁ), ಬಯ್ಲಾ, ಬಯ್ಲಾಂ.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಿ ನಾಮಾಂ:

1. a) ದೀರ್ಘ ಁ-ಕಾರಾಂತ ನಾಮಾಂಚಿಂ ಏಕವಚನಿ ಆನಿ ಅನೇಕವಚನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ವೇ ಆನಿ ವಾಂ-ಕಾರಾಂತ ಜಾತಾತ, ದೇಖಿಕ: ಜೊಡ್ಲ, ಜೊಡ್ಲವೆ, ಜೊಡ್ಲವಾಂ; ತಾಡ್ಲ, ತಾಡ್ಲವೆ, ತಾಡ್ಲವಾಂ.

b) ಹ್ರಸ್ವ ಆನಿ ನಿಶ್ವರ ಁ-ಕಾರಾಂತ ನಾಮಾಂಚಿಂ ಏಕವಚನಿ ಆನಿ ಅನೇಕವಚನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ದೀರ್ಘ ಁ ಆನಿ ಁಂ-ಕಾರಾಂತ ಜಾತಾತ, ದೇಖಿಕ: ಕಾಜು, ಕಾಜು, ಕಾಜು, ಕಾಜು; ಬಿಡ್ಲು, ಬಿಡ್ಲು, ಬಿಡ್ಲು (ಹ್ರಸ್ವ); ವಸ್ತ (ಁ), ವಸ್ತು, ವಸ್ತು (ನಿಶ್ವರ).

2. a) ದೀರ್ಘ ಈ-ಕಾರಾಂತ ನಾಮಾಂಚಿಂ ಏಕವಚನಿ ಆನಿ ಅನೇಕವಚನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ಯೆ ಆನಿ ಯಾಂ-ಕಾರಾಂತ ಜಾತಾತ, ದೇಖಿಕ: ಬಡ್ಡಿ, ಬಡ್ಡಿಯೆ, ಬಡ್ಡಿಯಾಂ.

b) ಹ್ರಸ್ವ ಆನಿ ನಿಶ್ವರ ಈ-ಕಾರಾಂತ ನಾಮಾಂಚಿಂ ಏಕವಚನಿ ಆನಿ ಅನೇಕವಚನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ದೀರ್ಘ ಈ ಆನಿ ಈಂ-ಕಾರಾಂತ ಜಾತಾತ, ದೇಖಿಕ: ಲಿಪಿ, ಲಿಪಿ, ಲಿಪಿ (ಹ್ರಸ್ವ); ಚುಕ (ಈ), ಚುಕಿ, ಚುಕಿ (ನಿಶ್ವರ)

(ಹೆ ವಿಶಯಿ ಫುಡಲೊ ಅಭ್ಯಾಸ ಕರಚೊ ಆಸಾ)

[ಗುಲಾಬ (ಸಪ್ಟೆಂಬರ್ '೮೬) ಪತ್ರಿಕೆಚೆ ಕೃಪೆನ]

—ಪ್ರಾ. ಲು. ಆ. ರೋದ್ರಿಗಿಸ.

c) ನಿಶ್ವರ ಉ-ಕಾರಾಂತ ನಾಮಾಂಚಿಂ ಏಕವಚನಿ ಆನಿ ಅನೇಕವಚನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ಆ ಆನಿ ಆಂ-ಕಾರಾಂತ ಜಾತಾತ, ದೇಖಿಕ: ರಾತ್ (ಉ), ರಾತಾ, ರಾತಾಂ; ಬಯ್ಲ (ಉ), ಬಯ್ಲಾ, ಬಯ್ಲಾಂ.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಿ ನಾಮಾಂ

1. a) ದೀರ್ಘ ಉ-ಕಾರಾಂತ ನಾಮಾಂಚಿಂ ಏಕವಚನಿ ಆನಿ ಅನೇಕವಚನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ವೆ ಆನಿ ವಾಂ-ಕಾರಾಂತ ಜಾತಾತ, ದೇಖಿಕ: ಜೊಳೊ, ಜೊಳೊ, ಜೊಳೊ; ತಾಳೊ, ತಾಳೊ, ತಾಳೊ.

b) ಹ್ರಸ್ವ ಆನಿ ನಿಶ್ವರ ಉ-ಕಾರಾಂತ ನಾಮಾಂಚಿಂ ಏಕವಚನಿ ಆನಿ ಅನೇಕವಚನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ದೀರ್ಘ ಉ ಆನಿ ಉಂ-ಕಾರಾಂತ ಜಾತಾತ, ದೇಖಿಕ: ಕಾಜು, ಕಾಜು, ಕಾಜು; ಬಿಡ್ಲು, ಬಿಡ್ಲು, ಬಿಡ್ಲು (ಹ್ರಸ್ವ); ವಸ್ತ (ಉ), ವಸ್ತು, ವಸ್ತು (ನಿಶ್ವರ).

2. a) ದೀರ್ಘ ಈ-ಕಾರಾಂತ ನಾಮಾಂಚಿಂ ಏಕವಚನಿ ಆನಿ ಅನೇಕವಚನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ಯೆ ಆನಿ ಯಾಂ-ಕಾರಾಂತ ಜಾತಾತ, ದೇಖಿಕ: ಬಡ್ಡಿ, ಬಡ್ಡಿಯೆ, ಬಡ್ಡಿಯಾಂ.

b) ಹ್ರಸ್ವ ಆನಿ ನಿಶ್ವರ ಈ-ಕಾರಾಂತ ನಾಮಾಂಚಿಂ ಏಕವಚನಿ ಆನಿ ಅನೇಕವಚನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ದೀರ್ಘ ಈ ಆನಿ ಈಂ-ಕಾರಾಂತ ಜಾತಾತ, ದೇಖಿಕ: ಲಿಪಿ, ಲಿಪಿ, ಲಿಪಿ (ಹ್ರಸ್ವ); ಚುಕ (ಈ), ಚುಕಿ, ಚುಕಿ (ನಿಶ್ವರ).

ವೆ ವಿಶಯಿ ಫುಡಲೊ ಅಭ್ಯಾಸ ಕರಚೊ ಆಸಾ.

[ಗುಲಾಬ (ಸಪ್ಟೆಂಬರ್ '86) ಪತ್ರಿಕೆಚೆ ಕೃಪೆನ]

—ಪ್ರಾ. ಲು. ಆ. ರೋದ್ರಿಗಿಸ

कोंकणी म्हणण्यो वा गादयो

(मुकारिलां)

११११. कीड मेल्ली खंय आपल्या तोंडान ।
 १११२. शेणांतलो किडो शेणांत रावना ।
 १११३. घराघरीं तेच मातयेच्यो चुलियो ।
 (In every house the same style,
 the same earthen, fire place,
 the same defects)
 १११४. घरांतली कथा, पोटांतली व्यथा कोणा
 सांगुयेता ?
 १११५. घरासारकां सयरो, सयऱ्यासारकें घर न्हय ।
 १११६. घरांत ना पेजेक मीट (वाट) भायर
 वेताना भिश्यांक तूप ।
 १११७. घरा तेकीद पांयो (बुन्याद) घालुंका ।
 १११८. घर अस्कन, बायल मांकोड,
 त्या दादल्याक ना संकड ।
 १११९. घराचा चोर जिवेशीं मारता ।
 १२००. घरकारन इतली घरवस्ती की, पयशाची
 दाळ पावयता तीन पावटी ।
 १२०१. घर नातल्ल्याक उज्या भय ना ।
 १२०२. घर नागयलें ब्राह्मणाचें आनी श्राद्ध
 केलेलें पित्राचें ।
 १२०३. घर म्हण भित्तर घरी जायना ।
 १२०४. घराक आडावण; मडकेक भरावण ।
 १२०५. घरा दरिद्र भायर सांगुनये;
 भायरचेंय घरांत हाडुनये ।
 १२०६. घरांत आयिल्ल्या लक्ष्मीक लात
 कित्याक मारची ?
 १२०७. घर फिरतच वाशेय फिरतात ।
 १२०८. घर केल्यार, सत्तर वायटां मात्यार ।
 १२०९. घरांत दिवो जाल्यार, दिवळांत दिवो ।
 (If there is a lamp in the house,
 there will be one in the temple.
 Charity begins at home.)
 १२१०. घरा आंबील म्हण मांवाडया गेली;
 मांवाडयायी आंबील ।
 १२११. घरांत उंदीर शेंपडियो बडयतात ।
 १२१२. घरांत ना कवडी, कुळां मागता पगडी ।
 १२१३. गुमटाक एकडे, म्रदंगाक दोन कडे ।
 १२१४. घरच्या देवाक पुजा ना,
 भाहेरच्या देवाक नैवेद्य ।
 १२१५. घरचो (मोवु आशिलो) चोर
 जिवानशीं सोण्णा ।
 १२१६. घरचो दिवो म्हण उम्मा घुंवचिवे ?
 १२१७. घर-मोगऱ्याक परमळ ना ।
 (Jasmine in front of the house
 has no fragrance. Too much
 familiarity breeds contempt)
 १२१८. घरचो चोर जिवानशीं मारता ।
 (A thief whom you know kills
 you outright, so that his identity
 may not leak out)
 १२१९. घरची छिद्रं भायर सांगुनये,
 भायलीं घरांत हाडुनये ।
 १२२०. घरचें गोड आमशें, जेजारची आमसाणी
 गोडी ।
 १२२१. घरचें घरा जेवलो, घरच्या म्हांतारे
 कुटुं मोळलो ।
 १२२२. घर व्हडलें म्हण मोडुन उडयल्यार जातवे ?
 १२२३. घर पयस जाल्यारी मन पयस न्हय ।
 १२२४. घरचें दूद माडामुळांत वोतुनये ।
 १२२५. घ म्हळ्यारी घप कसूनये ।
 १२२६. घट्टी ताळ्यारी थुंटा, हगुर
 ताळ्यारी घुसपता ।
 १२२७. घर मोडुन माटव घालचो ।
 (Dismantling a house and erect-
 ing a mantap. Destroying valu-
 able things and going in for
 useless)
 १२२८. घरा दवरल्यार पिकना, आंगडी
 व्हेल्यार विकना ।

१२२९. घर लासल्यारी शेतांत रावयेत,
 पोटा लासल्यारी खंय रावचें ।
 १२३०. घर बांकूड आनी बायल मांकड ।
 १२३१. घर सगळें तुमनेलें, सामानाक मात्र
 हात लावनाका ।
 १२३२. घर सान (ल्हान) जाल्ले तरी मन
 होडु आस्सुका ।
 १२३३. घरा आयल्यारी वागु, भायर गेल्यारी कोलो ।
 १२३४. घाण्यांतु हातु दिल्लेली संगती ।
 १२३५. घाण्यांगेलें झगडें ।
 १२३६. घाटारी गेल्ले तरिकय फलसाक तिन्नी पान्न ।
 १२३७. घांटेवेलो हनुमंतसो शोभे पुरतेंच ।
 १२३८. घाण्या बैलाक धुंवचें काम ।
 १२३९. घाण्या बैलु कितलो भंवल्यारी
 आसल्लेच कडे आसा ।
 १२४०. घायसोक्का वागु, कितें करीत सांगुं ?
 १२४१. घायाक मिटा खळु ।
 १२४२. घायु एकडे, ओक्कद आनेक कडे ।
 १२४३. घायु पिकता मावु उरता ।
 १२४४. घालताय जाल्यार घालगे रांडे भिक,
 हांव पेडनेचो भिकारी ।
 १२४५. घुमटयाने मादाळयाकडे दूर व्हेल्लेले म्हणके ।
 १२४६. घेगे रांडे वायन म्हळ्यारी घेत्ता कोण ?
 १२४७. घेतना जेरुंवका दितना होगळुंवका ।
 १२४८. घेंवच्याक एक माप, दिवच्याक आनेक ।
 १२४९. घेंवच्याक सगळे येतात,
 दिवच्याक कोण येनांत ।
 १२५०. घांटु गिळतच बसला ।
 १२५१. गोडयाक उदकालागीं व्हरूंयेत, पुण उदक
 पियेशें करुंक जायना ।
 १२५२. घोवा परस बायल मोटी, मुसळ घेवन
 लागली फाटी ।
 १२५३. घोवा-बायललें मन एक आसल्यार,
 कांडल्यारी नीद पडता ।
 १२५४. घोवाक ना भाव, म्हाका खंयची जाव ?
 १२५५. घोंकचें सुणें चावना, चावचें सुणें घोकिता ।
 १२५६. घोडया बरी धांवनु येवन,
 किडया बरी हळू वत्ता ।
 १२५७. घोडया मागशी आनी राया एड्यारी
 उबो गावनये ।
 १२५८. घोवाक ना कुंडया पोळी घेडयाक पात्ताळी ।
 १२५९. घोव मेल्ल्याचाकी बोंड नाशिल्लें दूख होड ।
 १२६०. घोळतल्याक उपानु ना, बस्तल्याक
 भुग्व (रुच) ना ।
 १२६१. घट्टी घोडे गालका ।
 १२६२. घरापट्टी अन्नपूर्ण, भिक्षेगेल्यारी गच्ची
 मारता ।
 १२६३. घर दीवनु, गुडयारी रावल्यावरी ।
 १२६४. घर सोण्णु वत्ताना सारणीक झगडल्यावरी ।
 १२६५. घाणा बैलाक गागरी इत्याक ?
 १२६६. घरल्या जन्म आयल्या विद्राक जिवशी
 मारताती ।
 १२६७. घेताना गोड, दिताना रड ।
 १२६८. घरां गुग्गुम रिगला ।
 १२६९. घांटेक एकू स्वरू ।
 १२७०. घर रित्तें दवरनु गेल्लें, गांठ नित्य जरोनु
 सरलें ।
 १२७१. घायाचेरी मिट्टा उदक रकल्ल्यावरी ।
 १२७२. घरा दिवो लयिल्लो वायट जायना,
 सोयरायांक वाडल्लो बरो जायना ।
 १२७३. चडची वाल देवांनये ।
 १२७४. चड जून जाल्यार बियांक वायट ।
 १२७५. चुकल्ले गोवं धर्मापुराच्या तळयांत ।
 १२७६. चुकिविणे कोणें रांदुंक ना ।
 १२७७. चण्या झाडाचो चणो काडूंक निसण कित्याक ?
 १२७८. चंद्राक पळेवन सुणें भोंकता (घोंकता) ?
 १२७९. चमडी दीत पुण दमडी दीना ।
 १२८०. चड तांडता थंय फुटता ।
 १२८१. चड दुडु आसल्ल्यांक चड हुसको ।
 १२८२. चड मेस्त बुराफेस्त
 (Too many cooks spoil the broth)
 १२८३. चलत्या बयलाक कोणूय मारता ।
 (Too much work is extracted from
 a person who is willing to work)
 १२८४. चमडी काडल्यार दमडी सुटता ।
 १२८५. चम्मागलवा देवाक व्हाणां गुजा ।

१२८६. चर्माम्ची मुण्याकः लोकडा रुची घं ड्याकः
साकले रुची हम्नेक ।

१२८७. चल्याल्याची चाल कळता;
उलयतल्याचें उतर कळता ।

१२८८. चड जेवणां मरणा वेगी ।

१२८९. चड थायना रातीची हागना ।

१२९०. चंदना आमललां रुक चंदन जालां ।

(A tree near the sandal tree also
becomes a sandal tree)

१२९१. चण भाजल्यार तीळ उरता ?
(चण्या आंदटु तीळ कपलां)

१२९२. चणें खान हात धुल्यावरी ।

१२९३. चंदना बावलीगी ।

१२९४. चणा तिबा घाल्यावरी जाल्ला ।

१२९५. चंदाये मुल्लें कागणं काप्पुळ्यारी वत्तावे ?

१२९६. चर्म धुल्यारी कर्म सोडतवे ?

१२९७. चाकरी केल्यार बाकरी मेळता ।

१२९८. चांग आरोग्य धनाकय जायत ।

१२९९. चांगपणा करचो वेळ मेघा (मंडा)
म्हणके घांवाता ।

१३००. चाबून खेल्यार रुत कळता ।

१३०१. चामड्याक आनी कुतऱ्याक (मुण्याक) गाट ।

१३०२. चाकरे परस मुजारी व्हडलां ।

१३०३. चांगाक गेल्यार आंगाक गू ।

१३०४. चांगान गेल्यार ना वाट ।

१३०५. चांगान गेल्यार हृदयावेल्यान वाट मेळता ।

१३०६. चाबचे दात एक; हासचे दात आन्येक ।

१३०७. चानयेन चोच्चल्यावरी खात्ता ।

१३०८. चांग खेल्ले दीसूची परब; हून न्हाल्ले
दीसूची दिवाळी ।

१३०९. चांग कामांक चिकला खुंटो घाल्यावरी ।

१३१०. चाडी सांगतल्या भीड ना; बुड्डील्या
रीणांक वाडी ना ।

१३११. चांदण्याचा राती सातें घरल्यावरी ।

१३१२. चाणीणें हूं येतलो वत्तक वचतवे ?

१३१३. चांगु म्हणका जाल्यारी चिकला फोंडु मोरका

१३१४. च्यार हाता कांडणाक पांच हातीं बळे ।

१३१५. चाळयतल्यालें तोंड वांकडें ।

१३१६. चड उडल्यार भुय पडता ।

१३१७. चड उलयता थोडें फटयता ।

१३१८. चांदण्याक बोर येवचें वेलें, मुकल्या फारा
थंड जालें ।

१३१९. चक्राकड नालं हाड, कुणव्या पाराक
दोळे होड ।

१३२०. चर्डी नेवनाने न्हाण, वामणा नेवनाने जेवण ।

१३२१. चर्डी पाशी वार मुखारी (फुडें) ।

१३२२. चलो व्हडागिरी दीवका आनी सुन
गरीबागेली हाडका ।

१३२३. चवडे हातावेली पांळा ।

१३२४. चावचें गिळच्या आशेन न्हयवे ?

१३२५. चाबिलें चावडावचें ।

१३२६. चामा अवि दूर थावनुं गोमटे ।

१३२७. चाम्हाराचो आंड कमी भोंवता ।
(He wanders like the balls of a
spoemaker. He wanders aim-
lessly)

१३२८. चिचे आडर जिवेंच जळटा ।

१३२९. चिचेक पिकतां पिकतां आमसाणी येता ।

१३३०. चितेचो उजो निवता; चितेचो उजो निवना ।

१३३१. चित्रामुळा काड्डी लायल्यावरी खर्चून खर्चना ।

१३३२. चुकीक दोळे नात ।

१३३३. चंडत तो पडेल आनी पडेल तो बुडेल ।

१३३४. चिर्वो काडल्यार उमाल हाळु जायना ।

१३३५. चिकलान भरलले जेते (slipper)
वांवत्या व्हाळांत धुंवचें ।

१३३६. चितल्या बगर पांय घालचो न्हय ।

(Think before you step ahead)

१३३७. चीच मुकली जाल्यार तिची आमसाण वचना ।

१३३८. चितलें एक जालें आनयेक ।

१३३९. चिकलातुं गीं वुंटु ।

१३४०. चिक्करमनेच्यागेली मंधी ।

१३४१. चुडो तांतुंत लिपता मुंडो ।
(Marriage is a safe cover for
adultery)

१३४२. चेडवाच्या निवान आवय जेवी दुदान ।

१३४३. चेडियेक इत्याक घांव ? चांडाळाक
इत्याक देव ?

१३४४. चेडियेल्या तोंडाक दड्डेल तेल ।

१३४५. चेडियेल्या पोंरांक दिसाचो बापय ना,
रातिची आवय ना ।
१३४६. चेडी म्हांतारी जाल्यार पतिवृता जातावे?
१३४७. चेडो माडावरी आनी चेडुं केळिवरी
(केळंब्यावरी) ।
१३४८. चेरडाक ना तीन काम; उवाळून
उडोवच्याक स काम ।
१३४९. चेरडा काली चंदनावर पाड;
आतां खंयचें धुवे कुळार ?
१३५०. चेरडान मेल्यारी गुवा घाणी वचना ।
१३५१. चेरडान सांगुकय नज, तांदूळ सांकुकय नज ।
१३५२. चेरडालें राज्य दोन दिसांक ।
१३५३. चेरडाले हाल आवसुकडे थांय ।
१३५४. चेरडुं जांगेरी हागलें म्हण जांग कातरचिवे ?
१३५५. चेरडुं पाड न्हय; पाळलें घडयी न्हय ।
१३५६. चेरडुपण चेडियेलागीं, म्हातारपण बडियेलागीं ।
१३५७. चेरडुं मान जाल्यारी पेट्टु मानवे ?
(सोवो मानवे)
१३५८. चेरडुं मान आसताना आवसूक भितालीं;
व्हड जातच बापसूक ।
१३५९. चेलियेक आवसु; बेलयाक पावसु ।
१३६०. चेलियेक उलयिलें मुनेक लागता ।
१३६१. चेलियेक चोवच्याक गेल्लो चलो लगन
करून आयलो ।
१३६२. चेली चंदी (चिन्ना); दाळें कुडें ।
१३६३. चेली बुदवंती; दाई आसिल्याकडेन दवलो
सोदता; दवलो आसिल्याकडेन दाई सोदता ।
१३६४. चेल्ली भांग्रा भात्ती, चेल्लो सूच्या हिट्टु ।
१३६५. चीला परस पोट हांड ।
१३६६. चेल्ली बणां बोंबें म्हण हाडणु कपटां
पवरचिवे ?
१३६७. चिकलांत कमळ जाल्यावरी ।
१३६८. चित आसल्यारी राती सरना. संतोपु
आसल्यारी दीमु धांवना ।
१३६९. चेल्लो चेल्लेक पळयता; चेल्ली वंटीक पळयता
१३७०. चील पळवन खर्च करी ।
१३७१. चेल्ली शुंठी मांडें सी ।
१३७२. चेल्ली कुळार विसरना; आवसुली प्रीती
केदनांय सरना ।
१३७३. चेडुंवाले निमित्त घरा कला;
भांग्रा निमित्त वज्रां कला ।
१३७४. चिककोलु धुळेरी वत्ता म्हणु वाम वत्तवे ?
१३७५. चेडुंवांनी खावच्या सकताना
आवसु बापसुला हानु खाली ।
१३७६. चेडुं जांवचे फुडे पाळणें लायल्यावरी ।
१३७७. चिकलांत पडलेली हस्ती ।
१३७८. चेडयेली मोडयो ।
१३७९. चितला पीलणें बेलता ।
१३८०. चेडये दोळें चिल्लारी, मांकडा हान पिल्लारी ।
१३८१. चोरपणां मुट्यां आसम म्हणु हांव इत्याक
सगतां ?
१३८२. चिब्वड दान दिल्यावरी ।
१३८३. चोडाक पळयल्ल्यावरी पळयता ।
१३८४. चितला शींग चंद. मोरा पाक चंद ।
१३८५. चेडुं आवसूक तातसारु करता,
ती मदा बरेपण मागता ।
१३८६. चिंदी जाल्यारी धोंदी करूंक जाता ।
१३८७. चेरडुं हालडी (डी) री घालुनु गांवभरी गांदचें ।
१३८८. चुकिल्या पदाक थन्नना घालचो ।
१३८९. चुट्टेचो (चुडेंतचो) सरोप ।
१३९०. चून कांतून आनी उतर चितून पळोचें ।
(If you want to test the wisdom
of a man, listen to his answer as
you do in the case of a coconut
by scratching out a little kernel)
१३९१. चोराचें मत्यनारायण ।
१३९२. चोरी गळयाक दोरी ।
१३९३. चोरांक रीग दिल्ल्यावरी ।
१३९४. चोराचें तोंड मेलु (चोराक जीव घट्टी) ।
१३९५. चोळये आगवाले चोगया जातवे ?
१३९६. चोरा हात्तांतु बीरानु दिल्ल्यावरी ।
१३९७. चंद तोंडाक बणु नाका ।
१३९८. चोथीलया दाळयांक माती घालनाका ।
१३९९. चोराक सोडलो सन्यासीक धरलो ।
१४००. चोराक चांदने सजाना (चोराक चांदन्या
हुसका ।
१४०१. चोराचें पावल चोर जाणा ।
१४०२. चोराच्या दाळयांत दूख चड ।
१४०३. चोराची आवय हर्द्यांत रडता ।
(वेगवेगळ्या मुळां थावन)

Statement of ownership and other particulars about the journal

"AMAR KONKANI"

FORM IV (Rule 8)

1. Place of Publication	..	..	Mangalore
2. Periodicity of its Publication	..	..	Half Yearly
3. Printer's Name	..	..	Sri Goldwyn E. J. Vaz
Nationality	..	..	Indian
Address	..	..	Grenville Book Mfg. Co.
Derebail, Mangalore-575 006.
4. Publisher's Name	..	..	Rev. Leo D'Souza, S. J.
Nationality	..	..	Indian
Address	..	..	St. Aloysius College,
Mangalore-575 003.
5. Editor's Name	..	..	Sri Alban Castelino
Nationality	..	..	Indian
Address	..	..	Near Kadri Tollgate,
Mangalore-575 002.
6. Name and Address of Individuals who own the journal and partners or shareholders holding more than one percent of the total capital :	..	..	Rev. Leo D'Souza, S. J.,
St. Aloysius College,
Mangalore-575 003.

I, Leo D'Souza, S. J., hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

MANGALORE,
1-1-1990.

Sd/- Leo D'Souza, S. J.
(Signature of the Publisher)

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೆ
ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜ್
ಮಂಗ್ಲೂರ್ - 575 003.

ಹ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥಾನ್ ಪ್ರಕಟ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಘೆಯಾ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥಾಕ್ ತುನ್ವೊ ಆಧಾರ್ ದಿಯಾ. ಚಡಿತ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಘೆತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಡಿಸ್ಕೌಂಟ್ ಆಸಾ.

	ರು. ಪೈ
1. ಕಮಲಾಚೆಂ ಘರ್ ಭರ್ಲಲೊ ಆಜೊ
(ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಕಾದಂಬರಿ)
ಬರವ್ಣಿ : ಜೊ. ಸಾ. ಆಲ್ವರಿಸ್.	10 - 00
2. ಗೊಲ್ಗೊಥಾ - (ಸೊಮ್ಮಾಚ್ಯಾ ಕಷ್ಟಾಚೊ ವಿವರ್)
ಭಾಷಾಂತರ್ : ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನೊರೊನ್ಡಾ.	5 - 00
3. ಅರ್ಥಾಭರಿತ್ ಸಾಂಗ್ಣೊ
(ರುಚಿಕ್ ಕಾಣಿಯಾಂ ಸಂಗಿಂ ಸಾಂಗ್ಣ್ಯಾಚೊ ವಿವರ್)
ಬರವ್ಣಿ : ಶ್ರೀ ದಿನೇಶ್ ಪೈ.	3 - 00
4. ವೊವಿಯೊ ಆನಿ ವೇರ್ಸ್
(ಹಜಾರಾವಯ್ರ್ ಪೊವಿಯೊ, ವೇರ್ಸಾಂಚೊ ಸಂಗ್ರಹ್)
ಸಂಪಾದ್ಣಿ : ಶ್ರೀ ಆಲ್ಬನ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನ್.	8 - 50

ಹ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥಾ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಚಿ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚಿ ಅರ್ಥ್-ವಾರ್ಷಿಕ್ ಪತ್ರಿಕಾ
“ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ” ಪ್ರಕಟ ಜಾತಾ
ವಾರ್ಷಿಕ್ ವರ್ಗಣಿ ರು. 20-00

ಸಂಪರ್ಕ್ ಕರುಂಕ್ ವಾ ವರ್ಗಣಿ ಥಾಡುಂಕ್ ವಿಳಾಸ್ :

THE DIRECTOR
INSTITUTE OF KONKANI
ST. ALOYSIUS COLLEGE
MANGALORE-575 003.

